

Hírközléspiaci helyzetkép 2000-2001

2001. november

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
Bevezető	4
I. A hírközlési szektor általános bemutatása	5
Történeti áttekintés	6
Hírközlési piac gazdasága	7
Nemzetközi távközlési szektor gazdasági, pénzügyi helyzete	7
A hírközlési iparág súlya Magyarországon	8
Koncessziós távközlési társaságok	10
A gazdálkodó szervezetek száma és a foglalkoztatottak	11
Összefoglalás	12
A hírközlési piac cégszerkezete	13
Tulajdonosi struktúra	13
A legnagyobb szolgáltatók	15
Összefoglalás	16
Szabályozási környezet hatása	17
A koncessziós rendszer	17
Szolgáltatás engedélyezés	18
Árszabályozás	19
A 3,5 GHz-s frekvencia árverés	20
Az Internet alapú beszédátvitel (VoIP)	21
Berendezés engedélyezés megszűnése	21
II. A hírközlési szektor piacai	22
Vezetékes távközlés	23
Vezetékes ellátottság	23
A vezetékes ellátottság területi alakulása	23
ISDN vonalak	25
A vezetékes hálózat forgalma	26
Vezetékes szolgáltatók piaci helyzete	27
Primer körzetek, szolgáltatók	29
A vezetékes hálózat forgalmi adatai	30
Összefoglalás	31
Mobil távközlés	32
Ellátottság alakulása	32
Prepaid – Postpaid előfizetések	33
A mobil hálózat forgalma	33
A mobil hálózat forgalmi adatai	34
Árbevétel	35
Lefedettség	35
Piaci részesedések	36
Személyhívó szolgáltatás	36
A vezetékes és mobil távközlési szolgáltatások összehasonlítása	37
Összefoglalás	38
Üzleti kommunikáció	39
A piac szereplői	39
A piac mérete	39
Szolgáltatók árbevétel szerint	39
Szolgáltatások iránti keresletet befolyásoló tényezők	40
Üzleti kommunikációs szolgáltatások	40
Összefoglalás	42

Internet	43
Nemzetközi statisztikák	43
Hozzáférési technológiák	44
Szolgáltatók árbevétel szerint	45
Szolgáltatók ügyfélszám szerint	45
Internet használat díjai	46
Összefoglalás	49
Kábeltelevíziós szolgáltatások	50
Kábeltelevíziós szolgáltatások piaca	50
Szolgáltatási díjak	50
Szolgáltatók	51
Kábelhálózaton nyújtott Internet hozzáférés	52
Összefoglalás	52
Összekapcsolás	54
Összekapcsolási szolgáltatások piaca	54
Összekapcsolási rezsimék Európában	55
Költségek és árak közötti viszony	57
Vezetékes-mobil hívások	58
Összefoglalás	59
Műsorszórás	60
Rádió és televízió műsorszórás	60
Frekvenciák kiosztása	61
Digitális műsorszórás Európában	62
Digitális műsorszórás Magyarországon	63
Az Antenna Hungária Rt. tevékenysége	63
Összefoglalás:	64
Postai szolgáltatások	65
Általános áttekintés	65
Postai szolgáltatások forgalma	66
Futárszolgálatok	67
Összefoglalás	69
III. A Hírközlésről szóló XL. törvény (hírközlési törvény)	70
Az életbe lépő hírközlési törvény	71
Piacra lépés	71
Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató	71
Egyetemes szolgáltatás	71
Számviteli (üzletági) szétválasztás	72
Összekapcsolás	73
Előfizetői hurok átengedése	73
A Hírközlési Felügyelet	74
Szolgáltató választás, számhordozhatóság	74
Árszabályozás	75

Bevezető

A piaci folyamatok figyelemmel kísérése, elemzése, értékelése és az információk rendszeres összefoglalása a piac szolgáltatói, szereplő, valamint a fogyasztók számára a hatóság szerepének fontos feladatai közé tartozik. A hírközlési piacot bemutató tanulmány ezen feladatok teljesítésének egyik jelentős lépcsőfoka. A HíF által összeállított és második alkalommal elkészülő éves „Hírközléspiaci helyzetkép, 2000-2001” című tanulmány célja, hogy átfogóan bemutassa a hírközlési szolgáltatások piacait, az ott lezajló legfontosabb eseményeket és folyamatokat, alapvetően a 2000-2001-es évekre koncentrálva.

A HíF piaci kitekintése a hírközlést és annak egyes területeit – a távközlést, műsorszórást és a postai szolgáltatásokat – először elhelyezi a gazdaság egészén belül, majd részpiacokra bontva külön-külön is bemutatja. Ezért indokoltnak tartottuk a tanulmány elején az iparág általános bemutatásával, a hírközlési szektor nemzetgazdaságon belüli súlyának meghatározását kifejezni.

Ezt követően tárgyalja az anyag a hírközlési szektor egyes szegmenseit szolgáltatásalapú megközelítéssel vizsgálva, nagy hangsúlyt fordítva a vezetékes és a mobil távközlési piacok elemzése mellett az adatátviteli, az Internet, a kábeltévé, az összekapcsolási, a műsorszóró és a postai szolgáltatások piacán érvényesülő tendenciák feltárására. A hírközlési körfolyamat teljessé tételéhez külön fejezet foglalkozik a szabályozási és jogi környezet rövid bemutatásával.

A tanulmány adatainak és információinak forrásai közt nagy súllyal szerepelnek az adatgyűjtési programok adatai, piackutatók tanulmányai és egyéb, az Interneten és más médiumon elérhető információk. Mindamellet kiemelt jelentőségűek a HíF publikus nyilvántartásai és információforrásai, a HíF honlapján elérhető összekapcsolási díjak tanulmány, piaci gyorsjelentések valamint a HíF által összeállított Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000 c. kiadvány.

A „Hírközléspiaci helyzetkép, 2000-2001” elkészítésével segítséget kívánunk nyújtani valamennyi olvasó számára ahhoz, hogy a piac aktuális folyamatai, a szereplők erőviszonyai könnyebben áttekinthetők, jobban értelmezhetők legyenek.

Szeretnénk köszönetet mondani mindenkinek, aki tanácsaival, észrevételeivel segítette a tanulmány elkészültét.

A tanulmánnyal kapcsolatos észrevételeit a ***piacinfo@hif.hu*** email címre várjuk.

I. A hírközlési szektor általános bemutatása

Történeti áttekintés

Szolg/Év	Vezetékes telefon	Mobil telefon	Internet	Műsorszórás	Kábeltévé	Posta	Adatátvitel	Törvényi háttér
1990	A Magyar Postáról leválik a MATÁV Rt. 3 éves gerinchálózati fejlesztés indul. A fő szállítók (Ericsson, Siemens) kiválasztása.	Az első, analóg mobil szolgáltató megjelenése (Westel Rádiótelefon)		A Magyar Postából kiválva, megalakul a Magyar Műsorszóró Vállalat	Műholdas műsorok megjelenése	Előző év dec. 31-én három részre válik szét a Magyar Posta (lásd a távbeszélő és műsorszórás oszlopokat)	Létrejön az X.25-ös egyetemi hálózat.	
	A Posta és Távközlési Főfelügyelet megkezdí a hatósági tevékenységet.							
1991	Forgalomba kerülnek az első telefonkártyák	Hívóoldali számlázás bevezetése, a PSTN és a mobil hálózat összekapcsolása	Megjelenik az első magyar levelező rendszer (HIX)	Egyéni műholddevók terjedése	Nagyszámú kábeltélevíziós szolgáltató létrejötte.			Hatályba lép az 1991. évi XVI. tv a koncesszióról és az 1990. évi LXXXVII. törvény az árak megállapításáról
1992	Megindulnak a tárgyalások a MATÁV Rt. privatizációjáról		Az akadémiai szféra számára hozzáférés biztosítása	A Magyar Műsorszóró Vállalat Rt.-vé alakul Antenna Hungária Rt. néven		Megkezdődik a pénzügyi gazdálkodási információs rendszer kialakítása	Banki hálózatok megjelenése (Girobank, stb.)	Kihirdetik az 1992. évi XLV. tv.-t a postáról
1993	A privatizációval párhuzamosan a Matáv országos koncessziót szerez a távolsági és a nemzetközi és 29 primer körzetben a helyi távközlési szolgáltatásra	Koncessziós pályázatok kiírása két szolgáltató részére	Megindul a HBONE hálózat kiépítése.			Önálló üzletágként megjelenik az EMS gyorsposta szolgáltatás	A privatizáció keretében a Matáv tulajdonába kerül az országos gerinchálózat, a telex, az X.21 és az X.25 hálózat is.	Az 1992. évi LXXII. Távközlési tv. és az 1993. évi LXII. tv. a frekvenciagazdálkodásról életbelépése
	A Posta és Távközlési Főfelügyelet és a Frekvenciagazdálkodási Intézet egyesítésével létrejön a Hírközlési Főfelügyelet.							
1994	A helyi koncessziós társaságok a jogok elnyerése után megkezdik működésüket	A két GSM szolgáltató (Westel 900 Rt., Pannon GSM Rt.) megkezdí működését		Megkezdtk működésüket a helyi rádió és televízió adók		Egyszemélyes Rt.-vé alakul a Magyar Posta Kiválík az hírlapárusító tevékenység és a gépjárműjavítás	Működik az FDDI egyetemközi hálózat.	
1995	Az előfizetők száma eléri a két milliót. Kiépül a fényvezető kábeles gerinchálózat. ISDN szolgáltatás elindulása		Az első magyar böngésző program indulása. Nagyszámú Internet szolgáltató megjelenése.	Digitális hangműsorszórás megindítása	Elkezdődik a csillagpontos hálózatok kiépítése	Az előfizetési hírlapterjesztést egységes szervezeti egységben végzi A Posta távközlési tevékenysége drasztikusan csökken	Felépülnek az első SDH hálózati útvonalak. Az X.400 EDI szolgáltatások megjelenése.	
1996	Rádiós helyi hurkok bevezetése a távbeszélő hálózatokban		Profit orientált Internet szolgáltatás és a Sulinet projekt megkezdése	Digitális műholdas sugárzás megindítása		A kezeléscentrikus, technológiai alapú szervezetet felváltja az ún. piacközpontú szervezeti felállás	Szolgáltatók megkezdik saját hálózatauk kiépítését	Életbe lép az 1996. évi I. tv. a rádiózásról és a televíziózásról
1997				Szolgáltatási pályázatok kiírása, kereskedelmi rádiók és televíziók beindulása		Elektronikus posta szolg. beindulása POS terminálok telepítése		Életbe lép a 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról
1998		A két GSM szolgáltató hálózatában hétjegyű számozásra térnek át. Egymilliomodik mobil előfizető bekapcsolása.		A műsorszóró adók részleges áttelepítése az OIRT sávból a CCIR sávba. Kiépül az AH országos digitális mikrohullámú gerinchálózata.		Folytatódik az elektronikus posta központok kialakítása	Megkezdik tevékenységüket az alternatív szolgáltatók	
1999	Az előfizetők száma meghaladja a három milliót.	Megkezdí működését a Vodafone 1800 MHz-en	Az Internet üzleti alkalmazásának, és a VoIP szolgáltatásnak megjelenése		A tulajdonosi koncentráció kezdete, kábelmodemek első megjelenése	A Magyar Posta megjelenik a távközlési piacon (DCS 1800 tender)		Elfogadják az Egységes hírközlési Törvény téziseiről szóló kormányrendeletet
2000	A rádiós helyi hurkok részbeni kiürítése az új mobil helyszükségletek miatt	A mobil előfizetők száma duplikálódik egy év alatt	Megjelenik az ADSL és a kábelmodemes hozzáférés.	Az AM Mikro szolgáltatás fokozatos kódolása	Internet szolgáltatás megindítása			Készül az Egységes Hírközlési Törvény
	A hírközlés normatív szabályozása a KHVM-ből átkerül a MeH Informatikai Kormánybiztosságára							
2001	A Matáv OKSZ, valamint 31 primer körzet helyi szolgáltatás kizárólagos jogainak megszűnése.	A mobil előfizetők száma eléri a vezetékes előfizetők számát	Eléri az 1 milliót a magyarországi internetezők száma			A Magyar Posta elnyeri a készenléti Tetra rendszer kiépítésének jogát		A Parlament elfogadja 2001. évi XL. törvényt a hírközlésről. Készülnek a végrehajtási rendeletek.

Hírközlési piac gazdasága

Nemzetközi távközlési szektor gazdasági, pénzügyi helyzete

A kilencvenes évek látványos fellendülése, a távközlés technológiai fejlődésének felvázolt lehetőségei 2000-re jelentősen túlértékeltté tették a távközlési iparág multinacionális cégeinek beruházási törekvéseit. A fejlesztésekhez szükséges tőkebevonások, a verseny megkövetelte hatékonyság növelés, az egyes piacokon bekövetkező telítődés a szolgáltatókat növekedésre, felvásárlásokra és új technológiák keresésére, újabb investíciókra sarkalta.

2000-re a multinacionális szolgáltatók egy része – köszönhetően főleg az egyes országokban hatalmas összegekért megvásárolt harmadik generációs mobil licenszeknek, valamint piacszerzési törekvéseknek – oly mértékben adósodott el, amely már komolyan megingatta a befektetők bizalmát. 2001-et ezért a távközlési iparágban a restriktív gazdaságpolitika, a beruházások erőteljes visszafogása, a hitelek visszafizetésének kényszere, és az ezekből adódó vállalat értékesítések és elbocsátások jellemzik. Ezzel egy időben a távközlési piacok egy részén a telítődés jelei mutatkoznak, így 2001-ben csökkentek a mobil piac eladásai Európában és visszaesett az észak-amerikai távközlési piac forgalma is.

Az amerikai és a nyugat-európai bankok az utóbbi egy-két évben óriási hiteleket nyújtottak a távközlési cégeknek. E hitelek célja nagy részben nyugat-európai vállalatfelvásárlásoknak a finanszírozása és a harmadik generációs UMTS-engedélyek megszerzése volt. A Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements - BIS) szerint a nemzetközi távközlési vállalatok 2000-ben 256 milliárd dollár hitelt vettek fel, háromszor annyit, mint egy évvel korábban. A 2000. utolsó negyedévében felvett 74 milliárd dollár hitel az összes negyedéves konzorciális bankhitel 20%-a volt. Amíg 2000. harmadik negyedévében még az európai távközlési cégek vették fel a legtöbb hitelt, addig az utolsó negyedévben az amerikai cégek jártak az élen.

A távközlési vállalatoknak nyújtott bankhitelek minősítését a nemzetközi hitelminősítő intézetek is rontották. A Moody's, a Standard&Poor's romló értékelései tovább csökkentették több távközlési cég papírjainak értékét. A romló értékelések további következményei, hogy a cégek számára tovább drágulnak az újabb pénzügyi források, valamint kötvényadósságaik árfolyama meredeken zuhan az adósságok másodlagos piacán. Ez újabb veszteség lehet a hitelező bankoknak. A legnagyobb adós távközlési vállalatok egyben korábbi nemzeti monopóliumok, inkumbensek (British Telecom, France Telecom, Deutsche Telekom). Jelenleg folyamatos cash flow-val rendelkeznek, amely révén eleget tudnak tenni adósságszolgálati kötelezettségeiknek.

Különösen azoknak a távközlési vállalatoknak a pénzügyi helyzete kedvezőtlen, amelyek a két rekordárat elért UMTS-tenderen, a briten és a németen is résztvettek. Az eladósodottság

növekedésének másik oka az, hogy a távközlési társaságok a piaci fellendülést kihasználó magas cashtermelő képességüket jórészt beruházásokra és terjeszkedésekre költötték.

Az eladósodottság csökkentése, a hitelminősítések javítása érdekében a kiadások és beruházások drasztikus visszafogása mellett 2001. a leépítések és üzletresz értékesítések éve is lett. Nagyarányú leépítésekre (például a francia ALCATEL 10 ezer fős leépítést jelentett be Európában, de sok más gyártó és szolgáltató is hasonló lépésre kényszerült.) és érdekeltségek értékesítésére került sor (ennek jegyében vált meg a holland KPN kelet-európai érdekeltségeitől, köztük a Pannon GSM-től, valamint a 2001. harmadik negyedévére milliárd eurós veszteséget felhalmozó Deutsche Telecom több leányvállalatától).

A szektor egészének teljesítményére nagy hatást gyakorolt az a világgazdasági jelenség, amely a technológiai piacot, ott is elsősorban a dotcom cégeket sodorta válságba. A világ technológiai részvénypiacain 1999-ben produkált csaknem 90 százalékos emelkedés után 2000. márciusában alig egy hónap alatt 50%-ot estek az árfolyamok, és ez a mélyrepülés egészen 2001-ig kitartott. A tőzsdei árfolyamok zuhanása ráadásul egybeesett a technológiai beruházások és a gazdaság növekedési ütemének vártnál nagyobb mértékű lassulásával. A vállalati papírok értékvesztése maga után vonta a kockázati tőke rendkívül gyors eltűnését a high-tech iparágból, ami a részvényértékek további zuhanásához vezetett.

A kialakuló válság első áldozatait az internetes cégek voltak, ám a dominó-effektusnak megfelelően nem maradtak érintetlenül a dotcom cégekbe komoly összegeket fektető távközlési cégek sem, akik ráadásul a harmadik generációs mobiltelefon licencekbe hatalmas és lassan megterülő tőkét investáltak. A negatív folyamatok tehát közvetlenül vagy közvetve elérték a szektor szinte valamennyi szereplőjét.

Sokan az egyéni fogyasztók felől a vállalati fogyasztók felé fordultak a cég bevételeinek és piaci részesedésének növekedéséért, mert az egyéni előfizetők/ügyfelek megnyerésének fajlagos költsége jóval felette állt az általa elérhető bevételnövekménynek.

A hírközlési iparág súlya Magyarországon

A nemzetközi gazdasági, pénzügyi folyamatok a beruházások visszafogásán, a jelentős tulajdonos-cseréken keresztül Magyarországon is éreztetik hatásukat. Mindezek ellenére a hírközlési piac 2000-ben és minden bizonnyal 2001-ben is növekedési pályán maradt, habár a távközlési cégek többségének eredménye a bevétel-növekedések ellenére jelentősen apadt.

Az iparág legfontosabb jellemzői az elmúlt évben a következők voltak:

- **A hírközlési szolgáltató vállalatok összes bevétele** 2000-ben Magyarországon mintegy 1025 milliárd Ft volt. A Hírközlés-statisztikai évkönyv adatai szerint 2000-ben a távközlés és műsorszórás összes bevétele 906 milliárd Ft, a postai ágazat bevétele 120 milliárd Ft volt.

- 2000-ben a hírközlési (posta és távközlés) **beruházások** értéke a Hírközlés-statisztikai évkönyv adatai szerint 244 milliárd Ft-ot tett ki.
- 1999-ben a posta és távközlési **beruházások** a teljes nemzetgazdasági beruházásoknak 8,4%-át jelentették, 2000-ben valamivel több, mint 8,6%-át.
- Az ágazat **üzemi (üzleti) eredménye** az 1999-es értékhez képest több mint 20%-al esett vissza 2000-ben, összességében mintegy 109 milliárd Ft-ra.

A következő táblázatok az ágazat alapvető gazdasági adatait foglalják össze:

Hírközlési ágazat összes bevétele

(folyó áron, milliárd Ft)	1996	1997	1998	1999	2000	97/96	98/97	99/98	00/99
Nemzeti postai tevékenység	75,1	97,6	98,7	118,4	112,4	130,0	101,1	120,0	94,9
Futárpostai tevékenység	2,2	3,0	6,5	5,0	7,1	136,4	216,7	76,9	142,0
Távközlés (és műsorszórás)	281,0	399,3	538,8	728,4	905,9	142,1	134,9	135,2	124,4
Összesen	358,3	499,9	644,0	851,8	1025,4	139,5	128,8	132,3	120,4

Forrás: Hírközlés Statisztikai Évkönyv, 2000

Hírközlési ágazat üzemi tevékenység eredménye

(folyó áron, milliárd Ft)	1996	1997	1998	1999	2000	97/96	98/97	99/98	00/99
Nemzeti postai tevékenység	1,2	3,8	4,1	2,2	1,9	316,7	107,9	53,7	86,4
Futárpostai tevékenység	0,1	0,1	0,2	0,3	0,2	100,0	200,0	150,0	66,7
Távközlés (és műsorszórás)	38,0	65,9	97,3	138,7	107,2	173,4	147,6	142,5	77,3
Összesen	39,3	69,8	101,6	141,2	109,3	177,6	145,6	139,0	77,4

Forrás: Hírközlés Statisztikai Évkönyv, 2000

Hírközlési ágazat beruházása

(folyó áron, milliárd Ft)	1996	1997	1998	1999	2000	97/96	98/97	99/98	00/99
Nemzeti postai tevékenység	3,9	6,2	8,5	11,9	12,5	159,0	137,1	140,0	105,0
Futárpostai tevékenység		0,1	0,1	0,0	0,0		100,0	0,0	0,0
Távközlés (és műsorszórás)	106,7	142,7	141,9	192,5	231,5	133,7	99,4	135,7	120,3
Összesen	110,6	149,0	150,5	204,4	244,0	134,7	101,0	135,8	119,4

Forrás: Hírközlés Statisztikai Évkönyv, 2000

A hírközlési ágazat cégeinek együttes árbevétele ugyan nőtt 2000. folyamán, de a növekedés üteme jelentősen visszaesett az előző évhez képest. A nemzeti postai tevékenység bevétele ezen belül abszolút értékben csökkent. A dinamika csökkenése mögé jelentős részben az eddig nagy súllyal szereplő vezetékes piac kifulladás állítható (2000-ben a vezetékes szolgáltatók összbevétele mindössze 5% körüli értékkel nőtt az előző évi 18%-hoz képest).

A Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000 című kiadvány szerint az ágazati szintű üzemi eredmény jelentősen csökkent 2000-ben. A csökkenés egyformán érintett minden hírközlési tevékenységet. A távközlési vállalkozások árbevételének 24%-os növekedése mellett az összes költség mintegy 35%-al, az 1999-es 523,4 milliárd forintról 708,1 milliárd forintra nőtt 2000-ben. Az árbevételt meghaladó költség növekedés kevésbé magyarázható a bér és egyéb személyi jellegű költségek növekedésével (például a távközlési vállalkozások bérköltsége 2000-ben 23%-al a társadalombiztosítási járulékok 20%-al növekedtek, ami a bevétel-növekedés alatt maradt teljes), sokkal inkább egyéb működési költségek jelentős növekedésével (anyagok, szolgáltatások,

marketingköltségek növekedése). Az árbevételt meghaladó mértékben növekedtek az anyag-, és egyéb költségek, valamint az értékcsökkenési leírás mértéke.

Ugyancsak csökkenő ütemben nőtt az ágazatban eszközölt beruházások értéke is 2000-ben. A mintegy 20%-os növekedés 2001-ben várhatóan tovább csökken, jelezve az ágazat – és kifejezetten a távközlés – negatív gazdasági helyzetét a 2000-es években.

A koncessziós távközlési társaságok főbb gazdasági adatai

(ezer Ft)	Értékesítés nettó árbevétele			Üzemi tevékenység eredménye		Mérleg szerinti eredmény	
	1999	2000	00/99	1999	2000	1999	2000
MATÁV							
MATÁV Rt.	287 015 354	310 285 597	108,1	74 033 384	61 544 163	49 037 584	30 198 039
VIVENDI							
DÉLTÁV Rt.*	11 106 555	-	-	2 477 398	-	1 911 466	-
DIGITEL 2002 Rt.*	8 282 774	-	-	1 211 526	-	597 999	-
JÁSZTEL Rt.	1 778 858	2 092 792	117,6	230 305	388 803	280 295	270 300
BAKONYTEL Rt.	6 480 609	6 996 208	108,0	1 810 410	1 798 250	1 089 921	888 946
DUNATEL Rt.	3 284 694	3 504 848	106,7	983 564	842 796	359 568	356 229
EGOM-COM Rt.	2 255 667	2 628 584	116,5	532 123	518 133	185 982	103 773
KISDUNA-COM Rt.	3 057 456	3 441 375	112,6	1 001 036	962 585	673 572	780 219
V-FON Rt.	-	10 695 027	-	-	383 677	-	647 992
HTTC							
PÁPATEL Rt.	1 260 065	1 435 293	113,9	-186 721	-761 425	-1 056 040	-1 343 518
RÁBACOM Rt.	1 505 678	1 718 601	114,1	136 284	-295 616	-899 862	-856 774
HUNGAROTEL Rt.	7 675 661	8 669 064	112,9	2 136 094	1 531 885	-1 286 404	-905 239
KELET-NÓGRÁD COM Rt.	3 001 748	3 410 184	113,6	840 967	460 895	-721 061	-578 027
MONOR TELEFONTÁRSASÁG							
MONORTEL Rt.	5 787 060	6 382 599	110,3	1 640 792	1 557 385	278 613	767 554
EMITEL TÁVKÖZLÉSI RT.							
EMITEL Rt.	5 988 398	6 663 319	111,3	1 953 022	2 314 686	1 378 779	1 698 662
Vezetékes szolgáltatók összesen	348 480 577	367 923 491	105,6	88 800 184	71 246 217	51 830 412	32 028 156
PANNON GSM Rt.	79 028 800	103 221 087	130,6	17 762 898	15 179 399	12 668 293	10 238 162
WESTEL 450 Kft.	15 124 100	13 040 213	86,2	1 492 710	813 692	0**	377 085
WESTEL MOBIL Rt.	108 703 700	152 952 163	140,7	33 147 510	43 144 908	24 206 319	20 287 507
V.R.A.M. Rt.	475 084	10 253 570	2 158,3	-5 840 931	-21 881 345	-5 840 931	-21 881 345
Mobil szolgáltatók összesen	203 331 684	279 467 033	137,4	46 562 187	37 256 654	31 033 681	9 021 409
SZEMÉLYHÍVÓ							
EUROHÍVÓ Rt.	169 770	245 405	144,6	-61 965	-73 798	-46 975	-41 886
Koncessziós társaságok összesen	551 982 031	647 635 929	117,3	135 300 406	108 429 073	82 817 118	41 007 679

*A Déltáv Rt. és Digitel 2002 Rt. 2000 novemberi összeolvadása után V-Fon Rt.

**Az MSZE nulla volt, mivel a tulajdonosok a teljes nyereséget kifizették osztalékként

Koncessziós távközlési társaságok

A koncessziós távközlés társaságok összes bevétele 2000-ben megközelítette a 650 milliárd forintot. Ez a távközlési vállalkozások összes bevételeinek mintegy 71%-a. 1999-ben a koncessziós szolgáltatók bevétele a teljes távközlési bevétel 76%-át adták. Tehát a jelenlegi alternatív szolgáltatók az egyéb információs technológiára épülő szolgáltatási piacokon (internet szolgáltatás, üzleti kommunikáció, kábeltévé) egyre jelentősebb arányú bevételeket érnek el, habár még 2000-ben is a koncessziós szolgáltatók árbevételének nagysága határozta meg elsősorban a távközlési piac méretét.

A 2000-ben még legnagyobb tételt jelentő vezetékes szolgáltatók árbevétele mellé 2001-ben a mobilszolgáltatók árbevétele is felzárkózik, hiszen míg a vezetékes szolgáltatások árbevételének növekedésére minimálisan lehet számítani, addig a mobilszolgáltatások bevétel-növekedése 2001-

ben még 30% közelében lesz. (A Bellresearch piackutató a vezetékes piac bővülését kb. 5%-ra, míg a mobil piac forgalom növekedését 34%-ra becsüli 2001-ben).

Jelentősen romlott a koncessziós szolgáltatók – legfőképp a vezetékes szolgáltatók – eredményessége 2000-ben, ami főleg a már korábban kifejtett piacszűkülésre és költségnövekedésre vezethető vissza. Az erősen visszafogott bevétel-növekedés kevésbé képes már fedezni a szolgáltatás költségnövekedésének fedezését, amely helyzet a vezetékes piacok telítődése idején további eredménycsökkenéshez vezethet 2001-ben.

A gazdálkodó szervezetek száma és a foglalkoztatottak

A hírközlési vállalkozások száma 2000-ben meghaladta 2250-et. Ez összességében 13%-al haladja meg az előző évben regisztrált szervezetek számát. A társas vállalkozások száma 531 volt.

A vállalkozások számának növekedése évről évre szembetűnő, míg a piac csúcán a globalizáció és a hatalmas tőkeigények miatt összeolvadások és felvásárlások figyelhetők meg.

A posta, távközlés és műsorszórás regisztrált szervezeteinek száma

(db)	1997	1998	1999	2000
Társas vállalkozások	740	804	943	1 095
ebből: Távközlés (és műsorszórás)	446	497	624	785
Egyéni vállalkozás	945	950	1 056	1 162
ebből: Távközlés (és műsorszórás)	803	815	908	1 017
Összesen	1 685	1 754	1 999	2 257
ebből: Távközlés (és műsorszórás)	1 249	1 312	1 532	1 802

Forrás: Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

Foglalkoztatottság (átlagos statisztikai állományi létszám)

(fő)	1996	1997	1998	1999	2000	97/96	98/97	99/98	99/00
Nemzeti postai tevékenység	48 626	47 442	45 212	44 914	44 615	97,6	95,3	99,3	99,3
ebből: Magyar Posta Rt.	-	-	44 133	44 162	43 879			100,1	99,4
Futárszolgálat	203	210	180	932	879	103,4	85,7	517,8	94,3
Távközlés és műsorszórás	21 481	21 765	21 350	21 732	21 047	101,3	98,1	101,8	96,8
ebből: Vezetékes szolgáltatók	-	17 456	16 329	14 958	13 830		93,5	91,6	92,5
Mobil szolgáltatók	-	1 932	2 098	2 417	3 253		108,6	115,2	134,6
Összesen	70 310	69 417	66 742	67 578	66 541	98,7	96,1	101,3	98,5

Forrás: Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

A távközlésben és műsorszórásban foglalkoztatottak létszáma az elmúlt években nem változott jelentősen. Az egyes szegmensek között inkább csak munkaerő vándorlás történt. Jelentősen csökkent a vezetékes szektorban dolgozók aránya (főképp a hatékonyság növekedés miatt), ugyanakkor a dinamikus piacbővüléssel párhuzamosan nő a mobilszolgáltatóknál alkalmazásban állók száma. A távközlési szolgáltatások többi részén a foglalkoztatottak száma összességében csökkent 2000. folyamán.

Míg 1999-ben átlagosan 44 alkalmazott jutott egy hírközlési szervezetre, addig ez a szám 2000-ben 37-re csökkent, mivel a növekvő szervezetek száma a gyakorlatilag stagnáló alkalmazotti létszámmal találkozott.

A hírközlésben foglalkoztatottak havi bruttó átlagkeresete mintegy 14%-al nőtt 2000-ben. Ezt a növekedési értéket leginkább a távközlési jövedelmek 18%-os évi növekménye tartja fenn, közelítve valamelyest a növekményt az egy évvel korábbi éves szinten 22%-os növekedéshez.

A koncessziós szolgáltató társaságoknál foglalkoztatott dolgozók havi átlagkeresete 1997 és 1999 között átlagosan évi 18%-al nőtt. Ez a növekedési ütem dinamikájában tovább erősödött 2000-ben.

2000-ben az iparág talán legmagasabb átlagfizetésével a mobil szolgáltatók alkalmazottai rendelkeznek, amit nagyban magyarázhat a felfutó mobil piac

Teljes munkaidőben alkalmazásban állók átlagkeresete

(folyó áron, Ft/fő/hó)	1998	1999	2000	99/98	99/00
Nemzeti postai tevékenység	61 482	71 870	80 491	116,9	112,0
Futárszolgálat	133 330	128 233	109 833	96,2	85,7
Távközlés (és műsorszórás)	135 524	172 193	203 445	127,1	118,1
Átlagosan	89 381	109 380	124 870	122,4	114,2

Forrás: OSAP, Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

Foglalkoztatottak havi bruttó keresete

(folyó áron, Ft/fő/hó)	1998	1999	2000	99/98	99/00
Gazdaság egésze	67 764	77 187	87 645	113,9	113,5
Hírközlési ágazat	89 381	109 380	124 870	122,4	114,2
Koncessziós társaságok	134 080	166 294	208 119	124,0	125,2
Vezetékes szolgáltatók	121 088	148 746	182 705	122,8	122,8
Mobil szolgáltatók	223 985	287 844	316 000	128,5	109,8

Forrás: KSH, OSAP

hatása. Kevésbé prosperáló szolgáltatási piacokon ennél jóval alacsonyabb jövedelmek jellemzők. A hírközlési ágazat átlagjövedelme 2000-ben több mint 40%-al haladta meg a gazdaság egészére vetített havi bruttó átlagkeresetet.

Összefoglalás

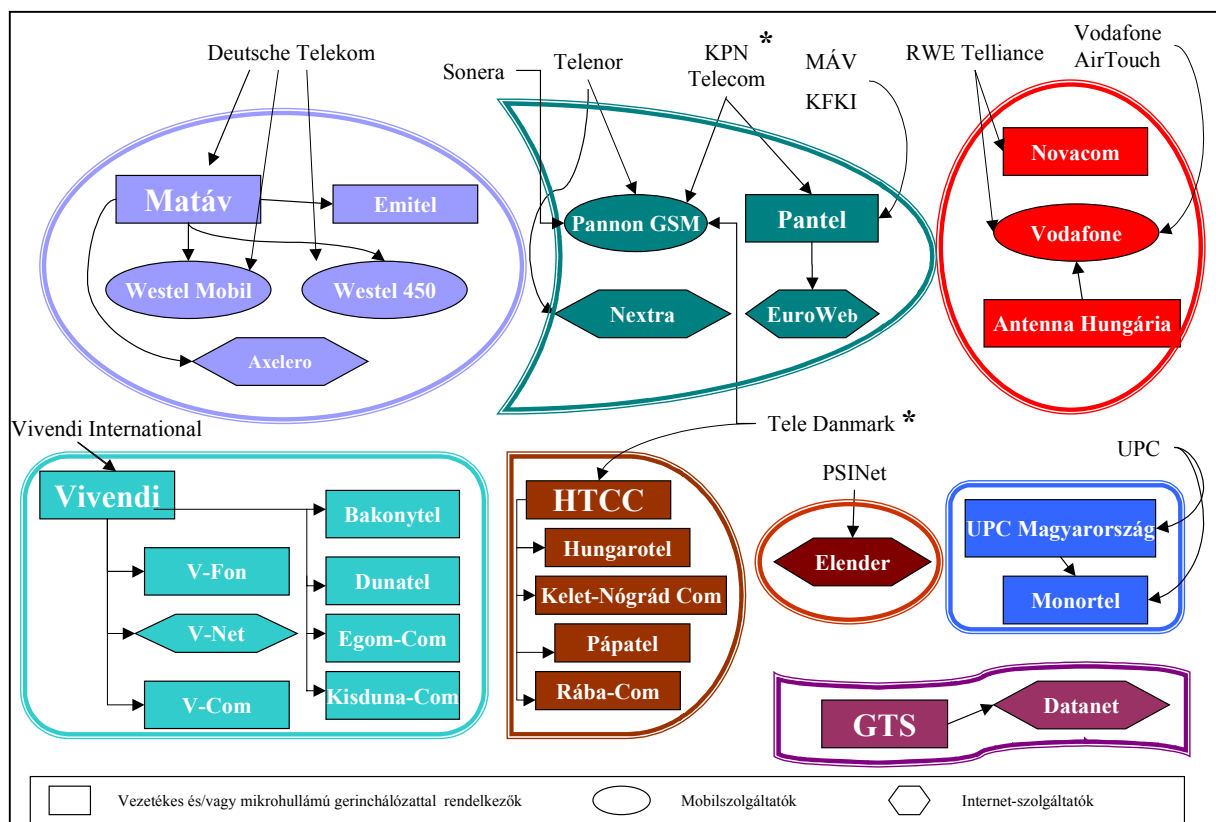
- A 90-es évek végéig tartó gazdasági felfutást a távközlésben világszintű finansziális válság, leépítések és üzletrész értékesítések váltották föl a 2000-es években.
- A jelenleg is tartó negatív pénzügyi helyzet legfontosabb okai: az internetes vállalkozások csődsorozata, a kockázati tőke kivonulása, a felvásárlások és licenszvásárlások okozta nagyarányú eladósodottság, a piacok telítődése, az ígéretes technikai újításokba fektetett beruházások megtérülésének és a beharangozott (mobil) fejlesztések késlekedésének együttese.
- A hírközlési iparág szolgáltatóinak összes bevétele 2000-ben Magyarországon mintegy 1025 milliárd Ft volt. Ez mintegy 20%-al több az előző évi értéknél.
- Az ágazat üzemi (üzleti) eredménye az 1999-es értékhez képest több mint 20%-al esett vissza 2000-ben Magyarországon, összességében mintegy 109 milliárd Ft-ra.

A hírközlési piac cégszerkezete

Tulajdonosi struktúra

A külföldi globális szolgáltatók leányvállalataik vagy tulajdonrész vásárlásaik révén évek óta jelen vannak a magyarországi hírközlési piacon. A legjelentősebb befektetéseket német, holland, francia, amerikai és skandináv vállalatok hajtották végre, melynek eredményeképpen mára a piac meghatározó szereplőivé váltak. A különböző tulajdonosi érdekek mentén jól elhatárolható csoportosulások alakultak ki, melyek között a piaci versengés párhuzamosan egyszerre több szektorban is folyik.

Az alábbi ábra a legjelentősebb tulajdonosi csoportokat mutatja be (2001. félév):

* Megjegyzés: A Pannon GSM tulajdonosváltása (a KPN Telecom és a Tele Danmark részvényeinek eladása és a Telenor részvényvásárlása) folyamatban van

Az éves nettó árbevétele alapján a legnagyobb tulajdonosi érdekcsoport a **Matáv Rt.** - rajta keresztül annak legjelentősebb közvetett tulajdonosa, a **Deutsche Telekom** – körül alakult ki. A távközlési piac 2000. évi 905,9 milliárdos bevételeinek mintegy 55%-a ennek a csoportnak a tevékenységéhez kapcsolódik. Egyetlen vezetékes országos koncessziós társaság lévén 2001. december 23-ig kizárólagos jogosultsága van a belföldi és nemzetközi vezetékes forgalom lebonyolítására. A vezetékes távbeszélők piacán 80% feletti, a mobil távközlés területén pedig a két

Westel társaság többségi tulajdonlása révén közel 60%-os a piaci részesedése. Tulajdonosa a legnagyobb magyarországi Internet-szolgáltatónak és jelentős piaci részesedéssel rendelkezik az alközponti és az ehhez kapcsolható szolgáltatások terén is.

A holland **KPN Telecom** szintén meghatározó szereplője a magyar távközlési piacnak. Egy mobiltelefon szolgáltatóban, egy Internet szolgáltatóban és egy adathálózati szolgáltatásokkal foglalkozó távközlési vállalkozásban meglévő érdekeltségei révén 2000-ben a távközlési bevételek valamivel több, mint 11%-át vallhatta magáénak. 2001-ben bejelentették, hogy gazdasági okokból értékesíti legnagyobb magyarországi befektetését, a Pannon GSM részvényeinek 44,66%-os csomagját a **Telenornak**, amely így 100%-os tulajdonosává válik a mobiltelefon szolgáltatónak. A tényleges tulajdonosváltás azonban a tanulmány írásának időpontjában még nem történt meg.

A helyi távbeszélő koncessziós társaságok felvásárlásával kezdte meg magyarországi térhódítását a francia **Vivendi Telecom**. Ennek következtében mára Magyarország második legnagyobb vezetékes távközlési szolgáltató csoportjává nőtte ki magát, a bekapcsolt vezetékes fővonalak mintegy 12%-át tudhatja magáénak. A cégcsoport az üzleti kommunikációs valamint az Internet szolgáltatások piacán is érdekelt, ezenkívül az Antenna Hungária társtulajdonosként részesedést szerzett az adatátviteli hálózattal rendelkező Eurotelben is.

A negyedik mobiltelefon szolgáltató többségi tulajdonlásával lépett be a magyar piacra **Vodafone AirTouch**, amely a világ legnagyobb mobiltelefon szolgáltatója. A német **RWE Telliance**-szel – amely ezen kívül a Novacom Távközlési Kft.-ben érdekelt – valamint az **Antenna Hungáriával** közösen alkotott érdekcsoport azonban a távközlési piac bevételeiből 2000-ben még csak alig 4%-al részesedett.

A vezetékes távbeszélő piac harmadik számú szereplője az amerikai **Hungarian Telephone and Cable Corp.** (HTCC), amely 4 helyi koncessziós társaság felett szerzett többségi tulajdont. A társaságban stratégiai befektetőként jelen van a **Tele Danmark** távközlési szolgáltató, amelynek közvetlen tulajdonrésze volt 2001. közepéig a Pannon GSM mobiltelefon szolgáltatóban is.

A holland érdekeltségű **UPC Magyarország Kft.** a legnagyobb műsorelosztó szolgáltatást nyújtó társaság hazánkban. Emellett egy helyi koncessziós szolgáltató valamint egy szélessávú Internet szolgáltató többségi tulajdonosa is, aminek következtében 2000-ben a távközlési piac bevételeinek csaknem 3% kapcsolódott tevékenységéhez.

Az állami tulajdonban lévő frekvencia-, cím- és számtartományok feletti kizárólagos rendelkezés, valamint a kizárólag állami hatáskörbe utalt postai tevékenység gyakorlása folytán e helyen említést kell tenni a **Magyar Állam**, mint a hírközlési piac fontos tulajdonosáról is. A távközlési tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetekben az állam vagy az önkormányzat többségi tulajdoni részesedéssel, szavazati joggal, vagy tartós kisebbségi részesedés esetén szavazatsöbbségi részvénnyel rendelkezik. A Magyar Állam az Állami Privatizációs és

Vagyonkezelő Rt. (ÁPV Rt.), a *Miniszterelnöki Hivatal* és az önkormányzatok révén képviselteti magát a távközlési vállalatok tulajdonosi körében.

A legnagyobb szolgáltatók

A következő táblázat a nettó árbevétel alapján legnagyobb 30 hazai hírközlési szolgáltató bevételeit, legfontosabb szolgáltatási körét és tulajdonosi struktúráját foglalja össze:

Cég neve		Nettó árbevétel (millió Ft)			Legjelentősebb hírközlési szolgáltatás	Jelenlegi tulajdonosok	Érdekeltési kör
2000	1999	00/99					
1.	Magyar Távközlési Rt.	310 285	287 015	108,1	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	MagyarCom 59,49 % nyilvános forgalom 40,51 % (Magyar Állam: 1db Arany Részvény)	Deutsche Telekom
2.	Westel Mobil Távközlési Rt.	152 952	108 704	140,7	Közcélú mobil rádiótelefon szolgáltatás	Matáv Rt. 51% Deutsche Telekom 49%	Matáv, Deutsche Telekom
4.	Pannon GSM Távközlési Rt.	103 221	79 029	130,6	Közcélú mobil rádiótelefon szolgáltatás	KPN Telecom BV 26,79 % Tele Danmark AS. 3,87 % Telenor Invest AS. 23,43 % Sonera Holding NV 20,90 % MediaTel Holding Rt. 15,18 %	KPN Telecom (holland)
3.	Magyar Posta Rt.	96 773	86 599	111,7	Postai szolgáltatások	Közlekedési és Vízügyi Minisztérium	Magyar állam
5.	Antenna Hungária Rt.	19 719	16 524	119,3	Műsorszórás	ÁPV Rt. 86,834% Kisbefektetők 10,198% Önkormányzatok 2,967% Antenna Hungária Rt. 0,001%	Magyar állam
6.	UPC Magyarország Telekomunikációs Kft.	16 840	6 178	272,6	Vezetékes műsorjelelosztó szolgáltatás	Telekabel Hungary N.V. 42,42% Kabelkom Holding Co. 57,58%	UPC (holland)
7.	Westel Rádiótelefon Kft.	13 040	15 124	86,2	Közcélú mobil rádiótelefon szolgáltatás	Matáv Rt. 51% Deutsche Telekom 49%	Matáv, Deutsche Telekom
8.	V.R.A.M. Távközlési Rt.	11 142	475	2345,7	Közcélú mobil rádiótelefon szolgáltatás	Vodafone AirTouch Plc 50,1% RWE Telliance 19,9% Antenna Hungária 30%	Vodafone (angol)
9.	V-Fon Távközlési Szolgáltató Rt.	10 695	8 283	129,1	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	Telholding Rt. 16,1% Matel B.V. 80,24% EBRD 3,52% Önkormányzatok 0,14%	Vivendi (francia)
10.	Matávcom Kommunikációs Rendszereket Szolgáltató Kft.	9 349	7 023	133,1	Alkőzponti berendezések szolgáltatása	Matáv 100%	Matáv, Deutsche Telekom
11.	Hungarotel Távközlési Koncessziós Rt.	8 669	7 676	112,9	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	HTCC USA 90,26% HTCC Tanácsadó Rt. 9,74%	HTCC (amerikai)
12.	Bakonytel Távközlési Koncessziós Rt.	6 996	6 481	107,9	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	UTI B.V. 90% UTI Rt. 6,577% Bakonytávtel ÖBF Rt. 3,408% Tamarisk Consultig Kft. 0,015%	Vivendi (francia)
13.	Emitel Távközlési Rt.	6 663	5 988	111,3	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	Matáv Rt. 100%	Matáv, Deutsche Telekom
14.	Monor Telefon Társaság Rt.	6 382	5 787	110,3	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	Paruse B.V. 96,224% Magyar tulajdonrész 3,776%	UPC (holland)
15.	GTS Magyarország Távközlési Kft.	5 495	3 322	165,4	Adathálózati szolgáltatások	GTS Hungaro Inc. 99,9% MONTANA-Holding 0,1%	GTS (amerikai)
16.	PSINet Magyarország Informatikai és Számítástechnikai Kft.*	4 400	3 336	131,9	Internet hozzáférés szolgáltatás	PSINet 100%	PSINet (amerikai)
17.	PanTel Távközlés és Kommunikációs Rt.	4 287	316	1356,6	Adathálózati szolgáltatások	KPN Telecom BV. 75,2% PT Invest 14,7% MÁV Rt. 10,1%	KPN Telecom (holland)
18.	TNT Express Worldwide Hungary Kft.	4 205	2 712	155,1	Futárszolgáltatások	TPG-TNT Post Group 100%	TNT (holland)
19.	Első Pesti Telefontársaság Rt.	4 117	5 118	80,4	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	Matáv 95,65% Egyéb 4,35%	Matáv, Deutsche Telekom
20.	Axelero Internet Szolgáltató és Fejlesztő Kft.**	3 680	1 657	222,1	Internet hozzáférés szolgáltatás	Matáv 100%	Matáv, Deutsche Telekom

Cég neve		Nettó árbevétel (millió Ft)			Legjelentősebb hírközlési szolgáltatás	Jelenlegi tulajdonosok	Érdekeltési kör
		2000	1999	00/99			
21.	Dunatel Távközlési Koncessziós Rt.	3 505	3 285	106,7	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	UTI B.V. 89,999% UTI Rt. 4,322% UTI Kft. 4,421% Tamarisk Consulting Kft. 0,024% DVG Rt. 0,011% Magyar magánszemély 1,223%	Vivendi (francia)
22.	KisdunaCom Távközlési Koncessziós Rt.	3 441	3 057	112,6	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	UTI B.V. 89,99% UTI Rt. 9,708% Önkormányzatok 0,228% Tamarisk Consulting Kft. 0,074%	Vivendi (francia)
23.	DHL International Magyarország Kft.	3 413	2 962	115,2	Futárszolgáltatások	DHL Express Worldwide B.V. 100%	DHL (holland)
24.	Kelet-NógrádCom Távközlési és Telekommunikációs Rt.	3 410	3 002	113,6	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	HTCC USA 99,13% HTCC Tanácsadó Rt. 0,85% Önkormányzat 0,02%	HTCC (amerikai)
25.	UPS Magyarország Kft.	2 841	1 817	156,4	Futárszolgáltatások	UPS International Inc. 100%	UPS (amerikai)
26.	Egom-Com Távközlési Koncessziós Rt.	2 629	2 256	116,5	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	UTI B.V. 89,0839% UTI Rt. 10,0002% Önkormányzatok 0,5602% Tokodi Szénfeldolgozó Rt. 0,3557%	Vivendi (francia)
27.	GTS Datanet Távközlési Kft.	2 456	1 567	156,7	Internet hozzáférés szolgáltatás	GTS Hungaro Incorporation 100%	GTS (amerikai)
28.	MatávKábelTV Szolgáltató Kft.	2 327	590	394,4	Vezetékes műsorjelelosztó szolgáltatás	Matáv 75% Hungária Biztosító 25%	Matáv, Deutsche Telekom
29.	Jásztel Távközlési Koncessziós Rt.***	2 093	1 779	117,7	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	Telholding Rt. 99,999% Matel B.V. 0,001%	Vivendi (francia)
30.	RábaCom Távközlési és Telekommunikációs Koncessziós Rt.	1 719	1 506	114,1	Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	HTCC USA 98,15% HTCC Tanácsadó Rt. 0,8% Önkormányzat 0,05%	HTCC (amerikai)
	Top 30 cégeknek összes nettó árbevétele	826 744	679 168	121,7			

*korábban Elender

**korábban Matávnet

*** 2001. június 30-i hatállyal beolvadt a V-Fon Rt-be

A 30 legnagyobb hírközlési szolgáltató éves nettó árbevétele 2000-ben 80%-át adta a hírközlési piac teljes árbevételének. Árbevételük növekedési üteme gyakorlatilag megegyezik a teljes hírközléspiaci összbevétel 20%-os növekedési ütemével. Ezen bevétel kétharmada a jelenlegi koncessziós vezetékes és mobil szolgáltatókhoz került, de a legnagyobb cégek között a távközlés többi részpiacának szereplői is egyre jelentősebb bevételekkel képviseltetik magukat.

Akárcsak 1999-ben, 2000-ben is a Matáv Rt-nek volt a legnagyobb a nettó árbevétele a hírközléspiaci vállalkozások között. Bevételének százalékos növekedése (8,1% 1999-hez képest) azonban elmarad a hírközlési ágazat egészének növekedési átlagától (20,4% 1999-hez képest). Ugyanez a tendencia volt jellemző a vezetékes távbeszélő vállalkozások szinte mindegyikére.

Összefoglalás

- A tulajdonosi érdekek mentén jól körülhatárolható csoportosulások alakultak ki, amelyek között a versengés egyidőben több szolgáltatási területen is folyik.
- 2000-ben a hírközlési piac árbevételének 80%-a 30 vállalat közt oszlott meg. A legnagyobb piaci részesedése továbbra is a Matáv csoportnak van.

Szabályozási környezet hatása

A koncessziós rendszer

A 2001. december 23-ig hatályos távközlésről szóló 1992. évi LXXII. törvény (távközlési törvény) közel egy évtizedre meghatározta a magyar távközlési piac fejlődési irányait. A távközlési piacon tapasztalható nem várt dinamikus fejlődés, és a külső környezet átalakulása következtében az 1990-es évek második felében megindult a piaci szerkezetváltás.

A hagyományos távbeszélő szolgáltatás piacát először a mobiltelefon szolgáltatás piaca felől érte támadás, amely kezdetben a telefonhiány miatt elsősorban helyettesítő termékként szolgált. A piac azonban hamarosan felismerte és ma már igényli a mobilitásban rejlő hozzáadott értéket. A megindult piaci szerkezetváltás dinamikáját csak fokozta az Internet használat lassú, de fokozatos bővülése majd az IP alapú beszédhangátvitel megjelenése a távolsági és a nemzetközi távbeszélő piacon, valamint az alternatív szolgáltatók megjelenése az üzleti adatátvitel piacán.

A távközlési piacot jelenleg a részleges verseny jellemzi: a piac egyes szegmenseiben, monopolhelyzetben lévő szolgáltatók vannak, míg más területeken már megindult a verseny. Ebben az átmeneti állapotban a piaci szereplők pozícióharca figyelhető meg.

A távközlési törvény technológiai és szolgáltatás-alapú szabályozásának alkalmazása, a piac törvényes működésének érvényesítése mind nehezebb feladat elé állítja a jogalkalmazót, a régi szabályozás kereteit ma már szétfeszíti a piaci igények mentén kialakult verseny és a technológiai fejlődés. A koncessziós rendszerből eredő kizárólagos jogok – amely az évtized elején elismerten segítette a nagyarányú tőkebeáramlást és így a távközlés fejlődését – mára már a piac bizonyos szegmenseiben nyilvánvaló gátjává váltak a verseny kialakulásának.

Mindemellett kétségtelen előnye a koncessziós rendszernek, hogy a benne meghatározott fejlesztési, ellátottsági és minőségi követelmények által lényegében elismeri a távközléshez való általános jogot, mivel meghatározza azokat a minimális szolgáltatásokat, amelyek alapját képezhetik az - egyébként Európai Unió elvárásokból fakadó - egyetemes szolgáltatás körébe tartozó szolgáltatásoknak.

A jelenlegi rendszer a Matáv kizárólagos jogainak lejártáig, - amely egybe esik a hírközlésről szóló 2001. évi XL. törvény (hírközlési törvény) hatálybalépésével – 2001. december 23-ig marad érvényben. Ezt követően a távolsági és a nemzetközi távhívás területén országosan, ill. a Matáv 36 primer körzetéből 31-ben a helyi hívások piacán is megindulhat a verseny.

A következő határidő a helyi hívások tekintetében 2002. május, amikor is további 6 primer körzetben jár le a helyi koncesszió kizárólagossága, majd november eleje, amikor is a maradék 17 primer körzetben indulhat meg a verseny.

Szolgáltatás engedélyezés

A távközlési törvény részleges piacnyitást hirdetett meg, tisztázta a versenyszféra tartalmát és lehetővé tette a többszereplős távközlési piac kialakulását. Kiemelten kezelte a távközlés egészét nagyban meghatározó koncessziós és egyéb közcélú távközlési szolgáltatásokat. A törvény szolgáltatások szerinti felbontását mutatja a következő táblázat:

Közcélú, koncesszió köteles távközlési szolgáltatások	Közcélú, nem koncesszió köteles, távközlési szolgáltatások	Nem közcélú távközlési szolgáltatások
- Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltatás	- Távirat szolgáltatás	- Zártcélú hálózatok
- Közcélú mobil rádiótelefon szolgáltatás	- Telefax szolgáltatás	- Különcélú hálózat
- Országos közcélú személyhívó szolgáltatás	- Személyhívó szolgáltatás	- Sajátcélú hálózat
- Országos és körzeti rádió és televízió műsor szétoztása / szórása	- Adathálózati szolgáltatások	
	- Internet szolgáltatások	
	- Internet hozzáférés szolgáltatás	
	- Voice over Internet szolgáltatás	
	- Egyéb adathálózati szolgáltatások	
Állami monopólium szolgáltatások	- ISDN szolgáltatás	
- Postai szolgáltatások	- Egyéb, két pont közötti előfizetői távközlési szolgáltatás	
- levélforgalom	- Rádióműsor-szórás szolgáltatás	
- csomagforgalom	- Televízió műsorszóró szolgáltatás	
- pénforgalom	- Vezetékes műsorjelelosztó szolgáltatás	
	- Egyéb, egy pont, több pont közötti távközlési szolgáltatás	
	- Távkonferencia szolgáltatás	
	- Bérelt vonali szolgáltatás	
	- Jeltovábbító szolgáltatás	
	- Egyéb, máshová nem sorolható távközlési szolgáltatás	

A távközlési törvény hatályban maradásáig (tehát 2001. december 23-ig) a következő engedélyezési formák léteznek a távközlési piacon. A koncesszióköteles távközlési szolgáltatások az ágazati miniszterrel kötött koncessziós szerződés alapján e célra létrehozott koncessziós társaság, vagy az állam többségi részesedésével e célra alapított gazdálkodó szervezet által nyújtható.

A koncessziós körbe nem tartozó közcélú távközlési szolgáltatások hatósági engedély alapján nyújthatók. Az engedélyeket a hírközlési hatóság hatáskörrel és illetékességgel rendelkező területi szerve adja ki. Országos és több illetékességi területet átfogó szolgáltatás nyújtására szolgáló engedélyeket a Budapesti Hírközlési Felügyelet, a további területi engedélyeket a hírközlési hatóság területileg illetékes szerve adja ki. A szolgáltatási engedély maximum 10 évig érvényes, és alkalmanként 5-5 évvel hosszabbítható. Az engedély nem ruházható át és nem engedményezhető, átengedni kizárólag jogutódlás esetén szabad.

A nem közcélú távközlési szolgáltatások esetében a törvény kizárólag bejelentési kötelezettséget ír elő. Ennek megfelelően a bejelentést a területileg illetékes felügyeletnél kell megtenni bizonyos adatok és dokumentumok megadásával, a szolgáltatás megkezdését megelőzően 30 nappal. A szolgáltatást a bejelentésre adott hatósági határozat jogerőre emelkedése után lehet megkezdni.

2000. végén a koncessziós engedélyek mellett a következő távközlési szolgáltatási engedélyek szerepeltek a HiF nyilvános nyilvántartásában:

Közcélú, nem koncesszió köteles, távközlési szolgáltatási engedélyek száma 2000 végén

Szolgáltatás megnevezése	A szolgáltatási engedélyek, ill. bejelentések száma és területi kiterjedése			
	Helyi	Regionális	Országos	Összesen
Távirat szolgáltatás			1	1
Telefax szolgáltatás	2			2
Személyhívó szolgáltatás		1		1
Adathálózati szolgáltatás				
Internet hozzáférés szolgáltatás	41	6	61	108
Voice over Internet	14		34	48
Egyéb adathálózati szolgáltatás	5	2	17	24
ISDN szolgáltatás	1		1	2
Egyéb, két pont közötti előfizetői távközlési szolgáltatás	4		1	5
Televízió műsorszóró szolgáltatás	1			1
Vezetékes műsorjelelosztó szolgáltatás	341	9		350
Távkonferencia szolgáltatás			1	1
Bérelt vonali szolgáltatás	11	2	20	33
Jeltovábbító szolgáltatás	4			4
Egyéb, máshová nem sorolható távközlési szolgáltatás	2	1	2	5
Összekapcsolási szolgáltatás			1	1

Árszabályozás

Az árszabályozás fontos feladata a piaci liberalizációt megelőző években többek között a szolgáltatások díjainak újraegyensúlyozása, a költségalapú díjrendszer fokozatos kialakítása, amelyek segítségével a szolgáltatások közötti keresztfinanszírozás negatív hatásai kiküszöbölhetők. További fontos cél a saját területükön monopóliumként működő helyi távközlési szolgáltatók esetleges extraprofitjának kontrolálása a részükre előírt díjemelési maximum meghatározásával.

Ezen céloknak megfelelően az előfizetési ill. a helyi hívások díjainak növekedése valamint a távolsági és a nemzetközi forgalmi díjak csökkenése figyelhető meg az elmúlt időszakban. Az előfizetési díjak elmúlt két évben történő emelkedése a szolgáltatói oldalnak az ún. hozzáférési deficit csökkentésére irányuló törekvésének az eredménye. Az állam azonban szociális szempontokat figyelembe véve ún. kiskifogyasztói díjsomagok létrehozását tartotta szükségesnek annak érdekében, hogy minden fogyasztó számára elérhető maradjon a távbeszélő szolgáltatás. A kiskifogyasztói díjsomag fogyasztására vonatkozó – 2001-ben bevezetésre került szabály szerint – amennyiben 2001. december 31-ig a fogyasztók kevesebb, mint 12,5%-a veszi igénybe a kedvezményes díjsomagokat, az ebből keletkező többletbevételt előfizetői kompenzációra kell fordítaniuk a szolgáltatóknak.

A kislejtszámú díjsomagok megjelenésétől függetlenül az egyéni előfizetők számának csökkenése figyelhető meg az elmúlt két évben, amely részben visszavezethető az előfizetők díjak emelkedésére.

Az állam árszabályozó szerepe az ún. price-cap szabályozáson keresztül valósul meg, amely meghatározza az átlagos áremelkedés maximális értékét, az előző év azonos időszakához képest. A szabályozó 2000-ben 4%-os 2001-ben 6%-os árszintemelkedés engedélyeztet a koncessziós távközlő szolgáltatók számára. Az áremelkedés maximális mértékét meghatározó képlet 2001-ben a következőképpen alakult:

2001. évre vonatkozó összesített árindex = 2001. évre vonatkozó előrejelző árindex + korrekciós tényező - termelékenység tényező, amelyben

- a 2001. évre vonatkozó előrejelző árindex 6%,
- a figyelembe vett korrekciós tényező a 2000. októberében érvényes az előző év októberéhez viszonyított 10,4%-os fogyasztói árindex és az előrejelző árindex különbségének kétharmad része 2,9%,
- a termelékenység tényező 2,9%.

A 3,5 GHz-s frekvencia árverés

Az első magyarországi frekvenciaárverés a nyár elején került sor. A 3,5 GHz-es frekvenciatartomány öt blokkjának párhuzamos elárverezésére, összesen hat cég adta be jelentkezését. A táblázatban bemutatott nyertesek mellett az indulók között volt a TELE2 Magyarország Kommunikációs és Szolgáltató Kft. is.

A frekvenciablokkokat a győztesek 15 évre kapták meg, a megszerzett blokk

A 3,5 GHz-s frekvencia árverés nyertesei és eredménye

Név	Elnyert blokk	Árverési díj
ANTETRA Professzionális Mobil Távközlési Szolgáltató Kft.	3. blokk 3445-3459 MHz 3545-3559 MHz	600 000 000 Ft
GTS Magyarország Távközlési Kft.	2. blokk 3427,5-3441,5 MHz 3527,5-3541,5 MHz	550 000 000 Ft
Magyar Távközlési Rt.	4. blokk 3462,5-3476,5 MHz 3562,5-3576,5 MHz	600 000 000 Ft
PanTel Távközlési és Kommunikációs Rt.	5. blokk 3480-3494 MHz 3580-3594 MHz	600 000 000 Ft
V-Com Távközlési Szolgáltató Rt.	1. blokk 3410-3424 MHz 3510-3524 MHz	450 000 000 Ft

felhasználója az ország egész területén bármely közcélú távközlési szolgáltatást nyújthat. A 3,5 GHz-es sáv körül megvalósított pont-többpont technológiákkal csak állandóhelyű szolgáltatás nyújtható. A terminálok kizárólag helyhez rögzítettek és csak végfelhasználói állomások lehetnek (csak előfizetői berendezéseket szolgálhatnak ki).

Az új infrastruktúra egyébektől alternatívát teremt a nyertesek számára az előfizetők elérésének legdrágább elemének a helyi huroknak - igaz a technológiából fakadóan egészen más

módon történő - kiváltására is, így erősítve akár a távbeszélő szolgáltatások, de valószínűsíthetően inkább az adatátviteli ill. az Internet szolgáltatások piacán a versenyt.

Az Internet alapú beszédátvitel (VoIP)

1999-től a technológiai fejlődés lehetővé tette az Interneten keresztüli beszédátviteli szolgáltatás nyújtását is. 1999. nyarán kiadásra került az első VoIP engedély, amely engedélyezte a szolgáltatást abban az esetben, ha a nyújtott szolgáltatás alapvető paraméterei (a hangjelek közötti átlagos késleltetés és a beszéd csomagok elvesztése) egy bizonyos határértéket meghaladnak. Ebben az esetben ugyanis a szolgáltatás nem minősül közcélú távbeszélő szolgáltatásnak, tehát nem sérti a kizárólagos koncessziós jogot, hanem engedély alapján végezhető. Ennek az engedélyezett új technológiának a segítségével az elérhető távolsági és nemzetközi hívások árai jelentős mértékben csökkentek a végfelhasználók számára, a hagyományos technológiájú hívások áraihoz képest. 2000. végén a hatóság 48 VoIP engedéllyel rendelkező szolgáltatót tartott nyilván, 2001. augusztusában az engedélyek száma 57 volt.

Berendezés engedélyezés megszűnése

Magyarországon 2001. február 1-jén lépett hatályba az Európai Parlament és Tanács 1999/5/EK irányelve a rádióberendezésekről és a távközlő végberendezésekről, valamint megfelelőségük kölcsönös elismeréséről (R&TTE direktíva). A jogszabály honosításaként adták ki a rádió-berendezésekről és a távközlő végberendezésekről, valamint megfelelőségük elismeréséről szóló 3/2001. (I.31.) MeHVM rendeletet. Ennek értelmében bizonyos berendezések esetében a korábbi engedélyezési gyakorlatot felváltotta a megfelelőség tanúsítás rendszere. Eszerint a gyártók, illetve importálók a saját maguk által, vagy egy harmadik, független, úgynevezett tanúsító szerv bevonásával végzett "megfelelőség értékelési eljárás" után "megfelelőségi nyilatkozatot" állítanak ki, melyben kijelentik, hogy a berendezés megfelel a rá vonatkozó jogszabályoknak és előírásoknak.

Az új rendszer előnye, hogy jelentősen lerövidül az új berendezések piacra vitelének ideje, illetve esetleges nem-megfelelőség esetén egyértelműen megállapítható a felelősség vállaló személy vagy szervezet. Hátránya lehet, hogy lehetőséget nyújt az olcsó, alacsony minőségű, a követelményeknek nem megfelelő berendezések – hosszabb-rövidebb ideig – piacon való megjelenésére.

II. A hírközlési szektor piacai

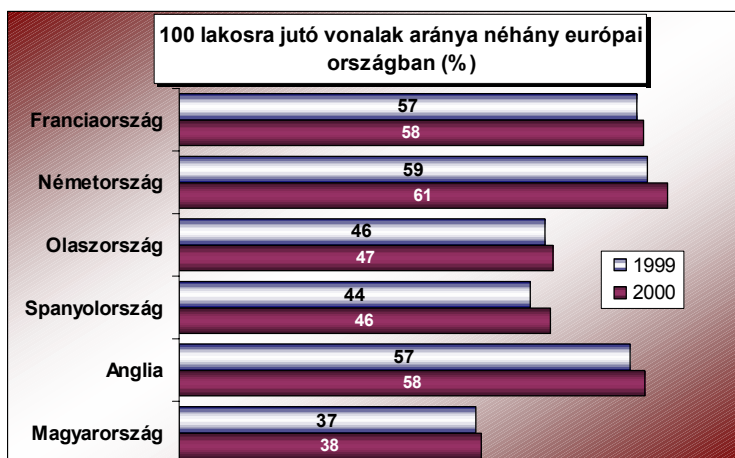
Vezetékes távközlés

Vezetékes ellátottság

A vezetékes fővonalak számának növekedése a kilencvenes évek közepét jellemző gyors felívelés után 1999-ben és 2000-ben jelentősen mérséklődött, majd 2001. elejétől a megfigyelt időszakig csökkenésbe ment át.

A még 40%-ot sem elérő ellátottság messze elmarad a nyugat-európai átlagoktól, ami főleg a kezdeti alacsony vezetékes ellátottsággal, a mobil telefonok látványos felfutásával és a gazdasági fejlettség jelen szintjével magyarázható.

2000-ben a bekapcsolt vezetékes fővonalak száma még 74 ezerrel nőtt (mintegy 2%-os

Forrás: European Information Technology Observatory (EITO)

az a különbséggel, hogy az üzleti fővonalak növekedése már nem tudta ellensúlyozni az egyéni fővonalak csökkenő számát, amely ezen időszak alatt mintegy 160 ezerrel csökkent. Így összességében 2001. derekán mintegy 50 ezerrel (kb. 1,3%-kal) kevesebb bekapcsolt fővonal volt, mint 2000. végén.

A vezetékes ellátottság területi alakulása

A telefonvonalak sűrűsége az egyes megyékben jelentősen szóródik az országos átlag körül, jellemzően a gazdasági fejlettség függvényében. 2000. végén az 57%-os ellátottságú Budapesten

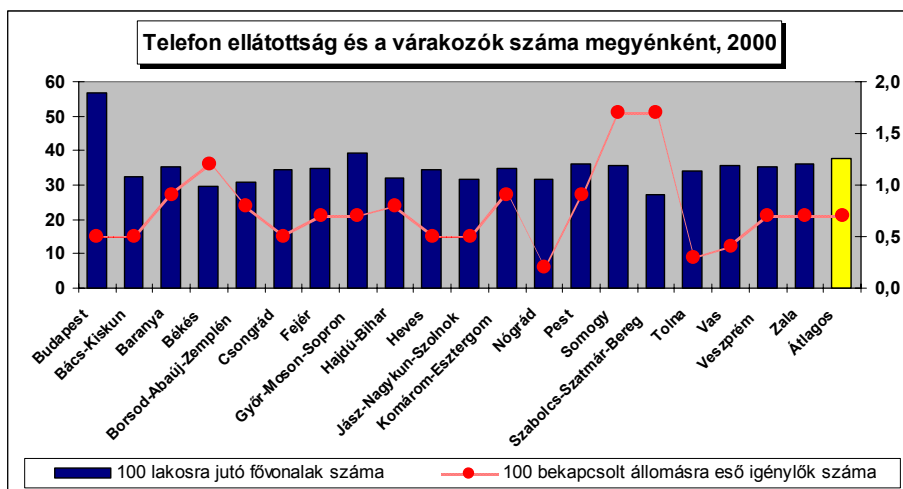
Forrás: OSAP, Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

növekedés), azonban ez a növekedés struktúrájában úgy alakult, hogy az üzleti fővonalak 15%-os növekedése mellett a mennyiségében jóval több egyéni fővonalak mintegy 1%-ot csökkentek. Vagyis 2000-ben már kevesebb új egyéni fővonalat kötöttek be, mint ahányat visszamondtak vagy visszavettek.

A tendencia hasonló módon folytatódott 2001. első félévében is,

több mint kétszer annyi fővonal jutott 100 lakosra, mint a 27%-os ellátottságú Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.

Az országos átlag felett Budapest és Győr-Moson-Sopron megye található, míg az ellátottság szempontjából legfejletlenebb területeknek Borsod-Abaúj-Zemplén, Békés, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye számítanak.

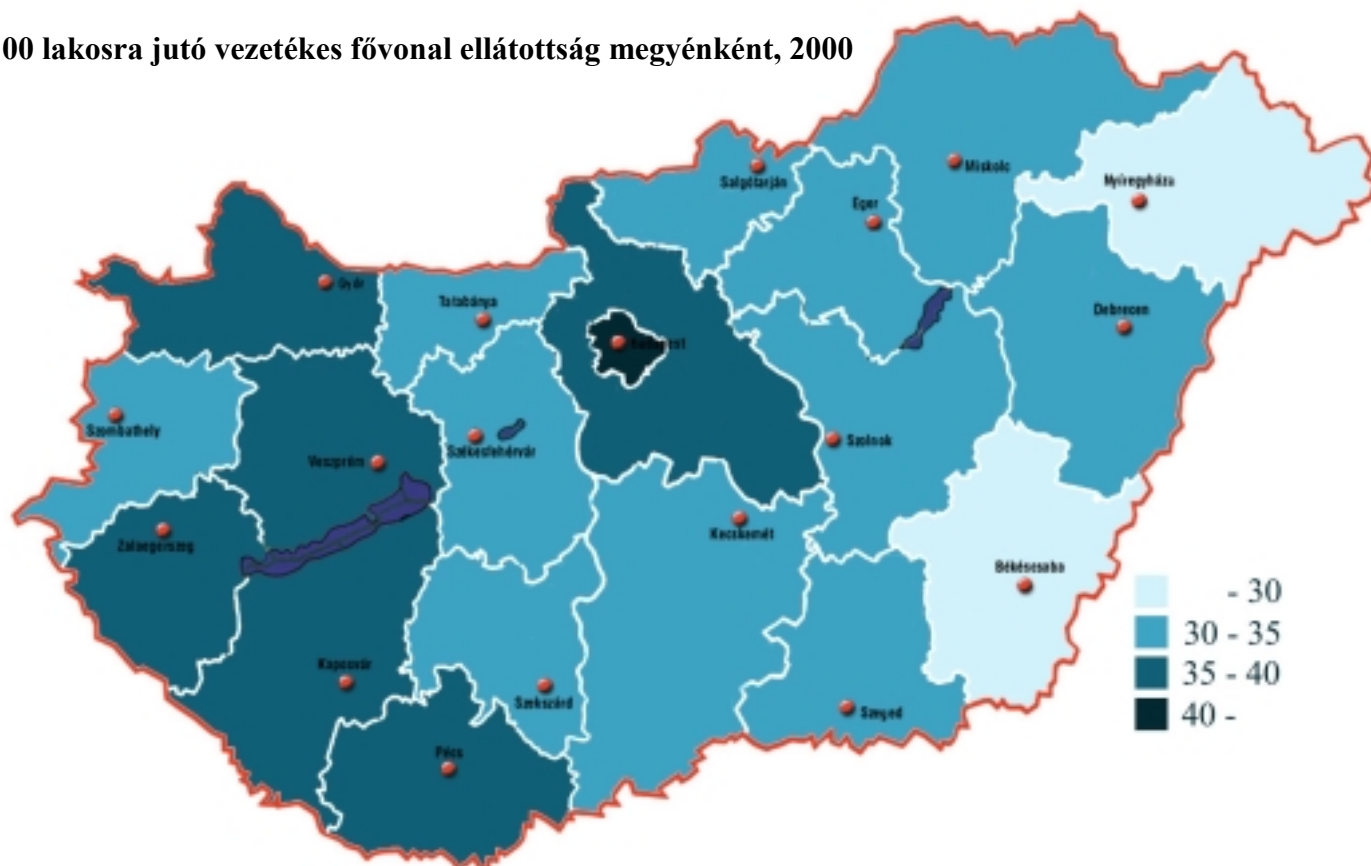
2000-ben Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében nőtt

Forrás: Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

leginkább a vonalak száma, de az 5%-os növekedés ellenére – amely nagyobb részt az üzleti és

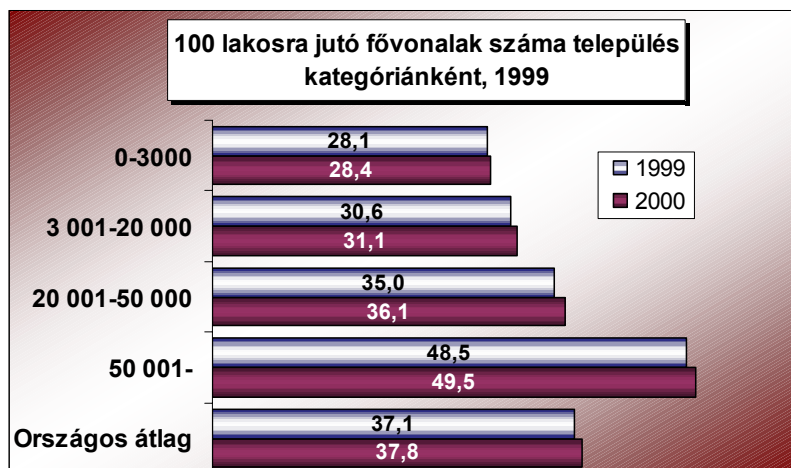
részben az egyéni fővonalak növekedéséből fakadt – a megye fix vonalas ellátottsága még mindig a legalacsonyabb országos szinten.

100 lakosra jutó vezetékes fővonal ellátottság megyénként, 2000

A 2001-ben általánossá váló fővonalszám csökkenés Csongrád és Tolna megyében már 2000-ben megkezdődött. A többi megye ebben az évben még árnyalatnyi növekedést mutatott,

amely döntően a markánsan növekvő üzleti fővonalak számának tudható be. Az egyéni fővonalak csökkenése azonban már ekkor elkezdődött több megyében. 2001. derekára a fix vonalak csökkenése általánossá vált, mivel az egyéni fővonalakra irányuló új igények száma minimálisra csökkent, megnőtt a vonal visszaadások száma és így már a bővülő üzleti vonalszám nem tudta ellensúlyozni az egyéni vonalszámok csökkenését.

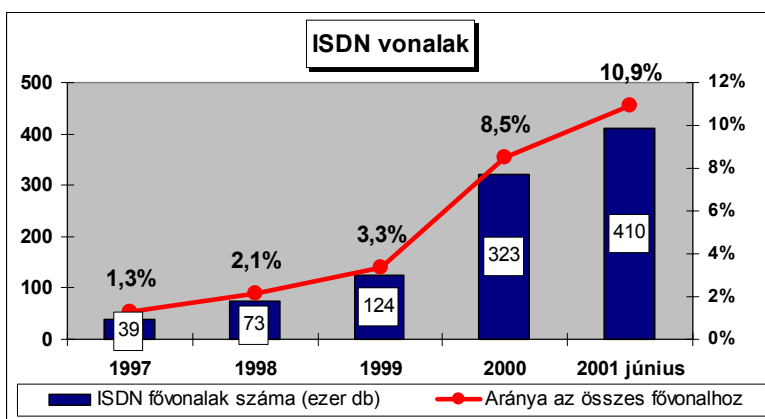

Forrás: Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

található itt. Hasonló a helyzet a 3 és 20 ezer közötti kategóriában (28% illetve 23%). Ebből a szempontból viszonylag kiegyenlített a 20 és 50 ezer közötti lakosságszámú települések ellátottsága (az arányok a lakosságra és ellátottságra egyaránt mintegy 11%), míg az 50 ezer fölött nagyobb városokban élők arányához képest magasabb az itt található vonalak aránya (37% illetve 48%).

ISDN vonalak

A digitális ISDN vonalak száma a 2000-ben indult kampányok után ugrásszerűen megnövekedett. A felfutás 2001-ben is tovább folytatódott, habár 2001. II. negyedévében az addig gyorsuló növekedés lelassult a negyedéves változásokat tekintve.

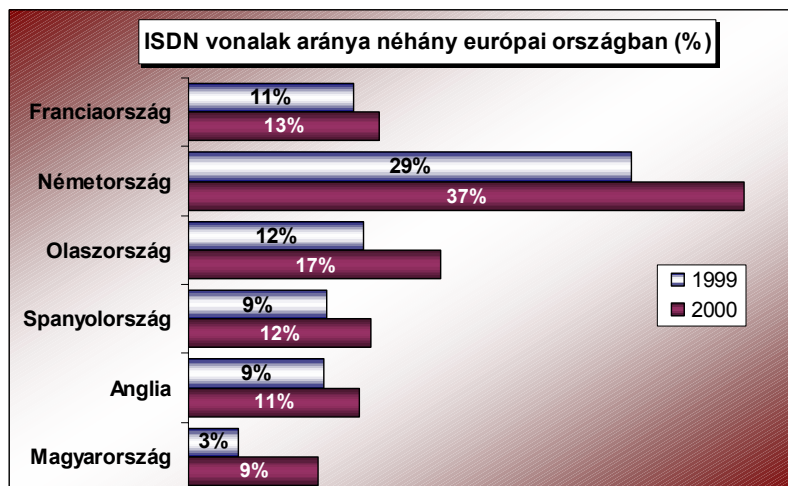

Forrás: OSAP, Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

Az ISDN vonalak arányának intenzívebb növekedéséhez járult hozzá az a tény is, hogy 2001. első felében már az analóg fővonalaszám csökkenése mellett folytatódott a digitális vonalak növekedése.

A település kategóriánként bontott ábra szerint a vezetékes vonalak száma és megoszlása gyakorlatilag változatlan maradt 1999. és 2000. között. A nagyvárosok ellátottsága 50% körüli és ebben a kategóriában található az összes vezetékes vonal mintegy fele is. A 3000-nél kevesebb lakosú településeken él a népesség kb. 24%-a, ugyanakkor a fővonalaknak 18%-a

Az ISDN vonalak fejlődése 2000-ben európai mércével mérve is megállja a helyét, habár azt továbbra is figyelembe kell venni, hogy a mégoly impresszív fejlődés ellenére a vezetékes vonalak nagyon alacsony száma miatt az ISDN vonalak lakossághoz viszonyított aránya az ábrán

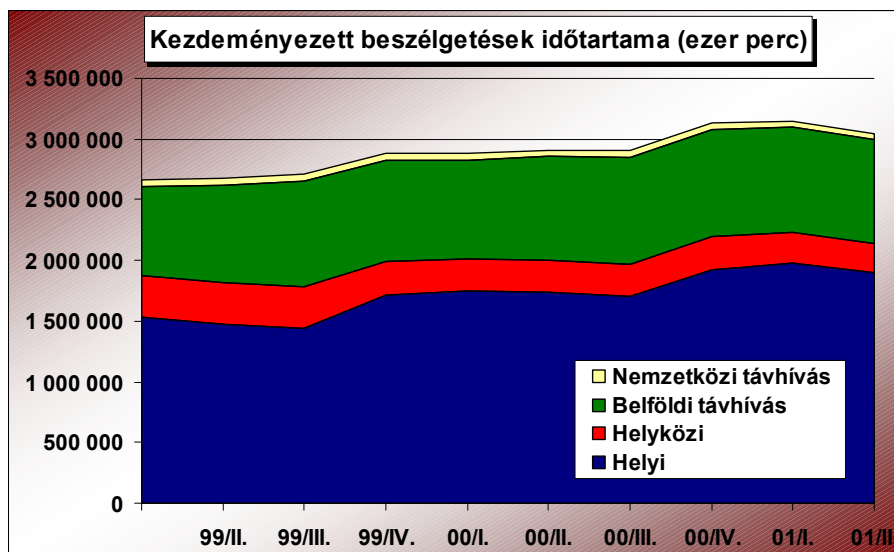
Forrás: European Information Technology Observatory (EITO)

szemléltetethez képest nagyobb különbségeket eredményez Magyarország és a feltüntetett európai államok között (Magyarországon ez az arány 2000. végén kb. 3% volt, míg Spanyolországban 6%, Angliában és Franciaországban 7%, Olaszországban 8%, Németországban 22%).

A vezetékes hálózat forgalma

A vezetékes hálózatokon kezdeményezett forgalom 1999. első negyedéhez képest 14%-ot meghaladó mértékben nőtt 2001. II. negyedévéig.

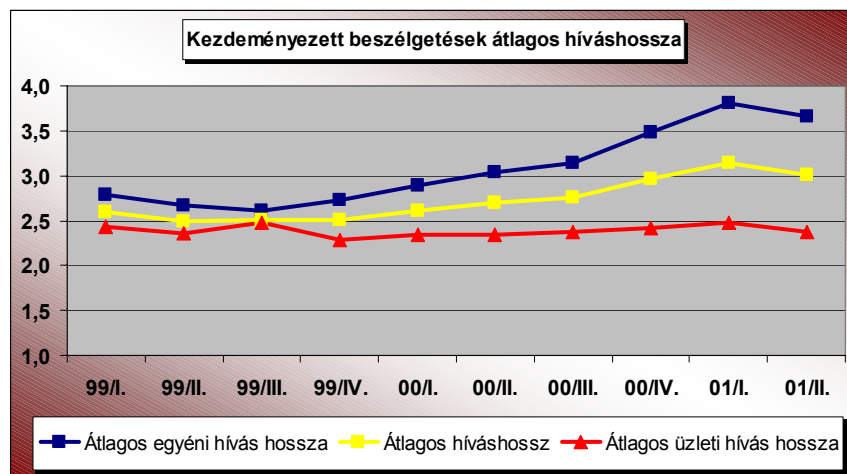
A helyi beszédforgalom 1999. eleje óta 24%-kal növekedett, a belföldi távhívások beszédpercei pedig 14%-ot meghaladó mértékben növekedtek. Csökkenő tendenciát mutat viszont a beszélgetések időtartama a helyközi és a nemzetközi hívásfajták tekintetében.

Forrás: OSAP

Az elmúlt években összeforgalmon belül a helyi és a belföldi távhívások a beszédforgalom 85%-ot meghaladó részét tették ki. A mobil hívások aránya a beszédforgalmon belül folyamatosan emelkedik. Míg 1999. elején az összes beszédperc mintegy 7%-a irányult a mobilhálózatok felé, addig ez az arány 2001. II. negyedévében 10%.

1999. eleje óta váltakozó intenzitással ugyan, de nő az egy beszélgetésre eső átlagos híváshossz. Ez a mutató 2001. II. negyedévére 1999. I. negyedévéhez képest 16%-ot megközelítő mértékben emelkedett.

Forrás: OSAP

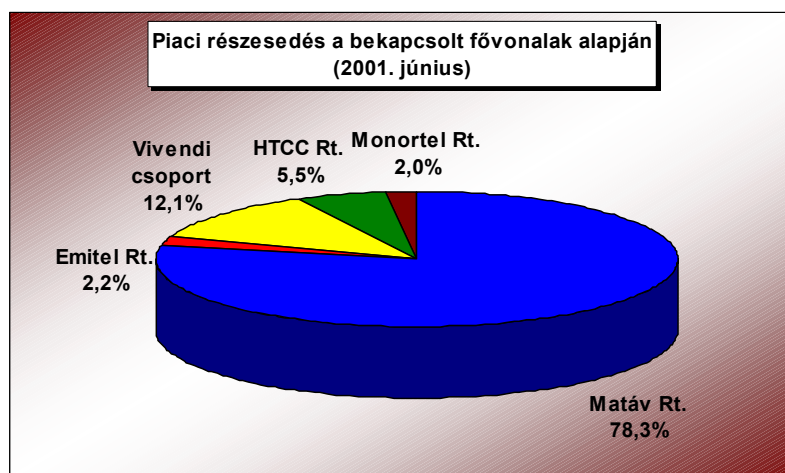
Az üzleti fővonalról kezdeményezett hívások átlagos hossza a vizsgált

időszak végén sem haladta meg az 1999. I. negyedévi értéket. Az egyéni fővonalról indított hívások átlagos időtartama ugyanakkor 30%-kal nőtt 1999. eleje óta. A grafikonon nem szereplő nyilvános állomásokról indított beszélgetések átlagos időtartama 10%-kal esett vissza az elmúlt két és fél évben, így az átlagos híváshossz növekedése gyakorlatilag az egyéni fővonalról indított beszélgetéshossz növekedésének tudható be. (Az átlagos híváshossz összességében az egyéni, üzleti, nyilvános és egyéb fővonalakról indított hívások hosszának átlaga).

A fejezet végén tájékoztató jelleggel megtalálhatók az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programban (OSAP) gyűjtött vezetékes hálózat forgalmi adatok.

Vezetékes szolgáltatók piaci helyzete

A vezetékes szolgáltatók részesedése a bekapcsolt fővonalak számát tekintve nem változott jelentősen az elmúlt egy-másfél évben. Jelentősebb változás a kizárólagossági jogok megszűntéig nem várható.

Forrás: OSAP

2001. eleje óta a fővonalaszámok csökkenő értéket mutatnak, ezért a fővonalaszámok arányainak változását az egyes

szolgáltatóknál megfigyelhető csökkenés mértéke határozza meg. A 2001. eleje óta tartó fővonalaszám csökkenés – amely alapvetően az egyéni fővonalak csökkenéséből adódik –

arányaiban a Matáv Rt.-t érintette a legkevesébé (ennek eredményeként 2001. I. félévében a Matáv vonalak aránya 78,1-ről 78,3%-ra változott).

Koncessziós szolgáltatók szolgáltatási területei

A vezetékes szolgáltatók az új hírközlési törvény hatályba lépéséig, illetve a koncessziós szerződésükben meghatározott időpontig kizárólagosságot élveznek koncessziós területeiken. A Matáv Rt. kizárólagos országos koncessziója a belföldi távolsági valamint a nemzetközi hívások továbbítására 2001. december 23-án jár le. Ezzel együtt lejárnak a Matáv helyi koncessziói a 29 eredetileg Matávhoz tartozó,

Primer körzet	A helyi közcélú távbeszélő szolgáltatásra fennálló koncessziós kizárólagos jogosítvány lejárt	Szolgáltató	Érdekeltségi kör
Baja	2002. november 2.	Emitel Rt.	Matáv Rt.
Kiskőrös	2002. november 2.	Emitel Rt.	
Kiskunhalas	2002. november 2.	Emitel Rt.	
Békéscsaba	2002. november 2.	Hungarotel Rt.	HTCC Rt.
Orosháza	2002. november 2.	Hungarotel Rt.	
Pápa	2002. november 2.	Pápa-Tel Rt.	
Salgótarján	2002. november 2.	Kelet-Nógrád-Com Rt.	
Sárvár	2002. november 2.	Rába-Com Rt.	
Debrecen	2002. május 25.	Matáv Rt.	
Nyíregyháza	2002. május 25.		
Székesfehérvár	2002. május 25.		
Szentendre	2002. május 25.		
Szolnok	2002. május 25.		
Monor	2002. november 2.	Monortel Rt.	
Dunaújváros	2002. november 2.	Dunatel Rt.	Vivendi Telecom Hungary Kft.
Esztergom	2002. november 2.	Egom-Com Rt.	
Gödöllő	2002. november 2.	V-fon Rt.	
Jászberény	2002. május 12.	V-fon Rt.	
Szeged	2002. november 2.	V-fon Rt.	
Szentés	2002. november 2.	V-fon Rt.	
Szigetszentmiklós	2002. november 2.	Kisduna-Com Rt.	
Vác	2002. november 2.	V-fon Rt.	
Veszprém	2002. november 2.	Bakonytel Rt.	

valamint 2 utólag Matávhoz visszahulló primer körzetben. További 5 primer körzetben, ahol a Matáv pályázattal nyert a koncessziók kiosztása idején 2002. május 25. után szűnik meg az inkumbens szolgáltató kizárólagossága.

Az LTO-k által üzemeltetett primer körzetekben a helyi szolgáltatások kizárólagossága 2002 folyamán, alapvetően 2002 november 2-án jár le.

Primer körzetek, szolgáltatók

A koncesszió köteles vezetékes távbeszélő szolgáltatást, amely a kilencvenes években és még napjainkban is a távközlési piac meghatározó szegmense, 54 primer körzetre osztva, 4 nagyobb tulajdonosi csoporthoz kapcsolódva érhetik el az előfizetők.

Primer körzet Szám	Primer körzet Neve	Szolgáltató	Primer körzet Szám	Primer körzet Neve	Szolgáltató
1	Budapest	Matáv Rt.	15	Szeged	V-fon Rt.
2	Pécs		16	Szentes	
3	Mohács		26	Jászberény	
4	Szigetvár		34	Gödöllő	
5	Kecskemét		38	Vác	
11	Miskolc		18	Dunaújváros	Dunatel Rt.
12	Kazincbarcika		29	Esztergom	Egom-Com Rt.
13	Mezőkövesd		37	Szigetszentmiklós	Kisduna-Com Rt.
14	Szerencs		49	Veszprém	Bakonytel Rt.
17	Székesfehérvár		9	Békéscsaba	Hungarotel Rt.
19	Győr		10	Orosháza	
20	Sopron		30	Salgótarján	
21	Debrecen		50	Pápa	
22	Berettyóújfalu		48	Sárvár	Rába-Com Rt.
23	Eger		6	Baja	Emitel Rt.
24	Gyöngyös		7	Kiskőrös	
25	Szolnok		8	Kiskunhalas	
27	Karcag		35	Monor	Monortel Rt.
28	Tatabánya				
31	Balassagyarmat				
32	Biatorbágy				
33	Cegléd				
36	Szentendre				
39	Kaposvár				
40	Marcali				
41	Siófok				
42	Nyíregyháza				
43	Kisvárd				
44	Mátészalka				
45	Szekszárd				
46	Paks				
47	Szombathely				
51	Tapolca				
52	Zalaegerszeg				
53	Keszthely				
54	Nagykanizsa				

A magyar piac meghatározó szereplője a **Matáv Rt.**, a primer körzetek közül 36-ot tudhat magáénak. A három primer körzetben jelen levő **Emitel 2001.** folyamán 100%-ban Matáv tulajdonú társasággá vált.

A Matáv mellett egyre meghatározóbb szerepet tölt be a francia érdekeltségű **Vivendi Telecom Hungary**, amelyet az anyacég 1999. novemberében hozott létre. A jelenleg cégcsoporthoz tartozó 5 koncessziós társaság kilenc primer körzet előfizetőinek nyújtja szolgáltatását. A Vivendi fokozatos cégösszevonásokkal 2000. és 2001. folyamán V-fon márkanév alatt egyesítette több primer körzetének szolgáltatóit.

A szintén több vezetékes távközlési szolgáltatóval rendelkező **Hungarian Telephone and Cable Corp. (HTCC)** jelenleg 4 cége révén 5 primer körzetben van jelen. A cég jelenleg dán és amerikai befektetők tulajdonában van. Az összes bekapcsolt fővonal mintegy 5%-a tartozik hozzájuk.

A **Monortel Rt.**, amely egyetlen primer körzetben van jelen a fővonalak befektetői érdekeltség szempontjából a UPC kábeltársasághoz tartozik.

A vezetékes hálózat forgalmi adatai

Fővonalszámok

	1999	2000	2001 I. félév
Bekapcsolt fővonalak száma (ezer)	3 726	3 798	3 750
A fővonalszám fix és mozgó bázisú változása	100%	101,9%	100,7%
	100%	101,9%	98,7%

	1999	2000	2001 I. félév
ISDN vonalak száma (ezer)	124	323	410
ISDN vonalak számának fix és mozgó bázisú változása	100%	261,1%	331,6%
	100%	261,1%	127,0%

Hívások ideje

Kezdeményezett beszélgetések időtartama hívásirányok szerint (ezer perc)	1999	2000	2001 I. félév
Helyi	6 170 836	7 113 560	3 880 314
Helyközi	1 293 365	1 067 040	499 404
Belföldi távhívás	3 244 181	3 438 634	1 711 396
Nemzetközi távhívás	228 512	210 850	97 261
Mindösszesen	10 936 894	11 830 083	6 188 376

Kezdeményezett beszélgetések időtartama a fővonal jellege szerint (ezer perc)	1999	2000	2001 I. félév
Egyéni	6 379 102	7 336 563	3 920 536
Üzleti	4 149 072	4 051 211	2 082 576
Nyilvános	311 330	290 084	110 440
Egyéb	97 390	152 225	74 824
Mindösszesen	10 936 894	11 830 083	6 188 376

Hívások száma

Kezdeményezett beszélgetések száma hívásirányok szerint (ezer darab)	1999	2000	2001 I. félév
Helyi	2 430 844	2 318 008	1 060 736
Helyközi	504 625	413 890	181 271
Belföldi távhívás	1 316 390	1 481 871	733 985
Nemzetközi távhívás	84 463	76 487	34 194
Mindösszesen	4 336 322	4 290 256	2 010 185

Kezdeményezett beszélgetések száma a fővonal jellege szerint (ezer darab)	1999	2000	2001 I. félév
Egyéni	2 361 827	2 340 126	1 049 442
Üzleti	1 739 867	1 708 144	858 636
Nyilvános	184 237	172 877	70 432
Egyéb	50 391	69 109	31 675
Mindösszesen	4 336 322	4 290 256	2 010 185

Magyarország primer körzetei

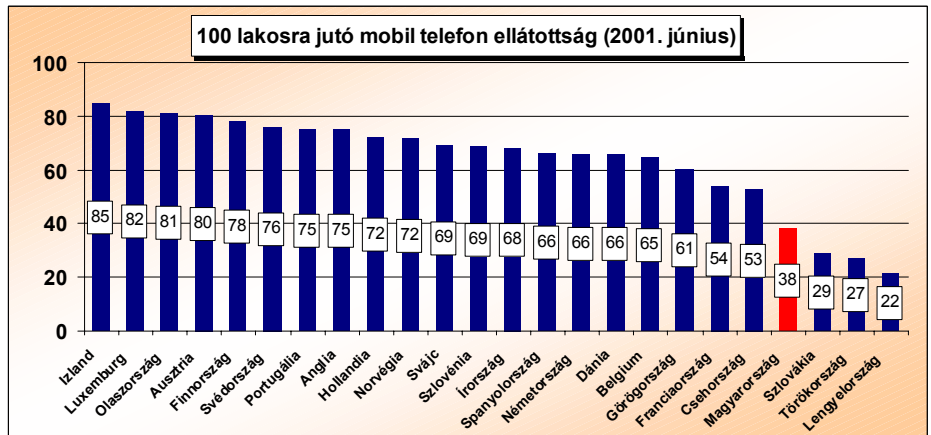
Összefoglalás

- A vezetékes fővonalak száma 2001-ben csökkenésnek indult, ami alapvetően az egyéni fővonalszámok csökkenésére vezethető vissza. Az ellátottság jelenleg 37% körül alakul.
- Az ISDN vonalak számának és az összes fővonalon belüli arányának növekedése töretlen volt 2001. feléig. Az arány meghaladta a 10%-ot.
- A Matáv Rt. a vezetékes fővonalak mintegy 78%-val rendelkezik, az utána következő Vivendi 12%-ot, míg a HTCC Rt. 6%-ot, az Emitel és a Monortel 2-2%-ot lát el szolgáltatásával.
- A Matáv Rt. kizárólagos országos koncessziója a belföldi távolsági és a nemzetközi hívások továbbítására, valamint kizárólagossága primer körzeteiben a helyi közcélú távbeszélő szolgáltatásra 2001. december 23-án járnak le. Ezt követően 2002. folyamán megszűnik a többi helyi távközlési szolgáltató kizárólagossága is a helyi közcélú távbeszélő szolgáltatásra.

Mobil távközlés

Ellátottság alakulása

A mobil telefonok elterjedése Európában és a világ más részein is az elmúlt néhány évben rendkívül intenzív tempóban alakította át a távközlés gazdaságát. A hirtelen felfutó előfizetős szám és forgalom a mobil szolgáltatást egy csapásra a legjövedelmezőbb üzletek

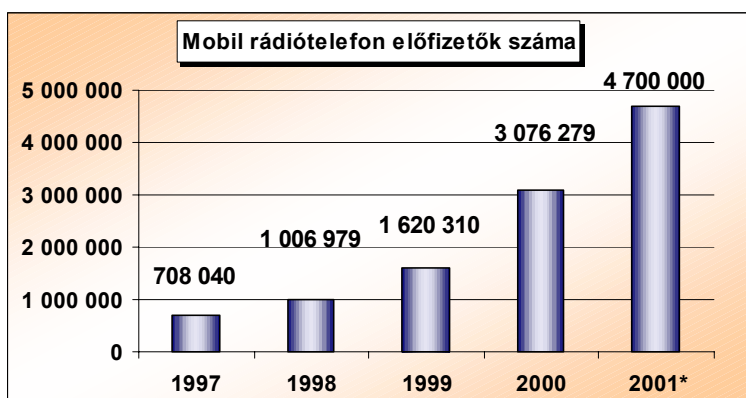

Forrás: European Mobile Communications (EMC)

közé emelte. A jelen és a jövő technikai lehetőségei – melyek egybe estek a mobil piac lassú telítődésével - a szolgáltatókat és befektetőket az előre menekülés taktikája szerint hatalmas beruházásokra ösztönözték (cégfelvásárlások, UMTS engedélyek milliárdos kiadásai).

Jelenleg Nyugat-Európában a mobil piac fokozatos telítődése figyelhető meg, előrejelzések szerint 2001. lesz az első olyan év, amelyben kevesebb mobiltelefont adnak el, mint az előző évben. Ennek eredményeként a multinacionális szolgáltatók és gyártók versenye a piacokért egyre elszántabbá válik.

Magyarországon jelenleg a fejlődés még töretlen, a mobil előfizetők száma 2000. folyamán megduplázódott. A növekedés 2001-ben tovább folytatódott, 2001. első hat hónapjában további

Forrás: Digitális Mobil Gyorsjelentés, OSAP

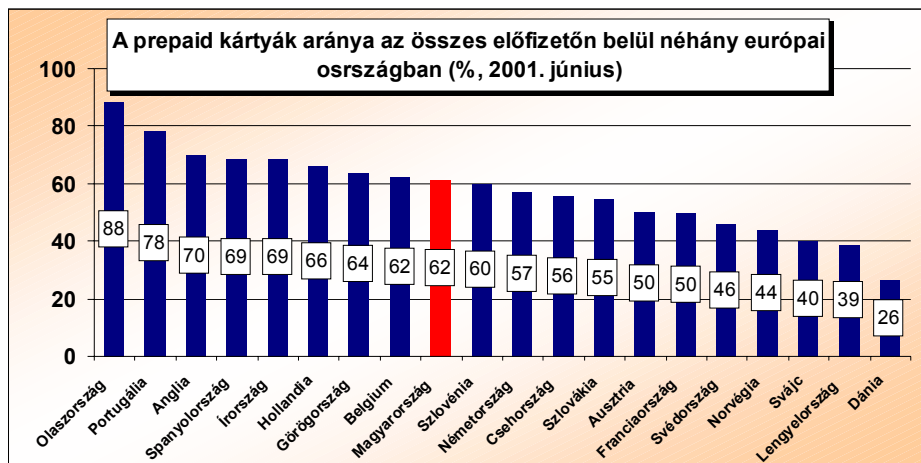
*Beccsles

27%-kal emelkedett 2000. évvégéhez képest. Ennek köszönhetően 2001. júniusában valamivel kevesebb, mint 4 millió mobil előfizető volt az országban.

Az előfizető toborzás egyelőre töretlen ütemben folyik és feltételezhetően 2002-ben is folytatódni fog. 2001. végére a mobilosok száma feltehetően megközelíti vagy eléri a 4,7 milliót, ami azt jelentené, hogy a 2000-ben kezdődött gyors felfutás 2001-ben is megtartotta lendületét.

Prepaid – Postpaid előfizetések

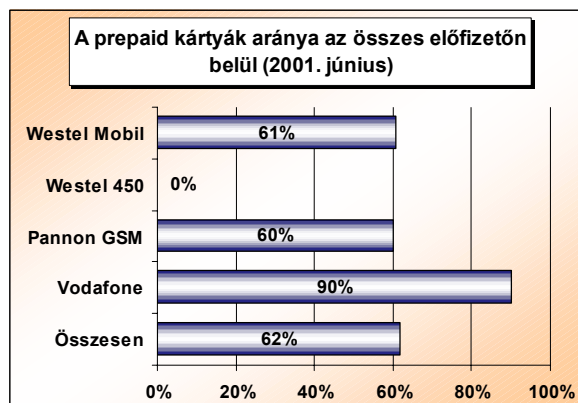
Az európai mobil ellátottság gyors felfutásában mindenképpen jelentős szerepet játszott az előrefizetett (un. prepaid) kártyák elterjedése. A havi előfizetési díj nélküli SIM kártyák a kisebb vagy időszakos forgalmat bonyolító kevésbé fizetőképes

Forrás: European Mobile Communications (EMC)

előfizetőket is elérték. A prepaid kártyák aránya nem mutat szignifikáns kapcsolatot az európai államok gazdasági fejlettségével, ugyanakkor észrevehető, hogy a déli országokban az előrefizetett kártyák aránya általában magasabb, míg az északiakban többnyire alacsonyabb.

Az EMC szerint Magyarországon a prepaid kártyák az összes előfizetés valamivel több, mint 60%-át teszik ki jelenleg. A Westel Mobil Rt. és a Pannon GSM Rt. egyformán 60% körül rendelkezik előrefizetős kártyákkal, míg a Vodafone (V.M.A.M. Rt.) kifejezetten a prepaid piacot célozta meg magának, az előrefizetett kártyáinak aránya 90% körül van. Az analóg NMT-450-es rendszerben nincsenek előrefizetett kártyák, így természetesen Westel Rádiótelefon Kft. előfizetői mind havidíjasok.

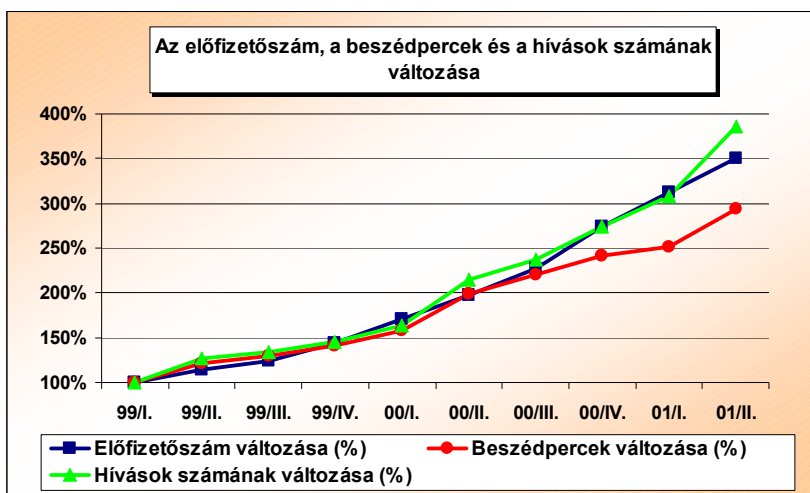
Forrás: European Mobile Communications (EMC)

A mobil hálózat forgalma

A historikus adatokat tekintve 2001. II. negyedévére a mobilszolgáltatóktól kiinduló beszédperc közel háromszorosára nőtt az 1999. I. negyedéves értéknek, a kezdeményezett beszélgetések száma mintegy 4-szeresére, az előfizetőszám pedig 3,5-szeresére emelkedett. A beszédpercek összegének emelkedése körülbelül 2000. derekán kezdett elmaradni az előfizetőszám növekedés mögött, vagyis azóta – az egyre kevésbé fizetőképes rétegek csatlakozását feltételezve – az előfizetők átlagosan egyre kevesebbet telefonálnak, és egyre többen nagyobb arányban használják elérhetőségre vagy SMS küldésre telefonjaikat.

Fenti trend érzékelhető a mobilbeszélgetések átlagos hosszának változásában is. 2000. dereka és 2001. júniusa között a hívások átlagos időtartama folyamatosan csökkent, mintegy 20%-al (1,23 percről 1 percre).

A gyorsan növekvő előfizetős szám mögött tehát relatíve csökkenő ütemű felhasználás mutatkozik, amely kihat az egy előfizetőre jutó beszédpercekre és az egy előfizetőre jutó bevételekre is.

Forrás: OSAP

A mobil hálózat forgalmi adatai

Előfizetők

Előfizetők száma (ezer)	1999	2000	2001 I. félév
Pannon GSM Rt.	661	1 217	1 552
Westel Rádiótelefon Kft.	98	76	60
Westel Mobil Rt.	842	1 599	2 036
V.R.A.M Rt.	19	184	278
Mindösszesen	1 620	3 076	3 926

Előfizetők száma	1999	2000	2001 I. félév
	1 620	3 076	3 926
Az előfizetős szám fix és mozgó bázisú változása	100,0%	189,9%	242,3%
	100,0%	189,9%	127,6%

Hívások ideje

Kezdeményezett beszélgetések időtartama hívásirányok szerint (ezer perc)	1999	2000	2001 I. félév
Más mobil	332 389	637 861	449 097
Belföldi	560 860	671 652	327 067
Nemzetközi	90 588	116 856	67 354
Saját mobil	680 507	1 334 411	991 656
Mindösszesen	1 664 344	2 760 780	1 835 174

Hívások száma

Kezdeményezett beszélgetések száma hívásirányok szerint (ezer darab)	1999	2000	2001 I. félév
Más mobil	263 030	527 522	442 725
Belföldi	369 147	472 214	244 643
Nemzetközi	40 055	57 969	33 874
Saját mobil	540 241	1 195 165	1 035 259
Mindösszesen	1 212 474	2 252 869	1 756 501

Árbevétel

A mobilszolgáltatók árbevétele 2000-ben 37%-al nőtt az előző évihez képest és megközelítette a 280 milliárd Ft-ot (lásd az összefoglaló táblázatot a koncessziós szolgáltatók árbevételéről). Hasonló, némileg csökkenő növekedési ütem várható 2001-ben is, a szolgáltatók nem auditált nettó árbevétele 2001. I. félévében 173 milliárd Ft volt. A Bellresearch piackutató cég számítása szerint az idei piac nagysága 355 milliárd Ft körül alakul.

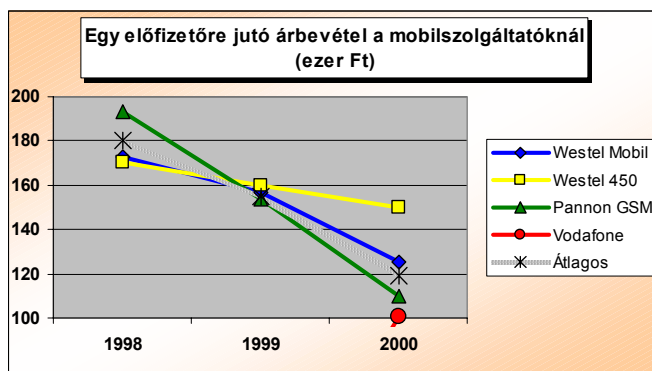
Az egy előfizetőre eső folyamatosan csökkenő beszédforgalom, a csökkenő készülékárak következménye, hogy zsugorodik a szolgáltatók egy előfizetőre eső árbevétele (az értékesítés nettó árbevétele és az időszak átlagos előfizetői száma alapján kalkulálva). Az 1998-as előfizetőnkénti átlag 180 ezer forint 34%-kal csökkent két év alatt.

Az érték csökkenése tovább folytatódik 2001-ben, átlagos becslést értéke megközelítőleg 80-85 ezer Ft körül alakulhat. Ez a folyamat természetes velejárója a piac fejlődésének, hiszen egyre kevésbé fizetőképese fogyasztók csatlakoznak a hálózatokhoz, akik fogyasztása nem vethető össze a már korábban belépett sokkal jelentősebb fogyasztási potenciállal rendelkező előfizetőkkel. Az előfizetőkért folyó küzdelem másrésről egyre lejjebb nyomja a készülékek értékesítési árait is, tovább csökkentve a szolgáltatók relatív árbevételét.

Egy előfizetőre eső árbevétel a mobilszolgáltatóknál

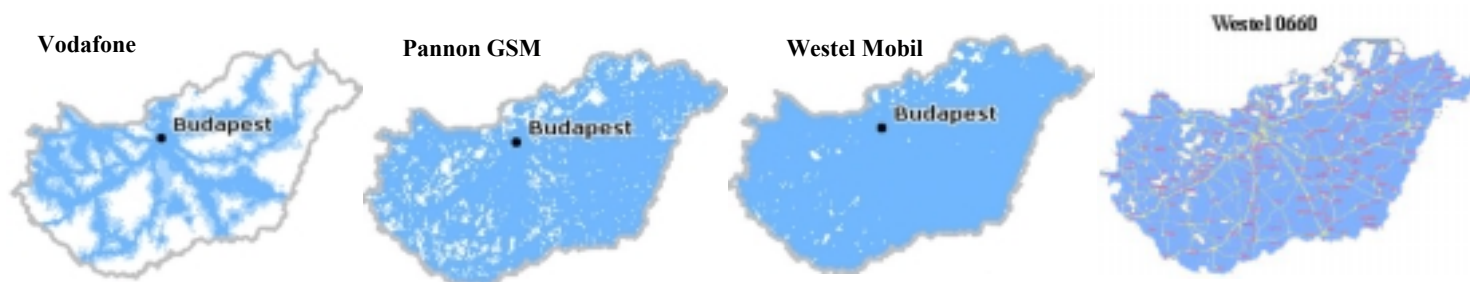
(ezer Ft)	1998	1999	2000
Westel Mobil	173	157	125
Westel 450	171	160	150
Pannon GSM	193	153	110
Vodafone	-	-	101
Átlagos	180	155	119

Megjegyzés: A mobilszolgáltatók éves nettó árbevétele és az éves átlagos előfizetős szám alapján

Forrás: Szolgáltatók eredménykimutatásai, OSAP

Lefedettség

Forrás: GSM World, szolgáltatók

A mobilszolgáltatók 2000-re összességében mind földrajzilag, mind a népességet tekintve gyakorlatilag az ország egészére biztosították a lefedettséget. A fenti ábrák a területi lefedettséget mutatják 2001. júliusában. A már több éve szolgáltató Westel Mobil Rt., Westel Rádiótelefon Kft. és Pannon GSM Rt. lefedettségi térképe szinte teljesen telített, míg az 1999-ben startoló Vodafone folyamatosan építi ki saját hálózatát. Jelenleg a Vodafone a Pannon GSM hálózatát is igénybe veszi Budapesten kívül, ellátandó területileg lefedetlen előfizetőit.

Piaci részesedések

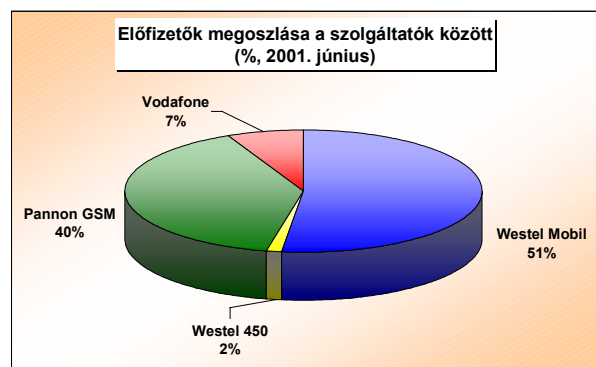
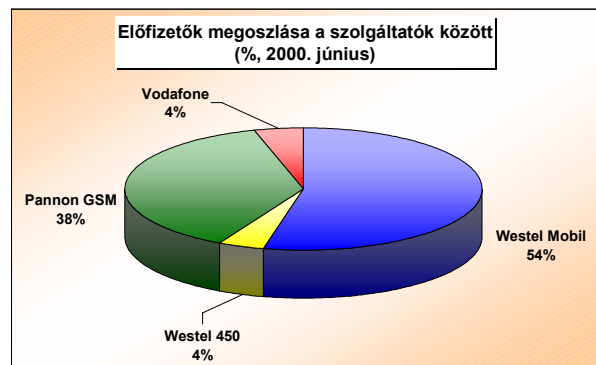
Az elmúlt évek piaci változásait végigkísérte a „nagy” szolgáltatók és a „kicsik” folyamatos kettőssége. A két nagy szolgáltató a Pannon GSM Rt. és a Westel Mobil Rt. stabilan együttesen a mobil előfizetők 91-92%-át tudhatta magáénak az elmúlt években, és ez az arány az előfizetőszám multiplikálódásával párhuzamosan 2001. derekán is változatlan maradt.

2001. első felében a V.R.A.M. Rt. (Vodafone) tovább növelte piaci részesedését az előző évhez hasonlóan (7%). Ezzel párhuzamosan a Westel Rádiótelefon Kft. 2001. közepén az előfizetők 2%-val rendelkezett, ami jól mutatja az analóg rendszer visszaszorulását a sokkal modernebbnek tekinthető GSM rendszerrel szemben. A Westel Mobil Rt. és a Pannon GSM Rt. piaci aránya 2001. közepén - hasonlóan az elmúlt egy évhez - stabilan 52-53%, illetve 39-40% körül volt.

A szolgáltatók piaci helyzetét a jövőben is várhatóan az egymás közötti piaci részesedések aránya határozza majd meg. A szolgáltatók jogait és kötelességeit lefektető koncessziós szerződések értelmében ugyanis 2003-ig nem léphet be új szereplő a mobil távbeszélő szolgáltatás piacára a 900/1800 MHz-es frekvencia sávban GSM rendszerű szolgáltatással.

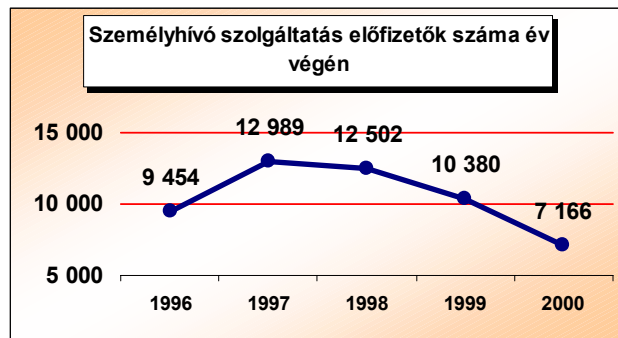
Személyhívó szolgáltatás

A személyhívó szolgáltatás tengerentúli népszerűsége ellenére Magyarországon 1997-ig tudott felszálló ágban maradni. A mára egyedüli személyhívó szolgáltató Eurohívó Rt.-t 1994-ben alapították meg. Az Eurohívó mellett az Easycall koncessziós társaság kapott jogot az ERMES

Forrás: Digitális Mobil Gyorsjelentés, Matáv pénzügyi jelentések

rendszerű személyhívó hálózat kiépítésére és üzemeltetésére Magyarországon. 1999-ben az Easycall beolvadt az Eurohívóba, amely csökkenő előfizető szám mellett azóta is üzemel. A szolgáltatás országos területi lefedettségi értéke 82%-os.

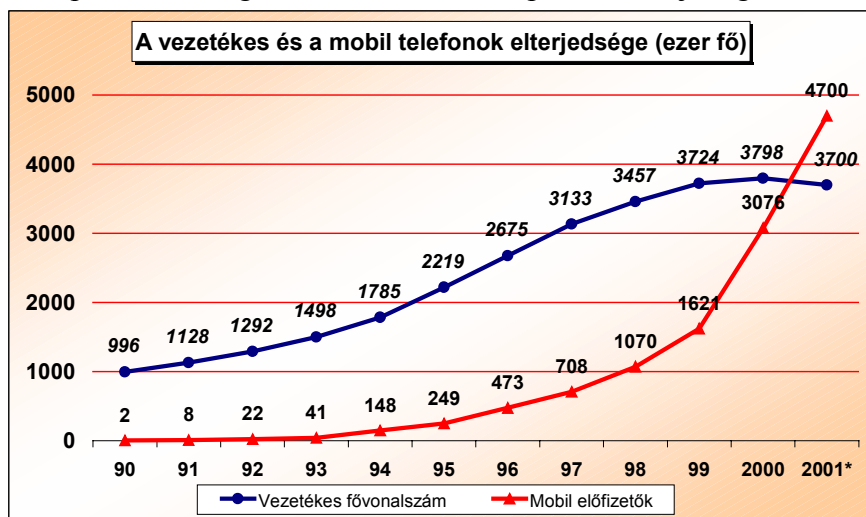

Forrás: Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

A vezetékes és mobil távközlési szolgáltatások összehasonlítása

A vezetékes telefonok ellátottsága 1996. előtt növekvő, majd ezután csökkenő ütemben nőtt. 2001-ben a növekedés megtorpant és enyhe csökkenés indult meg a fővonalas számok terén, amelynek legfőbb oka az egyéni fővonalak visszafejlődése (vonalak kikapcsolása és visszamondása). Ezzel szemben a mobil piac továbbra is tartja gyorsuló ütemű növekedését Magyarországon, és 2001. júniusában a mobil előfizetők száma meghaladta a bekapcsolt vezetékes fővonalak számát.

A két érték természetesen csak korlátozottan hasonlítható össze, hiszen a két termék funkcióját tekintve más célokat, célcsoportokat szolgál. A mobiltelefonok perszonális jellege azokat többnyire egyénekhez köti, míg a vezetékes telefonok logikus felhasználási egysége a háztartás (alapvetően az egyéni fővonalaknál), ahol több felhasználó jut egy készülékre. A háztartások vezetékes telefon ellátottsága – habár lassan csökken – felette van a mobiltelefon ellátottnak.

Forrás: Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

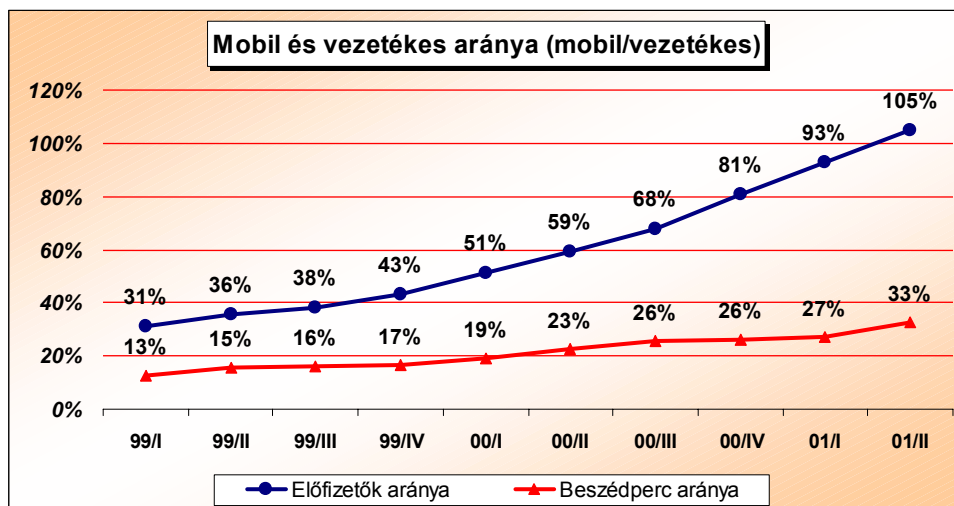
* Becslés

A két alapvető ellátottsági mutató ollójának

bezáródása a nyugat európai országokhoz képest jóval alacsonyabb penetrációs szinten történt meg. Ennek legfőbb oka az a kelet-európai sajátosság lehet, hogy amíg a fejlettebb államokban a vezetékes telefonellátottság 50%, vagy a fölötti szinten tartott a mobil korszak elején, addig nálunk ez az érték rendkívül alacsony volt, így a mobil kommunikáció sokkal hamarabb érte utol vezetékes társát mint nyugaton.

Mindezzel együtt a fogyasztás szerkezete merőben eltér a vezetékes és mobil telefonoknál. A következő ábrán látható, hogy amíg a mobil előfizetők száma elhagyja a vezetékes fővonalakét, a mobil rendszerek forgalma harmada a vezetékes hálózatokénak. Ennek legfőbb okai:

- A vezetékes szolgáltatás díjai (főleg a forgalmi díjak) a mobil díjknál többnyire jóval kedvezőbbek,
- A mobiltelefon felhasználásokai eltérőek lehetnek a vezetékestől (sokszor csak elérésre használják, minimális kezdeményezett forgalom mellett),

Forrás: Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

* Becslés

- Más fogyasztói csoportok használják (rohamosan növekszik a fiatalok mobilhasználata, jellemzően csekély havi forgalommal, amely természetesen visszavezethető a mobil szolgáltatások áraira),
- A mobiltelefon alternatív használati lehetőségei (a népszerű és sokkal olcsóbb SMS szolgáltatás felhasználása kiváltja a beszédforgalom egy részét)
- A vezetékes hálózaton egyre nő a jellemzően nagyobb forgalmat jelentő Internet használat

Összefoglalás

- 2000-ben a mobil rádiótelefon előfizetők száma megduplázódott az előző évihez képest, 2001-ben hasonlóan intenzív növekedési ütem figyelhető meg.
- A pre-paid kártyás előfizetők aránya 60% körül van, ami jelzi ezen típusú elérési forma népszerűségét főképp a kevésbé fizetőképes fogyasztói csoportok között.
- Az egy előfizetőre eső forgalom csökkenő trendet mutat, akárcsak a hívások átlagos ideje és az egy előfizetőre eső átlagos árbevétel. A szolgáltatók árbevétele mindezek mellett évről-évre jelentősen növekszik.
- 2001 közepén a mobil előfizetők száma meghaladta a vezetékes fővonalak számát. Ez a találkozás a nyugat-európai trendekhez képest alacsonyabb ellátottságnál 37-38% körül történt meg.

Üzleti kommunikáció

A piac szereplői

Az üzleti kommunikációs piacon a szolgáltatók olyan adat-, hang- és egyéb jelátvitellel kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtnak, melyek nem minősülnek koncesszióköteles távközlési szolgáltatásnak. A távközlési piac ezen szegmensét gyakorta az ún. alternatív cégek tevékenységével azonosítják, ezen a piacon azonban alapvetően kétféle szolgáltató csoport különíthető el:

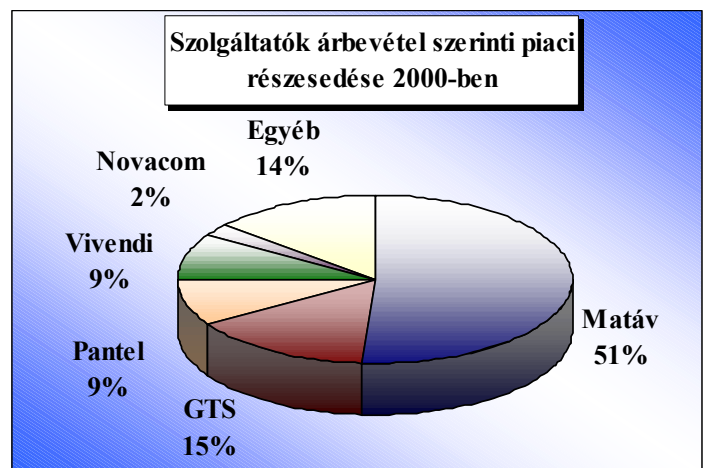
- a koncessziós távközlési társaságok (Matáv, Vivendi, Emitel, Monortel, HTCC).
- alternatív társaságok (GTS, Pantel, Novacom, Antenna Hungária, Hungarodigitel, Banknet, Global One, BT, Amtel, eTel, Kiwwi, Infigate, Telia, AT&T). Jellemzően a hagyományos közcélú távközlési szolgáltatók dinamikusan növekvő mértékben járulnak hozzá a piac árbevételéhez.

A piac mérete

Az üzleti kommunikációs szolgáltatások 2000-ben a mintegy 690 milliárdos árbevételű telekommunikációs szektor 8%-át adták, ezzel részesedésük 52-55 milliárd forint körül alakult (Figyelő Top200). Idén a piac forgalmának közel 40%-os bővülésére lehet számítani. Ezzel az év végére várhatóan az üzleti kommunikációs szolgáltatásokból származó bevétel mintegy 70 milliárd forintra változik.

Szolgáltatók árbevétel szerint

A piacon a három legnagyobb árbevételű társaság együttes részesedése 2000-ben elérte a 75%-ot. A Matáv az üzleti piac több mint 50%-át birtokolta, pénzügyi jelentéséből kiolvasható közel 27 milliárd forintos árbevételével. 2001. III. negyedévében az adatátviteli szolgáltatásokból és bérlet vonalakból származó bevétele 24,5 milliárd forintot tettek ki, amely 27,6%-al volt magasabb az egy

Forrás: KÓD Piac-, Vélemény-, és Média kutató Intézet

évvel korábbi háromnegyed éves bevételeinél. Az elmúlt évi árbevétel tekintetében jelentős piaci szereplőnek tekinthető az ábrán nem szereplő Antenna Hungária Rt. is, összbevételeiből 1,8 milliárdot az adatkommunikációs távközlési szolgáltatások tettek ki.

Szolgáltatások iránti keresletet befolyásoló tényezők

Az üzleti kommunikációs szolgáltatások piacát alapvetően meghatározza a magyarországi vállalati szegmens néhány jellemző sajátossága:

- **Vállalati méret:** az adatkommunikációs szolgáltatások elsődleges igénybevevői a nagyvállalatok és a közepes méretű vállalkozások, melyek a hazai vállalatok mintegy 20%-át teszik ki a KÓD Piac-, Vélemény-, és Médiakutató szerint 2001. szeptemberében. Ezen belül is a rendszeres adatforgalom elsősorban a nagyvállalatokra jellemző, mind a telephelyek közötti, mind pedig az ügyfelekkel bonyolított forgalom tekintetében: a nagyvállalatok 2/3-a rendelkezik rendszeres kapcsolattal partnereikkel.
- **Regionális fejlettség:** a szolgáltatások iránt keresletet nagyban befolyásolja az adott térség gazdasági fejlettsége. Ennek megfelelően az átlagosnál nagyobb kereslet tapasztalható Budapesten és az ország fejlettebb, középső és nyugat-dunántúli régióiban.
- **Szektorspecifikumok:** eltérő a szolgáltatások iránt kereslet az egyes gazdasági szektorokban, legintenzívebb kereslet a pénzügyi szolgáltatások területén figyelhető meg.
- **Telephely- és ügyfélkapcsolatok:** az üzleti kommunikációs szolgáltatások jellemzően a több telephellyel és intenzív ügyfélkapcsolatokkal rendelkező vállalatoknál bírnak nagy jelentőséggel. A hazai, 10 főnél többet foglalkoztató vállalatoknak pedig közel 50%-a rendelkezik minimum egy telephellyel, és ezen cégek 27%-ánál van a telephelyek között rendszeres adatforgalom.

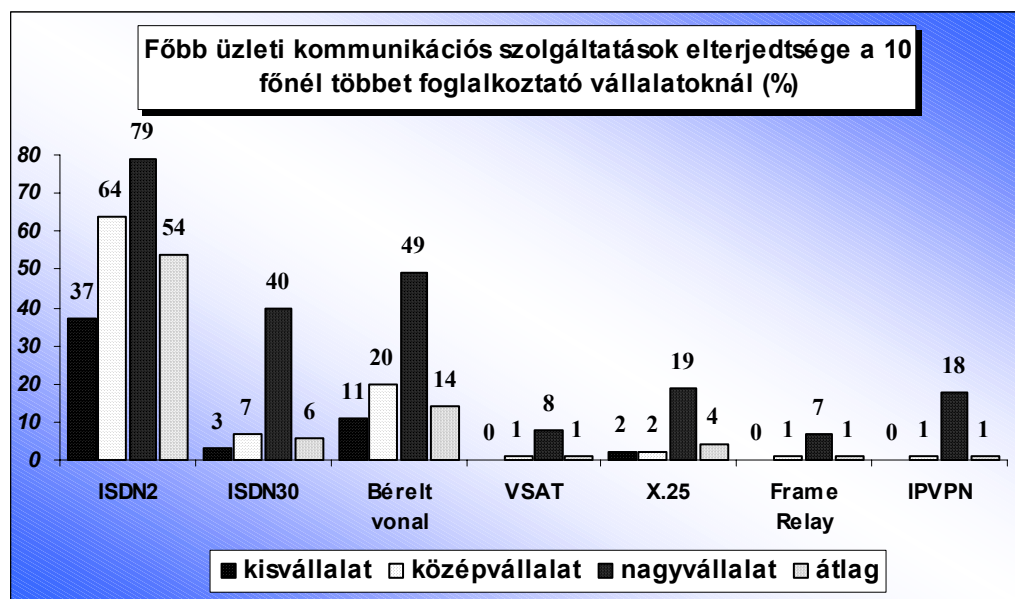
Üzleti kommunikációs szolgáltatások

A hazai gazdálkodó szervek gyakorlatában az utóbbi időszakban leginkább elterjedt üzleti kommunikációs szolgáltatás az **ISDN** és a **bérelt vonali szolgáltatások**. Szakértői becslések szerint az ezen részpiacon realizálódó bevételek döntő többsége a bérelt vonali szolgáltatásokból származik. A bérelt vonali összeköttetések elsősorban a közép- és nagyvállalatok körében terjedtek el.

A KÓD Piac-, Vélemény-, és Médiakutató felmérése szerint a hazai vállalatok 14%-a vesz igénybe bérelt vonali szolgáltatást, ami mintegy 4.000 ügyfelet jelent. A technológia elterjedtsége a nagyvállalati szegmensben a legerőteljesebb, itt a cégek 49%-a veszi igénybe a szolgáltatást. A közepes vállalatok 20, a kicsit 11%-a használ bérelt vonalat.

A bérelt vonali szolgáltatások piacán ügyfélszám szerint nyolc jelentős szereplő versenyez. Legnagyobb piacrészesedéssel a koncessziós telefontársaságok rendelkeznek, különösen a domináns szolgáltató: a Matáv, mely az ügyfélszám szerinti piac 54%-át birtokolja. Öt követi a Vivendi (10%) és a HTCC (6,5%). A koncessziós telefonszolgáltatók mezőnyébe elsősorban a Pantelnek sikerült betörnie az elmúlt években, a vállalat 8%-os részesedést tudhat magáénak. Jelentős szereplők még a piacon: BT (2,9%), GTS (2,8%), Antenna Hungária (1%) és a Global One.

A technológia elsősorban a pénzügyi szolgáltatások, a logisztikai szolgáltatások terén és az energiaiparban terjedt el átlagon felüli mértékben. A szolgáltatások, a feldolgozóipar és a kereskedelem vertikumaiban csak az átlagnak megfelelő mértékben.

Forrás: KÓD Piac-, Vélemény-, és Médiautató Intézet, 500 vállalatra kiterjedő reprezentatív adatfelvétel alapján, 2001.szeptember

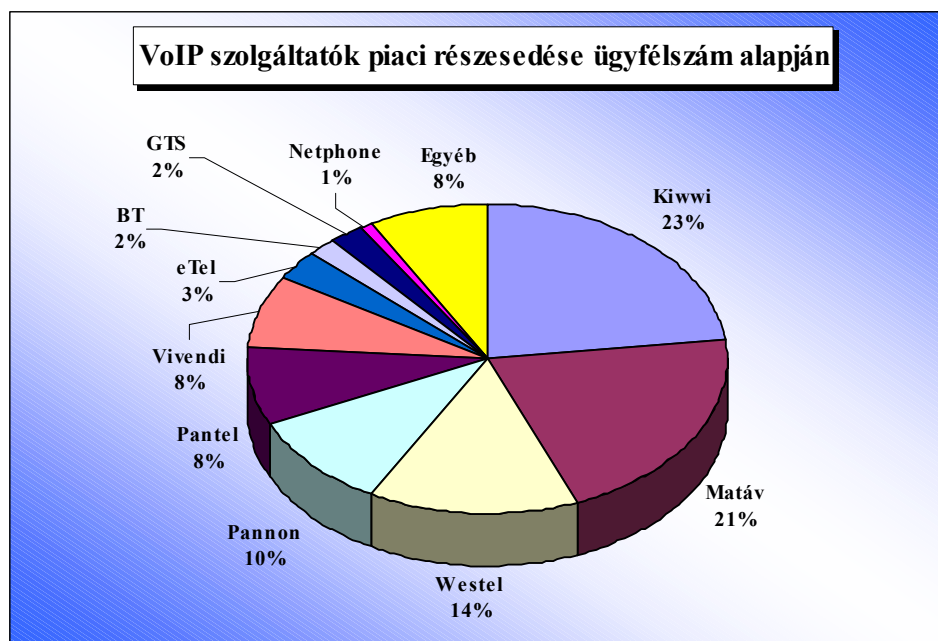
Regionális eloszlás

tekintetében Budapest és Közép-Magyarország a kiemelkedő, itt a vállalatok 23%-a veszi igénybe a szolgáltatást. Némileg az átlag felett teljesít Közép- és Nyugat-Dunántúl is.

A vállalati távközlés piacán a bérelt vonal mellett az utóbbi időben két olyan technológia jelent meg, melyek dinamikus térnyerése jelentősen átalakíthatja a adatkommunikációs piacot:

- **Internet alapú virtuális magánhálózatok (IPVPN)**, ami a vállalatok körében az adat- és hangkommunikációs költségek optimalizálásának egyik eszközeként terjedhet el. Egy olyan, több telephely költséghatékony összekapcsolására alkalmas IP alapú szolgáltatásról van szó, melyet 2001. szeptemberében a vállalatok 1,5%-a vett igénybe. Elemzések szerint a nagyvállalatok 25%-a tervezi, hogy egy éven belül igénybe veszi ezt a szolgáltatást.
- **Az Internet alapú beszédátvitel**, mely közel 2 éve indult el és ma a 10 főnél többet foglalkoztató vállalatok 9%-ában van jelen. A VoIP telefonszolgáltatások elsődleges igénybe vevői a nagyvállalatok (25%), a közepes cégek 12%-a, a kisvállalatoknak pedig mintegy 8%-a vesz igénybe VoIP szolgáltatást. A szolgáltatás igénybevételének elsődleges területe a nemzetközi hívások: a vállalatok 8%-a használja erre. Hasonlóan népszerű a belföldi távolsági forgalom IP hálózatra terelése (6%), míg a mobil hívások költségmegtakarító lebonyolítását a cégek 4%-a végzi VoIP szolgáltatással. A vállalatok átlagosan telefonforgalmuk egyharmadát tették át az új hálózatra, ezáltal hozzávetőlegesen 30-32%-os költségmegtakarítás vált lehetővé a vállalatok számára ezen költségek tekintetében. A VoIP piacon jelentős számú szolgáltató van jelen (a HÍF nyilvántartásában 2001. augusztusában 57 szolgáltató engedélye szerepelt), az ügyfélszám tekintetében a négy legjelentősebb szolgáltató a piac közel 70%-át mondhatja magáénak.

A Bellresearch felmérése szerint a nemzetközi VoIP-telefonbeszélgetések értéke 5-6 milliárd forint, a belföldi távolsági beszélgetések értéke 1-2 milliárd Forint körül alakultak. A teljes magyarországi piac nagysága ezért összességében 6-8 milliárd forint közöttire tehető 2001-ben. A VoIP és az IP alapú virtuális magánhálózatok dinamikusan terjedő üzleti kommunikációs szolgáltatások, mindazonáltal a piac vezető technológiai továbbra is az ISDN és a bérelt vonal. A többi technológia - a VSAT, az X.25 és a Frame Relay - már túlnyomórészt egy-egy szűkebb piaci szegmens számára jelent üzleti kommunikációs megoldást, ezen szolgáltatásokat elsősorban a nagyvállalatok veszik igénybe.

Forrás: KÓD Piac-, Vélemény-, és Médiautató Intézet, 500 vállalatra kiterjedő reprezentatív adatfelvétel alapján, 2001.szeptember

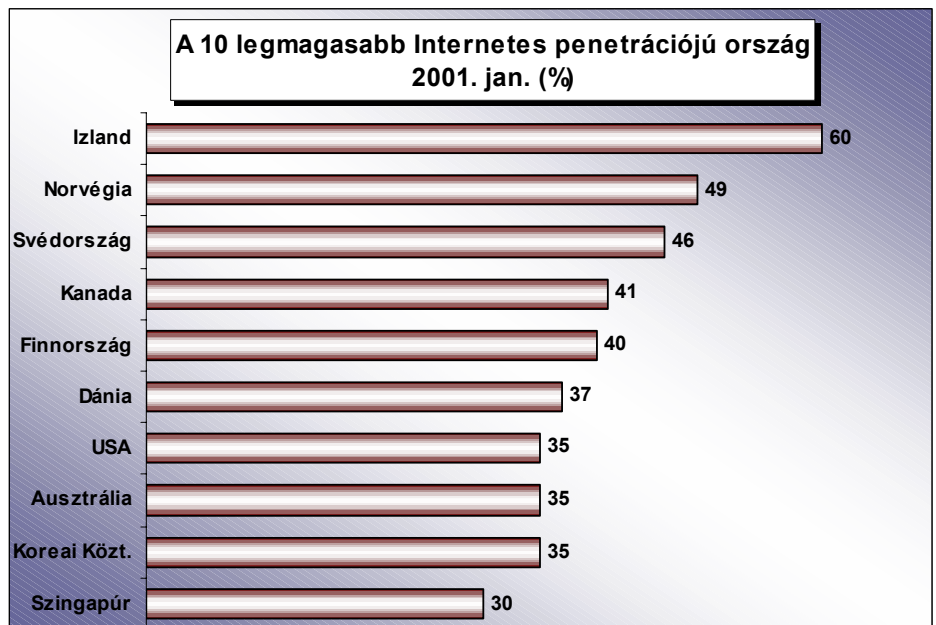
Összefoglalás

- 2001-ben várhatóan az üzleti kommunikációs szolgáltatásokból származó bevétel mintegy 70 milliárd forint körül alakul.
- Az adatátviteli piacon a két legnagyobb árbevételű társaság a Matáv és a GTS, árbevétel tekintetében együttes részesedésük mintegy 66%.
- A hazai gazdálkodó szervezetek gyakorlatában az utóbbi időszakban leginkább elterjedt üzleti kommunikációs szolgáltatás az ISDN és a bérelt vonali szolgáltatások.
- Dinamikusan nőtt a VoIP szolgáltatás piaca 2001. folyamán, ezzel együtt nő a VoIP szolgáltatást nyújtók száma.

Internet

Nemzetközi statisztikák

Nemzetközi elemzések szerint az információs társadalom kibontakozásának egyik feltétele, hogy a lakosság legalább egynegyede valamilyen rendszerességgel használja az Internetet. A világon a rendszeresen Internetezők számát 2000. végén 315 millióra becsülte az International Telecommunications Union (ITU), de a European Information

Forrás: ITU Telecommunication indicators update, 2001

Technology Observatory (EITO) becslései szerint ez az érték tavaly év végén már a 375 milliót is elérte. Internet penetráció tekintetében az észak-európai országok vezetik a világranglistát. Szintén a skandináv országok vezetik a rangsort az európai háztartások Internet csatlakozási statisztikái tekintetében is: az EU országokban a háztartások átlagosan 18%-ában van Internet, a skandináv országoknál ez az érték 45% feletti, átlag alatti értékeket pedig a dél-európai országok mutatnak 6-10% körüli mutatókkal.

Magyarországi elterjedtség

A hazai Internetes piacot különböző felmérések – ugyan eltérő eredményekkel – a következőképpen jellemzik:

- a közel 3,8 millió magyarországi háztartás 17-18%-ában található PC. A háztartások 7%-ában található Internet csatlakozással ellátott számítógép, ami – a KÓD elemzése szerint - jelenleg hozzávetőlegesen 260.000 háztartást jelent.
- 2001. elején - a GKI felmérése szerint - mintegy 850 ezren fértek hozzá az Internethez, 2001. szeptemberében a felnőtt lakosság 18%-a, azaz 1.480.000 fő. Ettől kissé eltérően a Netsizer elektronikus mérése szerint Magyarországon az Internet használók száma 1.125.000 fő körül volt, az Internet hostok száma pedig majdnem 204 ezer volt 2001. november végén.

- a 10 főnél többet foglalkoztató vállalatok 68%-a rendelkezik Internet csatlakozással, ezen belül leginkább a nagyvállalatoknál terjedt el az Internet (98%).

Az Internet használók számától természetesen elmarad az Internetre előfizetők száma. A KSH adatai szerint 1999. végén a hazai előfizetőszám 138 ezer körül alakult, 2000. végére ez a szám 58%-os bővüléssel 220 ezer fölé emelkedett. A KÓD elemzése szerint rendelkezésre álló legfrissebb adatok szerint 2001. augusztusában közel 282 ezer Internet előfizető volt Magyarországon, amiből 7,7%, azaz közel 22 ezer előfizető az üzleti szektorból került ki.

Hozzáférési technológiák

Az előfizetők hozzáférési technológiák szerinti megoszlására jellemző, hogy mind a lakossági, mind az üzleti szegmensben a keskeny sávú hozzáférés a leginkább elterjedt, a szélessávú technológiákkal való Internet hozzáférés pedig még mindkét szegmensben szerény mértéket képvisel.

Internet előfizetések száma hozzáférési technológiák szerint 2001. augusztus		
	Lakossági	Üzleti
PSTN dial up	187 500	7 848
ISDN dial up	54 000	10 155
Bérelt vonal	0	3 100
Kábel modem	18 000	150
DSL	500	400
Egyéb	0	200
Előfizetések összesen	260 000	21 853

Forrás: KÓD Piac-, Vélemény- és Média kutató Intézet, 2001

Az EU elemzése szerint a gazdaság fejlődésének egyik kulcsa az, hogy jelentősen növekedjen a széles sávú Internet hozzáférések aránya. Az EU országokban a gyorsabb Internet kapcsolatot biztosító technológiák dinamikusan terjednek, különösen a kábel modem, a DSL illetve a – hagyományos modem és a szélessáv közé tehető – ISDN, amelyeknek az összes hozzáférési technológián belüli aránya mára rendre 4, 2, illetve 14 százalékra emelkedett. 100 lakosra nézve azonban csupán néhány ország esetében lépi túl a két főt a szélessávú előfizetők száma. Az uniós felhasználók többsége (79%) - Magyarországhoz hasonlóan - továbbra is a hagyományos dial-up hozzáféréssel rendelkezik.

Magyarországon mintegy 18-20 ezer szélessávú Internet előfizető van, ami az Internettel ellátott háztartások 7-8%-át jelenti. A lakossági szektorhoz hasonló képet mutat az Internet hozzáférési technológiák vállalati szektoron belüli elterjedtsége: a hozzáférés elsődleges formája itt is a kapcsolt vonali elérés.

A kapcsolt vonali elérési formák elsősorban a kis- és a közepes vállalatoknál elterjedtek, a nagyvállalatoknál a bérelt vonali elérés a domináns, nagyobb sáv szélességű DSL technológiát pedig a vállalatok mindössze 2%-a veszi igénybe.

A GKI és a Webigen közös felmérése szerint a hagyományos Internet szolgáltatók által kínált korlátlan hozzáférés költsége hagyományos telefonvonalon átlagosan 3.617 forint havonta, ISDN kapcsolattal 4.317 forint, kábelen és ADSL-en pedig 10.000-16.000 forint között van.

A szolgáltatók honlapjain található díjinformációkat összefoglaló fenti táblázatból kitűnik, hogy a havi díjak egy kivételtől eltekintve 10-17 ezer forint között mozognak, ha azonban a szélessávú Internet szolgáltatásokkal kapcsolatban felmerülő, egyéb díjakat is figyelembe vesszük, a havi átlagos kiadások ezen szint fölött vannak.

Szélessávú Internet hozzáférés díjai néhány szolgáltatónál.						
	Axelero (ADSL)	V-net* (ADSL)	Tvnet* (ADSL)	Enternet* (ADSL)	Chello (kábel)	Tvnet (kábel)
Belépési díj, Ft	29 900	50 000	28 125	32 500	25 000	48 000
Havi díj	14 900	31 500	16 875	13 737	10 900	10 000
Speciális modem					10 000	
Ethernet kártya	6 990	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
1 év összesen	215 690	436 000	238 625	205 344	173 800	176 000
1 hó átlagosan	17 974	36 333	19 885	17 112	14 483	14 667
Maximális le/feltöltési sebesség (Kbit/sec)	384/64	256/64	384/64	384/64	512/128	200/200

Forrás:szolgáltatók honlapjai, 2001. október

*éves előfizetés esetén

Szolgáltatók árbevétel szerint

A hazai internetes társaságok a teljes távközlési szektor bevételeiből 2000-ben és várhatóan idén is 2% körüli mértékben részesednek. A cégek árbevétele tekintetében nem történt átrendeződés a piacon. A négy legnagyobb árbevételű cég 1999-ben az összes árbevétel 60%-át 2000-ben 68%-át mondhatta magáénak. A szolgáltatók árbevétele dinamikusan növekedett az

Szolgáltatók Internetes árbevételének alakulása, millió Ft			
	1999	2000	2000/1999
Axelero	1 500	3 700	247%
GTS Datanet	1 564	2 456	157%
PSINet-Elender	2 886	3 100	107%
Pantel-Euroweb	728	735	101%
Egyéb	2 834	4 611	163%
Összesen	9 512	14 602	154%

Forrás: BellResearch

elmúlt időszakban, 1999-ben, a KÓD becslése szerint 9-10 milliárd forintot tett ki, 2000-ben 14-15 milliárd forint körül alakult. Ezt az 50% feletti árbevétel növekedést idén várhatóan nem érik el az internetes cégek.

A KSH adatai szerint 2001. első negyedévében 1,91 milliárd forintos nettó árbevétel származott az Internet hozzáférési szolgáltatásokból és elemzők az év végéig 35% körüli forgalomnövekményre számítanak. A szolgáltatók árbevételének legjelentősebb részét ma is az előfizetésekből származó bevételek teszik ki.

Szolgáltatók ügyfélszám szerint

Jelenleg körülbelül 100 szolgáltató működik az országban, közülük ügyfélszám tekintetében is az Axelero (korábban Matávnet) rendelkezik a legnagyobb piaci részesedéssel. Az elmúlt évben

az ügyfélszám szerinti négy legnagyobb szolgáltató rendelkezett az előfizetők 70%-ot meghaladó részével, 2001. év végére várhatóan tovább koncentrálnak a piac és 75-77% körül lesz ez az arány.

A nagyobb szolgáltatók jellemzően a nagyvállalati szférára koncentrálnak, a kisebbek pedig elsősorban dial-up szolgáltatást nyújtanak a lakossági szférának. A vállalati piac 70%-át három szolgáltató tudhatja magáénak: 43%-os részesedéssel rendelkezik az Axelero, a PSINet-Elender a vállalatok 14%-ának nyújt Internet szolgáltatást, míg a GTS-Datanet 13%-os ügyfélbázissal rendelkezik. Mögöttük a

PanTel-Euroweb (3%) és a Vivendi-V-net (2%) következik, a többi szolgáltató pedig együttesen a piac 22%-át birtokolja.

Szolgáltatók piacrészesedése ügyfélszám alapján					
	1999		2000		2000/1999
Axelero	52 000	30%	95 000	41%	183%
GTS Datanet	15 350	9%	19 000	8%	124%
PSINet-Elender	32 000	18%	36 000	15%	113%
Pantel-Euroweb	15 250	9%	15 400	7%	101%
Egyéb	58 693	34%	68 890	29%	117%
Összesen	173 293	100%	234 290	100%	135%

Forrás: BellResearch

A hozzáférési

technológiák szempontjából a leginkább elterjedt dial-up hozzáférési technológia előfizetőszámait tekintve is 70% feletti az említett három cég piaci részesedése.

Internet használat díjai

Az OECD legfrissebb, 2001. augusztusi jelentése szerint (<http://www1.oecd.org/dsti/sti/it/cm/index.htm>) a magyarországi Internet használati díjak, az előfizetési díjak és a távközlési szolgáltatóknak, valamint az Internet szolgáltatóknak fizetett összegeket tekintve magasnak tekinthetők.

Az OECD országai közül a 20, a 30 és a 40 órás Internetezés dollárban számított, vásárlóerő paritással korrigált díja hazánkban a legmagasabb mind csúcsidőben, mind csúcsidőn kívül. Az always-on használat tekintetében mind csúcsidőben, mind csúcsidőn kívül az OECD országainak átlaga alatt vannak a magyarországi díjak.

Ugyanakkor aktuális árfolyamon számított összehasonlítás szerint a csúcsidőn kívüli Internetezés költségei közel vannak az OECD országok átlagos Internet költségeihez, sőt egyes esetekben az alá is mennek.

Ez abból adódik, hogy a jelenlegi magyarországi Internet használati díjak alapvetően az időkorlát nélküli, csúcsidőn kívüli Internet használatnak kedveznek, a nappali, és rövidebb idejű használati díjak pedig relatíve jóval magasabbak.

Az Internet elterjedését jelentősen befolyásoló költségek tehát nemzetközi összehasonlításban egyelőre magasak Magyarországon.

Néhány szolgáltató jellemző díjait mutatja a következő ábra:

Szolgáltató	Csomag neve	Hozzáférés típusa	Bruttó ár ¹	Internet hozzáférési idő	Sebesség
Axelero	Start	Dial-up	1 200 Ft	5 óra	max 64kbit/sec ²
Axelero	Hobby	Dial-up	2 500 Ft	20 óra	max 64kbit/sec
Axelero	Otthon	Dial-up	4 500 Ft	414 óra ³	max 64kbit/sec
Axelero	Profi	Dial-up	7 500 Ft	korlátlan	max 64kbit/sec
Axelero	ISDN Profi	Dial-up	4750/8000 Ft ⁴	korlátlan	max 128 kbit/sec
Axelero	ADSL Home	ADSL	14 900 Ft	korlátlan	max384/64 kbit/sec ⁵
Axelero	Bérelt vonal	Bérelt vonal	87 375 Ft	korlátlan	64 kbit/sec
Datanet	Pillangó	Dial-up	1 500 Ft	5 óra	max 64kbit/sec
Datanet	Kajak	Dial-up	2 800 Ft	20 óra ⁶	max 64kbit/sec
Datanet	Korlátlan	Dial-up	6 000 Ft	korlátlan	max 64kbit/sec
Datanet	ADSL Home	ADSL	12 375 Ft ⁷	korlátlan	max 384/64kbit/sec
GTS Datanet	Bérelt vonal	Bérelt vonal	96 250 Ft	Korlátlan	64 kbit/sec
Inter.net	Privát	Dial-up	2 500 Ft	140 óra ⁸	max 64kbit/sec
Inter.net	Alap	Dial-up	3 750 Ft	454 óra ⁹	max 64kbit/sec
Inter.net	Bajnok	Dial-up	7 500 Ft	korlátlan	max 64kbit/sec
Inter.net	Korlátlan	Dial-up	12 500 Ft	korlátlan	max 128kbit/sec
Enternet	Induló	Dial-up	1 250 Ft	10 óra	max 64kbit/sec
Enternet	Alap	Dial-up	2 500 Ft	20 óra	max 64kbit/sec
Enternet	Korlátlan	Dial-up	3 750 Ft	korlátlan	max 64kbit/sec ¹⁰
Enternet	Üzleti I	Dial-up	6 250 Ft	korlátlan	max 64kbit/sec ¹¹
Enternet	Családi ADSL	ADSL	13 738 Ft	korlátlan	max 384/64kbit/sec
Enternet	Bérelt vonal	Bérelt vonal	43 750 Ft ¹²	korlátlan	64 kbit/sec
V-net (Vivendi)	Player	Dial-up	2 475 Ft	Korlátlan/ 6 óra ¹³	max 64kbit/sec
V-net (Vivendi)	Cyber	Dial-up	4 975 Ft	Korlátlan/ 15 óra	max 64kbit/sec
V-net (Vivendi)	Wizard	Dial-up	7 475 Ft	Korlátlan/ 25 óra	max 64kbit/sec
V-net (Vivendi)	Mátrix	Dial-up	12 475 Ft	Korlátlan/ 50 óra	max 64kbit/sec
V-net (Vivendi)	Sprinternet	ADSL	18 750 Ft	korlátlan ¹⁴	max 256/64kbit/sec

Forrás: KÓD Piac-, Vélemény- és Médiautató Intézet, 2001. október

¹Az árak, egy éves előfizetés esetére vonatkoznak, és áfával értendők a különbségeket külön jelezzük.

²ISDN esetén a díjak csatornánként értendők. Abban az esetben, ha az előfizető hozzáférését úgynevezett Multilink módban (azaz a két csatornát egyidejűleg használva, maximum 128 kbps sebességgel) szeretné használni, az adott csomagból két önálló előfizetéssel kell rendelkezzen.

³Az OTTHON csomag korlátlanul használható a kedvezményes időszakokban: munkanapokon 18.00-07.00 óra között, hétvégén és munkaszüneti napokon 15.00-07.00 óra között. Az ettől eltérő időszakokban a használatért forgalmi díj fizetendő (5 Ft/perc).

⁴A második érték a multilink üzemmódot jelöli.

⁵A nagyobbik szám a letöltési, a kisebbik a küldési sebességet jelöli.

⁶A kedvezményes időszakban történő használatkor nem fogy az alapidjban foglalt felhasználható óraszám, valamint ezen felül nem számítanak fel forgalmi díjat!*

⁷3 éves előfizetői szerződés esetén.

⁸Korlátlan, forgalmi díj mentes Internet hozzáférés hétköznap 16-tól 20 óráig, hétvégén 15-től 20 óráig, plusz a fenti időszakokon túl további 10 óra.

⁹Korlátlan, forgalmi díj mentes Internet hozzáférés hétköznap 16-tól reggel 6 óráig, hétvégén 15 órától reggel 6 óráig, plusz a fenti időszakon kívül 20 óra.

¹⁰Multilink esetén a díjcsomag duplája fizetendő.

¹¹A multilink felára nettó 3000 Ft.

¹²A feltüntetett díj nem tartalmazza az alaphálózati szolgáltatónak fizetendő távközlési díjat.

¹³A V-net esetében feltüntetett csomagok a hozzáférési időtartamra a telefontarifát is magukban foglalják, bármely napszakban. Ezt túllépve csak a egy előre megadott túlhasználati díj kerül kiszámlázásra, maga a telefontarifa nem.

¹⁴Az akció időtartama alatt, egyébként 170 Ft-os óránként túlhasználati díj fizetendő, ha a havi használat túllépi a 100 órát. Az akción kívüli előfizetési díj 31250 Ft.

A telefonos Internet hozzáférés piacán kialakuló versenyre azonban befolyással lehetnek azok a 2001. nyarán bevezetett Internetes díjcsomagok, melyek a telefonköltségeket is tartalmazzák.

Ezen csomagok esetében egyfajta fordított elszámolás figyelhető meg: az Internet szolgáltatók vásárolják meg nagykereskedelmi áron a telefonperceket, és az Internet tarifával együtt számlázzák tovább ügyfeleik felé. Az Internet használat valamennyi költségét az Internet szolgáltatók számlázzák ki, így a szolgáltatók szabadon alakíthatják ki díjcsomagjaikat. A Matáv már öt országos szolgáltatóval írt alá fordított díjelszámolási egyezményt: a GTS-szel, az EnterNettel, az Axeleroval, a Vivendivel és a MátrixCommal.

A csomagok elterjedése előreláthatólag kedvezőbb helyzetbe hozhatja a telefonszolgáltatók Internetes vállalkozásait a telefonos Internet hozzáférés piacán, mint az Internet szolgáltatókat tekintettel arra, hogy a telefonszolgáltatók Internetes vállalkozásainak több eszköz áll rendelkezésre a szolgáltatások ellenértékének behajtására.

Néhány szolgáltató összehasonlító tarifátáblázata, 2001. július
(Az internetezés és a telefon együttes költsége)

	Havi 5 óra csúcsidejében	Havi 5 óra csúcsidején kívül	Havi 10 óra csúcsidejében	Havi 10 óra csúcsidején kívül	Havi 20 óra csúcsidejében	Havi 20 óra csúcsidején kívül	Havi 40 óra csúcsidejében	Havi 40 óra csúcsidején kívül
Axelero Kombi Alfa	3 500	3 500	6 200	6 200	11 600	6 200	22 400	22 400
Axelero Kombi 3000	3 000	3 000	4 680	4 680	8 880	8 880	17 280	17 280
Axelero Kombi 6000	6 000	6 000	6 000	6 000	7 800	7 800	15 000	15 000
Axelero Kombi 9000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	12 000	12 000
Axelero Start	3 450	1 950	7 800	4 800	15 500	9 600	31 800	19 800
Axelero Hobbi	4 750	3 250	7 000	4 000	11 500	5 500	26 500	14 500
Axelero Otthon	8 250	5 250	12 000	6 000	29 000	7 500	34 500	10 500
Korlátlan csomagok	9 750	8 250	12 000	9 000	16 500	10 500	25 500	13 500
GTS-Datanet Korlátlan	8 250	6 750	10 500	7 500	15 000	9 000	24 000	12 000
Inter.Net Alap	6 000	4500 Ft	8 250	5 250	12 750	6 750	-	9 750
Vnet Wizard	7 475	7 475	7 475	7 475	7 475	7 475	11 863	11 863
Vnet Mátrix	12 475	12 475	12 475	12 475	12 475	12 475	12 475	12 475
ÁTLAG	6 825	6 082	8 615	6 865	13 123	8 390	21 211	14 256

Megjegyzések

A Kombi 6000 csomag havi 20 óra használatot tartalmaz, ám árát ennél kevesebb internetezés esetén is ki kell fizetni.

A Kombi 9000 csomag havi 30 óra használatot tartalmaz, ám árát ennél kevesebb internetezés esetén is ki kell fizetni.

A korlátlan díjcsomagokkal havi 7500 forintért korlátlanul lehet internetezni, a telefonköltség ehhez hozzáadódik.

(Ilyen az Axelero Profi, az Inter.Net Bajnok)

Az InterNet a csomagban foglalt időhatár túllépése esetén automatikusan a következő díjcsomagot számlázza az adott hónapra.

A Vnet Wizard csomag havi 25 óra használatot tartalmaz, ám árát ennél kevesebb internetezés esetén is ki kell fizetni.

A Vnet Mátrix csomag havi 50 óra használatot tartalmaz, ám árát ennél kevesebb internetezés esetén is ki kell fizetni.

Forrás: index.hu

Összefoglalás

- **A magyarországi Internet használók száma ma még jelentősen elmarad a nyugat-európai és amerikai felhasználói arányok mögött. Az Internet használat mértéke az általános gazdasági fejlettségi szint mellett főleg az Internetezés díjainak alakulásától, a háztartások és vállalkozások számítógépes ellátottságától és az Internetes kultúra társadalmi szintjétől függ.**
- **2001. őszén a felnőtt lakosság körülbelül 18%-a, azaz 1.480.000 fő fért hozzá az Internethez.**
- **2001. augusztusában közel 282 ezer Internet előfizető volt Magyarországon, amiből 7,7%, azaz közel 22 ezer előfizető az üzleti szektorból került ki.**
- **A keskeny sávú hozzáférés a leginkább elterjedt, a szélessávú technológiákkal való Internet hozzáférés pedig még mind a lakossági, mind az üzleti szegmensben szerény mértéket képvisel.**
- **A nagyobb szolgáltatók jellemzően a nagyvállalati szférára koncentrálnak, a kisebbek pedig elsősorban lakossági szférának kínálják szolgáltatásaikat.**
- **A jelenlegi magyarországi Internet használati díjak alapvetően az időkorlát nélküli, csúcsidőn kívüli Internet használatnak kedveznek, a nappali, és rövidebb idejű használati díjak pedig jóval magasabbak.**

Kábeltelevíziós szolgáltatások

Kábeltelevíziós szolgáltatások piaca

Magyarországon ma a háztartások 42%-ában található kábeltelevízió, ami azt jelenti, hogy mintegy 1,5 millió lakás fizet elő kábeltelevíziós szolgáltatásokra. Az elmúlt időszakban, a piacon lezajlott változások hatására a kábeltévés piacra jellemző, hogy:

- a szolgáltatók a meglévő hálózatok fejlesztésére kezdtek el összpontosítani, a kábeltelevíziós társaságok expanzív előfizetőszerzési törekvései háttérbe szorultak, az előfizetői bázis mellett ugyanis a hozzáférési hálózat is komoly üzleti értéket képvisel,
- a kábeltelevíziós szolgáltatás mellett megjelent az Internet szolgáltatás, egyre több szolgáltató portfóliójában jelenik meg a szélessávú Internet hozzáférés nyújtása. A teljes Internetes piacon a szélessávú technológiával nyújtott szolgáltatások közül a kábel a legelfogadottabb és egyben a leginkább versenyképes szolgáltatás. Az országos lefedettség és technológia korlátok miatt azonban még nem terjedt el széles körben.
- a kábeltelevíziós szolgáltatások előfizetőinek 2001-ben 25%-os növekedése várható 2000-hez képest a GKI szerint.
- a kábeltelevíziós piacon 2000-ben realizálódott árbevétel 25%-os emelkedésére lehet számítani a BellResearch szerint, tekintettel az infláció feletti áremelésekre és a szélessávú Internet hozzáférési szolgáltatások megjelenésére.

Szolgáltatási díjak

A kábelen nyújtott szolgáltatások díjai a következőkben alakultak Magyarországon:

- a kábeles Internet hozzáférésért havonta átlagosan 14-17 ezer forintot kérnek hazánkban a szolgáltatók, aminek 40%-a marad a kábeltársaságnál (a többi az Internet szolgáltatóé, amennyiben külön válik a kettő),
- a kábeltelevíziós csomagokért átlagosan 2000 forint körüli összeget kérnek a társaságok. A piac vezető szolgáltatóinak csomagjait összevetve nem tapasztalhatók lényeges árkülönbségek, a hasonló típusú csomagok árai igen közel állnak egymáshoz. A kínált csomagok jellemzően szociális, alap- és bővített csomagok. A szociális csomag a közszolgálati és a helyi adókat tartalmazza, az alap- és a bővített csomagok pedig a társaságok üzletpolitikájától függően alakulnak.

Egyelőre a kábeltelevíziós társaságok fő profilja és egyben jelentős bevételi forrásai a tévécsatorna csomagok. Ezen a területen a fogyasztói igények dinamikusan növekedése is megfigyelhető, amit alátámaszt, hogy a szociális csomagokra fizetnek elő a legkevesebben. A legdrágább csomagok iránt folyamatosan keresletnövekedés figyelhető meg: a Magyar

Kábelkommunikációs Szövetsége adatai szerint az összes hazai kábeltévé előfizető 55-60%-a rendeli meg ezeket a csomagokat.

A jövőben a magas hozzáadott értékű szolgáltatások – pl. szélessávú Internet szolgáltatás, telefon, riasztórendszerek – iránti fokozatos keresletnövekedésre lehet majd számítani, ami várhatóan a szolgáltatók egy előfizetőre eső árbevételének növekedésével fog együtt járni.

Kábelcsomagok árai, 2001. ősz		
Szolgáltató	Csomag	Bruttó ár (Ft)
Matáv KábelTV	Szociális (9 csatorna)	489
Matáv KábelTV	Alap (25 csatorna)	1 440
Matáv KábelTV	Bővített (35 csatorna)	2 200
Fibernet	Teljes (44 csatorna)	2 199
UPC	Szociális (közszolg., helyi adók)	500
UPC	Alap	1 790
UPC	Bővített	2 450
UPC Direct családi csomag	25 digitális csatorna	4 170
EMKTV	Teljes (40 csatorna)	2 016
Átlaguk		1 917

Forrás: szolgáltatók adatai

Szolgáltatók

Jelenleg négy nagy cég uralja a hazai kábeltelevíziós piacot, akik együttesen hozzávetőlegesen 1 millió kábeltévé előfizetővel rendelkeznek. Rajtuk kívül mintegy 440 társaság működik egyenként néhány ezer, illetve néhány száz ügyféllel, összességében mintegy 4-500 ezer előfizetővel.

Jelentősebb kábeltelevíziós szolgáltatók adatai, 2001. ősz

	UPC	Matáv KábelTV	Fibernet	EMKTV	TVNet
Alapítva	1994	1998	1999	1996	1994
Tőzrzsztőke (millió Ft)	1752	800	1700	250	761,5
Tulajdonosok	Telekábél Hungary, Kabelkom Holding Co.	Investel Rt., Hungária Biztosító	Mural Holding	Romania Cable Systems, HCS Invest, CCS Cable	Hungarian Equity Partners, Hungarian-American Enterprise Fund, KFKI, System Consulting Befekt.Fejl.Ker Rt.
Előfizetők száma	600 000	270 000*	200 000**	70 000	3 000
Piaci részesedés előfizetők alapján	40%	18%	13%	5%	2%

Forrás: BellResearch, KÓD

*Figyelő, HVG: 160 ezer előfizető

**a cég saját közlése: 130 000 (KÓD)

Az Antenna Hungária által nyújtott Antenna Mikro szolgáltatás üzleti szempontból közel áll a kábeltelevíziós szolgáltatásokhoz, mivel a kábeltársaságokhoz hasonlóan csomagokban kínálja a szolgáltatást és ár tekintetében is közelítenek az egyes csomagok a kábeltársaságok által nyújtottakhoz.

Antenna Mikro szolgáltatás díjai, 2001. ősz		
Csomag	Havidíj*	Csatornaszám
Induló	190	4
Alap	1 090	14
Prémium	3 290	Alap+HBO

* +400 Ft dekóder hozzáférési díj havonta

Forrás: www.antennamikro.hu

Az Antenna Mikro teljes kódolása várhatóan hatással van a kábeltévés előfizetők alakulására is a mintegy 85 ezerre becsült felhasználó tábor és a szintén jelentős illegális felhasználók miatt.

Kábelhálózaton nyújtott Internet hozzáférés

Egyre több kábeltelevíziós társaság portfóliójában szerepel a szélessávú Internet szolgáltatás, a kábeles Internet elérés azonban még mindig alacsony elterjedtségi mutatókkal rendelkezik Magyarországon.

Néhány kábeles Internet szolgáltató szolgáltatáscsomagjai:

- A UPC a Chello és Broadband nevű szélessávú Internet szolgáltatásait 2000. őszén indította el, az előbbi a főváros 7 kerületében, Budaörsön és Miskolcon 10.900 Ft-os fix havi díjért, melynek igénybe vételekor nem kell fizetni a telefonhasználatért, az egyszeri belépési díj 25.000 Ft. A Broadband Nagykanizsa, Szolnok, Nyíregyháza és Debrecen területén elérhető, teljes körű Internet szolgáltatás, mely 20.000 forintos egyszeri csatlakozási díj mellett havi 7.760-44.000 közötti díjért vehető igénybe adatforgalomtól és igényelt webtárhelytől függően.
- Az Axelero 12.500-25.000 forintos belépési díjért és 10.000-31.250 forint közötti havi díjat kér kábeltelevíziós hálózaton keresztüli Internet hozzáférésért Budapest egyes területein és Kaposváron.
- A TVNet 48.000 forintos belépési díjjal, 10.000-35.000 forintos havidíjjal kínál kábeltévés Internet szolgáltatást.

Az alacsony elterjedtséget jellemzi, hogy Budapesten, a UPC előfizetéssel rendelkező háztartások 60%-ában alkalmas a hálózat az Internet szolgáltatás nyújtására, azaz kétirányú adatkommunikációra, a kábeles Internet előfizetők száma azonban egyelőre csak az összes UPC előfizető 3%-át teszi ki.

Az alacsony penetráció több tényezővel magyarázható, ilyenek például a háztartások alacsony PC-ellátottsága, a magas távközlési díjak, valamint az, hogy a nagy sávszélességű, állandó kapcsolatot jelentő kábeles Internet hozzáférés elsősorban a rendszeres otthoni Internetezők számára nyújt kedvező lehetőséget, akik azonban szerény arányt képviselnek az összes Internetezőhöz viszonyítva.

Összefoglalás

- **A hazai kábeltelevíziós piacot jelenleg négy nagy cég uralja, akik együttesen hozzávetőlegesen 1 millió kábeltévé előfizetővel rendelkeznek.**
- **A hazai háztartások 42%-ában található kábeltelevízió, azaz mintegy 1,5 millió lakás fizet elő kábeltelevíziós szolgáltatásokra.**

- Egyre több kábeltelevíziós szolgáltató portfóliójában jelenik meg a szélessávú Internet hozzáférés nyújtása, egyelőre azonban a kábeltelevíziós társaságok fő profilja és jelentős egyben bevételi forrásai a tévécsatorna csomagok.
- A kábeltelevíziós csomagokért hazánkban átlagosan 2000 forint körüli összeget kérnek a szolgáltatók.

Összekapcsolás

Összekapcsolási szolgáltatások piaca

Az összekapcsolás a hírközlési törvény szerint: egyazon vagy különböző távközlési szolgáltatók által használt távközlő hálózatok fizikai és logikai csatlakoztatása, annak érdekében, hogy az egyik szolgáltató felhasználói információt cserélhessenek ugyanezen vagy másik szolgáltató felhasználóival, illetve hozzáférhessenek más szolgáltató által nyújtott szolgáltatásokhoz.

Az összekapcsolási szolgáltatások a hírközlési piac sajátos nagykereskedelmi szolgáltatásai. A szolgáltatók által, egymás számára nyújtott ezen nagykereskedelmi szolgáltatások legnagyobb részét a nemzetközi hívások végződteséből származó, illetve a belföldi szolgáltatók által egymásnak fizetett összekapcsolási szolgáltatásokból származó bevételek teszik ki.

Magyarországon a koncessziós rendszer létrehozása óta működik összekapcsolás a koncessziós társaságok között, ami lehetővé teszi, hogy a különböző területi monopóliumok hálózatait, valamint a mobil hálózatokat igénybevevő fogyasztók egymással is tudjanak kommunikálni.

Jelenleg az összekapcsolási szolgáltatások magyarországi piacának sajátos jellemzője, hogy számos szolgáltatás nyújtására kizárólagos joggal rendelkezik a Matáv. Ezek:

- a helyi szolgáltatóktól (LTO) induló és az oda érkező távolsági hívás, beleértve a helyi szolgáltatók egymás között bonyolított forgalmát is, mivel LTO-LTO egymás között is csak a Matávon keresztül létesíthet kapcsolatot;
- minden helyi szolgáltatótól induló és az oda érkező nemzetközi hívásforgalom, mivel egyelőre a Matáv kizárólagos joggal rendelkezik a nemzetközi hívások területén;
- a helyi szolgáltatókból induló és az oda érkező mobil irányú hívások.

A helyi koncessziós társaságok számára azonban a liberalizációt követően lehetőség nyílik arra, hogy saját eszközeik és más szolgáltatók igénybevételeivel a Matáv hálózatát elkerüljék:

- egyrészt azáltal, hogy egyedül, vagy egy alternatív szolgáltató segítségével kapcsolják össze az LTO területeket egymással, illetve a mobilszolgáltatók hálózatával,
- másrészt azáltal, hogy a távolsági és nemzetközi hívásokat saját eszközeik, illetve más szolgáltatók eszközeinek felhasználásával a lehető legközelebb viszik a helyi központokig,

Összekapcsolási rezsimek Európában

A **liberalizált**, állami beavatkozástól mentes versenypiacokon a szolgáltatók különböző összekapcsolási szolgáltatásokat igényelnek, ezért az összekapcsolási szolgáltatásokat hálózati elemekre bontják, és a szolgáltató csak azt veszi igénybe, ami az összekapcsoláshoz szükséges. A hálózati elemeknek külön-külön költségalapú áraik vannak, és ez alapján fizeti az összekapcsolási szolgáltatást igénybe vevő fél az összekapcsolási díjat.

Szabályozói beavatkozás válik indokolttá olyan aszimmetrikus helyzetekben, amikor a már régóta piacon lévő, domináns szolgáltatóval, egy új belépő áll szemben, vagy abban az esetben, amikor hálózatos és hálózat nélküli piaci szereplők állnak egymással szemben és az összekapcsolással az előnyösebb helyzetben lévő fél előfizetőit megszerezhetik a piacra újonnan belépő szereplők, illetve a hálózattal nem rendelkezők.

Az **Európai Unió** összekapcsolási irányelve szerint nem szükséges a szabályozói beavatkozás. Az a célszerű, ha az összekapcsolási szerződések az összekapcsolódó felek önállóan folytatott tárgyalásainak eredményeképpen jönnek létre. A szabályozó feladata az irányelv szerint az aszimmetrikus helyzetek azonosítása, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kijelölése és a rájuk rótt többletterhek meghatározása.

Az EU irányelv szerint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra rótt kötelezettségek többek között:

- összekapcsolási referenciaajánlat (RIO) készítése;
- diszkriminációmentes összekapcsolás nyújtása más szolgáltatók számára;
- az összekapcsolás díjak költségalapú meghatározása és meghatározott számviteli szabályok alkalmazása, ami a számviteli rendszer átalakítását és meghatározott költségszámítási modellek alkalmazását írja elő a szolgáltatók számára. Ez gyakorlatilag az ún. FDC¹ modelltől a LRIC² költségszámítási modellre való áttérést jelenti.

A gyakorlatban néhány EU országot megvizsgálva megállapítható, hogy különböző mértékben valósultak meg ezen követelmények:

- A követelményeknek minden ország megfelel abból a szempontból, hogy referencia összekapcsolási ajánlat tételére kötelezik az inkumbens szolgáltatót.
- Az összekapcsolási megállapodások a legtöbb európai országban kritikus pontjai a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató és a többi piaci szereplő közötti együttműködésnek, a közös megállapodás létrejöttében szükség szerint a szabályozó hatóság is közreműködik.

¹ Az **FDC modell** a vállalatok adott naptári évben könyvelt és auditált költségeit dolgozza fel, majd abból kiemeli azt a részt, amelyik az összekapcsolási szolgáltatást terheli. Ehhez azonban az szükséges, hogy a vállalatok már eleve elkülönítsék számviteli rendszerükben a különféle feladatokhoz kötődő kiadásait.

² A **LRIC módszer** a költségek előretekintő számításán alapul, vagyis a hálózatot úgy veszi alapul, mintha ma épülne és az összekapcsolási szolgáltatásokhoz szükséges pótlólagos költségelemeket veszi csak figyelembe.

- A költségalapú díjmeghatározáshoz még nem minden országban, de egyre inkább az előrettekintő, hosszú távú különbözeti költségszámítást használják (LRIC modell).

Ország/Domináns szolgáltató	Szabályozás	Nyilvánosság	Vitás ügyek rendezése
Ausztria/Telecom Austria	Kereskedelmi szerződések. FL-LRIC alapján kell elvégezni az összekapcsolásra vonatkozó számításokat. Az inkumbens teljesen felosztott költségeken alapuló top-down modellt használ.	A domináns szolgáltató RIO-ja nyilvános.	Telecom Control Commission
Belgium/Belgacom	Kereskedelmi tárgyalások. 2001 májusában teljesen felosztott költségeken alapuló bottom up modellt készült.	Az NRA által jóváhagyott RIO-t az SMP-nek nyilvánosságra kell hoznia.	Szabályozó hatóság: BPT - Belgian Institute for Postal Services and Telecommunications.
Dánia/Tele Danmark	Kereskedelmi megállapodások. Jelenleg a best practice alkalmazása, 2002 végétől LRIC költségszámítási módszert alkalmaznak.	A RIO és a kereskedelmi megállapodások nyilvánosak.	Szabályozó hatóság: NTA - National Telecom Agency
Egyesült Királyság/British Telecom	Kereskedelmi megállapodások. LRIC-et alkalmaznak.	A domináns szolgáltató RIO-ja nyilvános.	Szabályozó hatóság: OFTEL
Finnország/Sonera	Kereskedelmi megállapodások. A LRIC-et még nem alkalmazza szisztematikusan minden szolgáltató.	A RIO nyilvános.	Szabályozó hatóság: TAC - Telecommunications Administration Centre.
Hollandia/KPN	Kereskedelmi megállapodások. 2001-től LRIC.	A RIO nyilvános.	The Independent Post and Telecommunication Authority - OPTA
Németország/Deutsche Telecom	Kereskedelmi megállapodások. Az árak LRIC modellen alapulnak.	A hatóság standard ajánlásokat készít, melyek a domináns szolgáltató RIO-jának részét kell képezze.	Regulatory Authority for Telecommunication (Reg TP)
Portugália/PT	Kereskedelmi megállapodások. 1998-tól FDC, a LRIC fejlesztés alatt.	Nyilvános a RIO.	Szabályozó hatóság: ICP - Communications Institute of Portugal
Spanyolország/Telefónica de Espana	Kereskedelmi megállapodások. A LRIC-et használják.	A RIO-t kell közzétenni.	Szabályozó hatóság: CMT - Telecommunications Market Commission.

Forrás: OECD Communications Outlook, 2001

A hazai piac a következőképpen jellemezhető a fenti táblázatban szereplő kritériumok tekintetében:

- Az EU országaihoz hasonlóan a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót referenciaajánlat alapján történő összekapcsolásra kötelezi a hamarosan életbe lépő törvény. A jelentős piaci erőként azonosított szolgáltatónak az azonosítását követően 30 napon belül referenciaajánlatot kell készítenie
- A benyújtott referencia összekapcsolási ajánlat tartalmának ellenőrzése és a felmerülő vitás kérdések rendezése a Hírközlési Döntőbizottság feladata lesz.
- A szolgáltatások díjaira a szolgáltatók 2003. január 1-től a LRIC módszert alkalmazva kötelesek ajánlatot tenni, addig az FDC, a teljesen felosztott költség módszer is alkalmazható.

Költségek és árak közötti viszony

Magyarországon jelenleg hatóságilag, az 1/1998. KHVM rendelet évenkénti módosításával kerülnek meghatározásra az összekapcsolási díjak, az iparág szolgáltatói és a kormányzati oldal közötti egyeztetéseket követően.

Hazánkban a valódi versenyhelyzet kialakulásának egyik legfontosabb előfeltétele az összekapcsolási díjak költségalapú meghatározása. A magas összekapcsolási díj csökkentheti a verseny kialakulásának lehetőségét azáltal, hogy befolyásolja a hálózattal nem rendelkező új belépők piaci árrését. A szabályozó hatóság feladata, hogy ellenőrizze a jelentős piaci erővel bíró szolgáltató által az összekapcsolási szolgáltatásokért kért ellenérték mértékét, illetve kiszámításának módját.

Jelenleg ehhez Magyarországon, a tevékenységenkénti szétválasztáson és a teljesen felosztott, historikus költségszámításon alapuló FDC módszer alkalmazását javasolja a hatóság, mely a cégek könyvelt és auditált költségeit dolgozza fel azokra koncentrálva, melyek az összekapcsolási szolgáltatást terhelik. Az ezzel a módszerrel kapcsolatban felmerülő számviteli szétválasztás egyik fő célja az, hogy megszüntesse a szolgáltatók bevételeinek átcsoportosítását a jogilag garantált monopolpiacok és a versenypiacok között.

2003-tól a hírközlési törvénynek megfelelően az FDC alkalmazásáról, az előretekintő költségszámítási modell (LRIC) alkalmazására kell áttérni.

A távközlési szolgáltatók hálózatainak összekapcsolásáért fizetendő összeg egyelőre nem egyezik meg az összekapcsolás költségével. A díjak és a költségek mértékének egymáshoz való közelítése maga után vonhatná a felhasználói árak csökkenését, azonban elemzések szerint a havi előfizetői díjak és a helyi hívások tarifái már jórészt megegyeznek azok költségeivel. A távolsági és nemzetközi tarifák viszont magasabbak az indokoltnál, ezért várhatóan azok csökkenésére lehet számítani.

A belföldi távolsági és nemzetközi hívásokat megvizsgálva látható, hogy az idén megfigyelhető volt némi csökkenés a felhasználók által fizetendő, valamint a szolgáltatók egymás számára fizetendő díjai terén is:

Belföldi távolsági hívás

	LTO kapja kezdeményezésért		LTO kapja végződtetésért		Országos Koncessziós Társaság kapja		Előfizető fizeti	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
Ft/perc								
Csúcs	15,95	15,95	8,5	7	2,55	1,05	27	24
Nappali	15,95	15,95	8,5	7	2,55	1,05	27	24
Kedv.	6,9	6,77	5,5	3,6	2	1,63	14,4	12
Éjszakai	5,3	6,77	5,5	3,6	0	1,63	10,8	12

Forrás: 8/2001. MeHVM rendelet, 8/2000. KHVM rendelet, 1/1998. KHVM rendelet, 1/2001. MeHVM rendelet.

Nemzetközi hívás (II. díjzóna)

Ft/perc	LTO kapja kezdeményezésért		LTO kapja végződtesért		Országos Koncessziós Társaság kapja		Előfizető fizeti	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
Bejövő hívás	-	-	18	22	Nemzetközi elszámolásból bejövő díjnak az LTO végződtes díjával csökkentett összege	nemzetközi elszámolásból bejövő díjnak az LTO végződtes díjával csökkentett összege	-	-
Kimenő hívás	36	36	-	-	Az előfizető által fizett díjnak, az LTO indítási díjjal és a nemzetközi elszámolásba fizetett díjjal csökkentett része	Az előfizető által fizett díjnak, az LTO indítási díjjal és a nemzetközi elszámolásba fizetett díjjal csökkentett része	93	75

Forrás: 8/2001. MeHVM rendelet, 8/2000. KHVM rendelet, 1/1998. KHVM rendelet, 1/2001.MeHVM rendelet.

Vezetékes-mobil hívások

Az összekapcsolási díjak és azok költségei körüli vitának egyik sarkalatos pontja a vezetékes hálózathoz mobil hálózathoz irányuló hívások összekapcsolásáért fizetendő díjak.

1997. óta a vezetékes-mobil hívás díját nem az a szolgáltató állapítja meg, akitől a hívás indul. A vezetékes hálózathoz a mobilhálózathoz irányuló hívás díját a mobilszolgáltatók határozzák meg.

A vezetékes hálózathoz a mobilhálózathoz irányuló hívásoknál a verseny intenzitásának növekedésére, valamint a díjak és a hozzájuk kapcsolódó költségek további közeledésére lehet számítani a jövőben, amikor a kezdeményezett hívások díját minden esetben az a szolgáltató fogja meghatározni, akitől a hívást kezdeményezik. A változás révén várhatóan csökkenni fog a vezetékes szolgáltatók versenyhátránya a mobilszolgáltatókkal szemben, akiknek a költségeik nem igazolják az általuk megállapított fix-mobil hívásdíjakat.

Hasonló szabályozással találkozhatunk egyébként Dániában, Svédországban, Olaszországban, Ausztriában, és az Egyesült Királyságban, ahol 1999-től a vezetékes szolgáltatók állapítják meg a mobilhálózathoz irányuló hívások díját.

A fentiekből látszik, hogy jelenleg Magyarországon a mobilhálózathoz kezdeményezett hívásvégződtesért egy helyi

Vezetékes-mobil összekapcsolási díjak

Ft/perc	LTO kapja kezdeményezésért		OKT kapja a tranzitálásért		Mobil kapja 2001-ben
	2000	2001	2000	2001	Vezetékes-mobil irány
Vezetékes-mobil hívás esetén	10,31	13	2	1,85	A mobil szolgáltató által meghatározott végződtes díj az LTO indítási (13) és OKT tranzitálási (1,85) díjával csökkentve
Ft/perc	LTO kapja végződtesért		OKT kapja a tranzitálásért		Mobil-vezetékes irány
	2000	2001	2000	2001	Fogyasztói díj nagysága az LTO végződtes (4,8) és OKT tranzitálási (1,85) díjával csökkentve
Mobil-vezetékes hívás esetén	4,8	4,8	2	1,85	

Forrás: 8/2001. MeHVM rendelet, 8/2000. KHVM rendelet, 1/1998. KHVM rendelet, 1/2001.MeHVM rendelet.

vezetékes, koncessziós szolgáltató a tavalyihoz hasonlóan 2001-ben is 4,80 forintot kap percenként, míg a belföldi helyközi hívások területén monopóliummal rendelkező Matáv Rt. 1,85 forint tranzitdíjban részesül. Fordított esetben a helyi koncessziós társaságok az általuk beszédett díjból percenként 13 forintot tartanak meg, míg a Matávot a tranzitálásért szintén 1,85 forint illeti meg. A fennmaradó összeg pedig a maradékelv alapján a mobilszolgáltatóké, mind az indítási mind a végződtetési szolgáltatások nyújtása esetében.

Az összekapcsolási szolgáltatások díjai és a felmerülő költségek egymásnak való megfeleltetése egyrészt nagymértékben befolyásolja az iparágban kialakuló verseny intenzitását, másrészt pedig a fogyasztók számára árcsökkenés formájában jelentkezik a költségorientáció hatása.

Az összekapcsolási díjakról és az összekapcsolási referencia ajánlatról további információk találhatóak a HíF honlapján (www.hif.hu).

Összefoglalás

- **2001. december 23-ig a Matáv Rt. kizárólagos jogokkal rendelkezik a helyi szolgáltatóktól induló és az oda érkező távolsági hívások, a helyi szolgáltatótól induló és az oda érkező nemzetközi hívásforgalom, valamint a mobil irányú hívások piacán.**
- **A koncesszióköteles távközlési szolgáltatásokkal kapcsolatos bevételek szolgáltatók közötti megosztása minden évben az összekapcsolási díjrendelet kiadásával, hatósági úton történik.**
- **A szolgáltatások díjaira a szolgáltatók 2003. január 1-től a LRIC módszert alkalmazva kötelesek ajánlatot tenni, addig az FDC, a teljesen felosztott költség módszer is alkalmazható.**

Műsorszórás

Rádió és televízió műsorszórás

A műsorszórás területén a „Rádiózásról és a televíziózásról” szóló 1996. évi I. törvény (Média törvény) megteremtette a műsorszórás liberalizációját, az új piaci szereplők megjelenésének lehetőségét. Ennek következtében – az 1997. évi szolgáltatási pályázatok alapján – a közszolgálati műsorokat sugárzó országos adóhálózatok mellett megjelentek az országos kereskedelmi rádió és televízió adóhálózatok, valamint nagy számban létesültek helyi és körzeti műsorú adóállomások. Ezen kívül megkezdtek sugárzásukat a műholdas műsorszóró televízió csatornák is.

Év	Rádió tiszta műsoridő*		Televízió tiszta műsoridő**	
	összesen	heti átlagos	összesen	heti átlagos
1997	25 237	485	65 898	1 267
1998	679 100	13 060	1 841 600	35 415
1999	760 200	14 619	1 705 500	32 798
2000	793 900	15 267	1 796 800	34 554

* 1998-tól tartalmazza a két országos kereskedelmi rádióadást, a Duna TV, az m2 műhold-csatornáján segédvívön továbbított rádióműsorokat, valamint az EUROSPORT magyar nyelvű kísérőhangját.

** 1998-tól tartalmazza az országos közszolgálati műsorok mellett, a két országos kereskedelmi programot és a digitális műsorszétosztást is.

Mindez abban nyilvánult meg, hogy a lakosság a korábbi műsorválaszték többszöröséhez fért hozzá, a tiszta műsoridő pedig robbanásszerűen megnőtt, vagyis Magyarország is megtapasztalhatta a versenyhelyzet jótékony hatását.

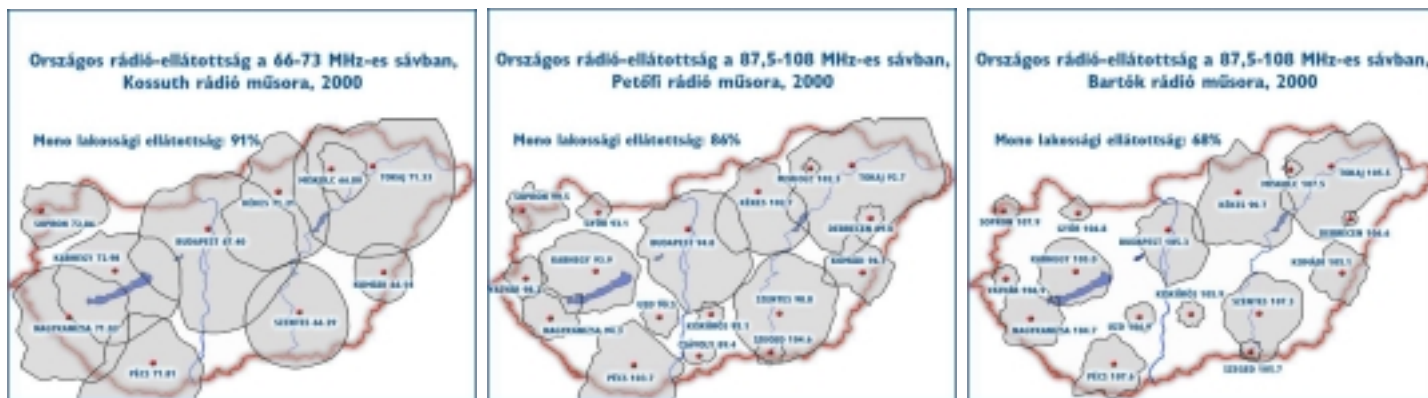
A Média Törvény értelmében az országos és körzeti műsorszóró szolgáltatást jelenleg csak az Antenna Hungária Rt. végezhet, a helyi adók esetében azonban műsorszóróként megjelenhettek egyéni és társas vállalkozások, alapítványok, egyéb szervezetek. Műsorszórási tevékenységet műsorszolgáltató is folytathat, saját körzeti műsorának szórását végezheti saját berendezéssel, azonban megbízást a sugárzásra csak az AH Rt-nek adhat.

1997. októberében két országos kereskedelmi tv adóhálózat, a TV2 és az RTL-Klub kezdte meg működését. 1997-től pedig az m2 közszolgálati televízió műsor műholdas adás útján jut el a nézőkhöz. A következő ábrák a televízió műsorszórás, földi országos adóhálózatok térképét mutatják:

A rádió-műsorszórás területén 1997. második felében elkezdődött a Magyar Rádió Petőfi és Bartók műsorainak sugárzása a 87,5-108 MHz-es frekvenciasávban (un. CCIR sáv). 1998. január 1. után a 66-73 MHz sávban (ún. OIRT sáv) megszűnt a Petőfi és Bartók műsorok, míg a középhullámú (KH) sávban a Petőfi műsor sugárzása. 1998. elején két országos kereskedelmi adóhálózat kezdte meg a sugárzást a 87,5-108 MHz-es sávban.

Közszolgálati rádióműsorok ellátottsági térképei:

Frekvenciák kiosztása

Az országos, helyi és körzeti rádiók illetve televíziók műsorszolgáltatási pályáztatását, a műsorszolgáltatáshoz szükséges frekvenciák odaítélését a Média törvény életbelépését követően a média felügyeletét ellátó Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT) a frekvencia lehetőségektől függően évente végzi. Az ORTT a kiírandó pályázatokhoz szükséges frekvenciákat a HÍF-től kért frekvenciatervek alapján osztja ki.

Általánosan elmondható, hogy a helyi rádió és televízió illetve körzeti rádiók sugárzással történő terjesztéséhez az ORTT-nek átadott frekvenciák esetében a műsorszolgáltatási pályázatok folyamatosan zajlanak, illetve a közeljövőben kerülnek kiírásra. Ugyanakkor a frekvencia-tervezésre vonatkozó ORTT-s felkérések folyamatosan érkeznek a szabályozó hatósághoz.

A műsorszórás – a mennyiségi fejlesztés tekintetében – gyakorlatilag mára már eljutott a maximumra. Kiépült a nemzetközi megállapodásokban engedélyezett, összesen 14 tévé- és rádiócsatorna műsorának továbbítására alkalmas hálózat.

	1998	1999	2000
Televízióadó			
Főadók, darab	67	66	65
Átjátszó adó, darab	196	197	199
Teljesítőképesség, kW	619	619	616
Rádióadó			
Szám, darab	196	183	186
Teljesítőképesség, kW	7514	4500	4505

Forrás: Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

Magyarországon jelenleg - 2001.

novemberi állapot szerint – 1 földfelszíni országos és 2 műholdas **közszolgálati televízió** műsorszóró, 3 országos és 2 körzeti **közszolgálati rádió** műsorszóró, valamint 2 országos, 1 körzeti

és 48 helyi **kereskedelmi televízió** műsorszóró és 2 országos, 14 körzeti és 99 helyi **kereskedelmi rádió** műsorszóró szolgáltató kínálja szolgáltatását.

A helyi rádió és televízió stúdiók adóállomás helye szerinti számának csökkenését az utóbbi években két tényező okozta. Egyrészt, hogy teljesítménynövelés következtében az adóállomások helyi kategóriából körzeti kategóriába minősültek át. Másrészt pedig az, hogy az új pályázatok kiírása során a frekvencia használatot egy műsorszolgáltató nyerhette el szemben a korábbi gyakorlattal, amikor azt időmegosztásban több műsorszolgáltató használta.

Adóállomások száma az év végén, db		1998	1999	2000
Közszolgálati	<i>Rádió</i>	62	62	61
	<i>TV gerinc</i>	19	19	19
	<i>TV átjátszó</i>	104	105	107
Kereskedelmi	<i>Rádió</i>	29	33	39
	<i>TV gerinc</i>	25	26	26
	<i>TV átjátszó</i>	92	92	92
Helyi	<i>Rádió</i>	105	88	86
	<i>TV gerinc</i>	59	53	49

Forrás: Hírközlés-statisztikai Évkönyv 2000

Digitális műsorszórás Európában

A digitalizáció 90-es évekbeli megjelenése a rádió- és televízió-műsorszórásban jelentős változást okozott nemcsak a technológia terén, hanem a felhasználói igények tekintetében is.

- A DAB (Digital Audio Broadcasting - digitális hang műsorszórás) az utóbbi évtizedek újtása a rádióműsor-szórás területén, melyet nyugat-európai összefogással dolgoztak ki. A DAB - az URH-FM műsorszórást nagy részben felváltó új rendszer - gyökeresen eltér a hagyományos analóg műsorszóró eljárástól, mivel kiváló minőséget, hangzást és vételt biztosít. Napjainkban azonban – bár az 1995. évi wiesbadeni T-DAB (Terrestrial Digital Audio Broadcasting = földfelszíni digitális rádió-műsorszórás) értekezleten az európai CEPT (Conference European of Posts and Telecommunications Administrations) tagországok számára frekvenciaterv készült – a vevőkészülékek magas ára miatt a T-DAB bevezetése lassú ütemben halad Európában.
- A televízió digitalizációja (DVB-T = Digital Video Broadcasting Terrestrial – földfelszíni digitális televízió-műsor szórás) viszont előtérbe került annak ellenére, hogy a bevezetését lehetővé tevő Chesteri Értekezlet csak 1997-ben került megrendezésre. Ez lehetővé tette Európa országai számára digitális adóállomások nemzetközi koordinációját, illetve a digitális televízió bevezetését. Az első kísérleti DVB-T sugárzás a 90-es évek második felében indult meg, míg a rendszeres digitális műsorszórás 1998-ban Nagy-Britanniában kezdődött meg. 1999-ben Svédország és Spanyolország, 2001-ben pedig Finnország is követte az angol példát.

A digitális sugárzás céljaira felhasználható frekvencia-kiosztás jelenleg még nem létezik a kontinensen, ezt a kérdést csak a 2005-re tervezett WRC (World Radio Conference) fogja rendezni. Az országok nagy része azonban nem kívánja megvárni ezt az időpontot, hanem már korábban elindítja a digitális földfelszíni televízió műsorszórást. A 2005-ben már működő szolgáltatások

várhatóan megtarthatják majd helyüket, így a többi ország részére csak a fennmaradó frekvenciákat osztják ki a konferencián.

Digitális műsorszórás Magyarországon

2001. őszén - egyelőre még csak Budapest területén - kísérleti jelleggel Magyarországon is elindult a digitális földfelszíni televízió műsorszórás. Az új technológia néhány év alatt átalakíthatja a hazai televíziózást. Számos

előnye (kiváló képminőség, egy frekvencián egyidőben négy műsor is sugározható, mozgó vételi lehetőség) mellett ugyanis a DVB-T interaktív video-, audio- és adatjellegű multimédiás szolgáltatást kínál. Az ORTT

Összes műsoridő (ezer óra)

	1998	1999	2000
Rádióműsorok	679,1	760,2	793,9
ebből: regionális műsorok	93,4	96,3	103,9
országos műsorok	542,1	563	587,2
Televízióműsorok	1 841,60	1 705,50	1 796,80
ebből: regionális műsorok	13,1	17,5	21,6
országos műsorok	1 810,60	1 659,60	1 741,00

Forrás: KSH

2003-ban tervezi két országos DVB-T adóhálózat műsorszolgáltatási pályázat kiírását, amihez három, egyenként 4 műsor sugárzására alkalmas hálózati terv készült el.

Az Antenna Hungária Rt. tevékenysége

Mivel az érvényben lévő jogszabályok szerint ma Magyarországon országos és körzeti rádió- és televízió-műsor szórását (a szakosított műsorszolgáltatás kivételével) csak az erre a célra alapított koncessziós társaság, valamint az állam által e célra alapított gazdálkodó szervezet végezhet, célszerű ennek a vállalatnak a tevékenységét önállóan is jellemezni.

Az Antenna Hungária Rt. (AH Rt.) - bár szinte teljesen állami tulajdonban van - tulajdonosi összetétele a részleges privatizációs folyamatoknak köszönhetően az elmúlt két év folyamán változatos képet mutatott. 2001. III. negyedév végén a vállalat csaknem 84 %-a (83,763%) az ÁPV Rt. kezében, a fennmaradó hányad pedig külföldi magánszemélyek, vállalati vezetők és mintegy 5.000 kisérszvényes tulajdonában volt.

Stratégiaiában a távközlési szolgáltatások fejlesztésére külön hangsúlyt helyez, aminek egyik jele, hogy 30%-os tulajdonrészrel rendelkezik a Vodafone mobiltelefon szolgáltatóban.

Megnevezés	2000.év vége	2001.III.né.
Értékesítés nettó árbevétele	17 977 059	17 517 702
Üzleti tevékenység eredménye	2 622 567	2 226 255
Pénzügyi műveletek eredménye	-703 772	-6 063 341
Szokásos vállalkozási eredmény	1 918 795	-3 837 086
Rendkívüli eredmény	-34 461	-52 285
Adózás előtti eredmény	1 884 334	-3 889 371
Adózott eredmény	1 638 257	-4 339 475
Mérleg szerinti eredmény	1 638 257	-4 315 045

Forrás: Cég gyorsjelentése

2001. első három negyedében a bevételeinek 11%-a származott a telekommunikációból.

2000-ben a vállalat 18 milliárd forintos nettó árbevételt teljesített, ami csaknem 20%-al nagyobb az egy évvel korábbinál, és 1,6 milliárd forintos adózott eredményt ért el, ami 34%-os növekedésnek felel meg. 2001-ben a nettó árbevétel és az üzleti tevékenység eredményének további növekedése várható, a többi mutató azonban nem alakul kedvezően. A kiadott gyorsjelentés alapján ennek oka az AH Rt. pénzügyi ráfordításainak nagymértékű megemelkedése (2001. szeptember 30-án 6,6 Mrd Ft), ami az anyavállalat V.R.A.M. Rt-ben meglévő üzletrésze konszolidációjának eredménye.

Összefoglalás:

- **A hatályos jogszabályok értelmében országos és körzeti műsorszóró tevékenységet jelenleg csak az AH Rt. végezhet, a helyi adók esetében azonban megjelenhettek egyéni és társas vállalkozások, alapítványok, egyéb szervezetek.**
- **Az országos, helyi és körzeti rádiók illetve televíziók műsorszolgáltatási pályáztatását a média felügyeletét ellátó Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT) végzi.**
- **A digitális műsorszórás elterjedése a televíziózásban jelentős változásokat okozhat a technológia és a felhasználói igények tekintetében is. A felhasználható frekvencia-kiosztás „összeurópai” rendezésére várhatóan csak 2005-ben kerül sor.**

Postai szolgáltatások

Általános áttekintés

A postai szervezetek között szerepelnek a postai tevékenységet, hírlapterjesztést és futárszolgálatot ellátó szervezetek. A hatályos szabályozás alapján postai szolgáltatást jelenleg a postáról szóló többször módosított 1992. évi XLV. törvényben meghatározott módon lehet nyújtani. A törvény alapján az ország postai alapszolgáltatását a Magyar Posta Rt. egyszemélyes részvénytársasági formában látja el, a monopólium hatályán kívüli szolgáltatások pedig engedéllyel vagy bejelentés után nyújthatók. Ennek köszönhetően a postai szektor magyarországi helyzete 1990-es évektől kezdve jelentősen megváltozott.

A postai ágazat jogi személyiségű vállalkozásainak száma 1995-ös 70-ről 2000. év végére 112-re nőtt meg, ugyanakkor az 1995-ben még 72,7 milliárd forintos összes bevételük 2000-re csaknem 120 milliárd forintra nőtt. Az összes bevétel tekintetében azonban 4 milliárd forintos visszaesés mutatkozik az 1999-es teljesítményhez képest. A teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma az 1999-es év kivételével gyakorlatilag 1995. óta folyamatosan csökken.

Postai szolgáltatási ágazatok főbb adatait a következő táblázat foglalja össze:

Szolgáltatás	Szervezetek száma (darab)			Összes bevétel (milliárd Ft)			Teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma (fő)		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Postai tevékenység	52	52	47	98,7	118,4	112,4	36 093	36 428	36 194
Futárszolgálat	46	51	65	6,5	5,1	7,1	175	766	706
Összesen	98	103	112	105,2	123,5	119,5	36 268	37 194	36 900

Forrás: Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

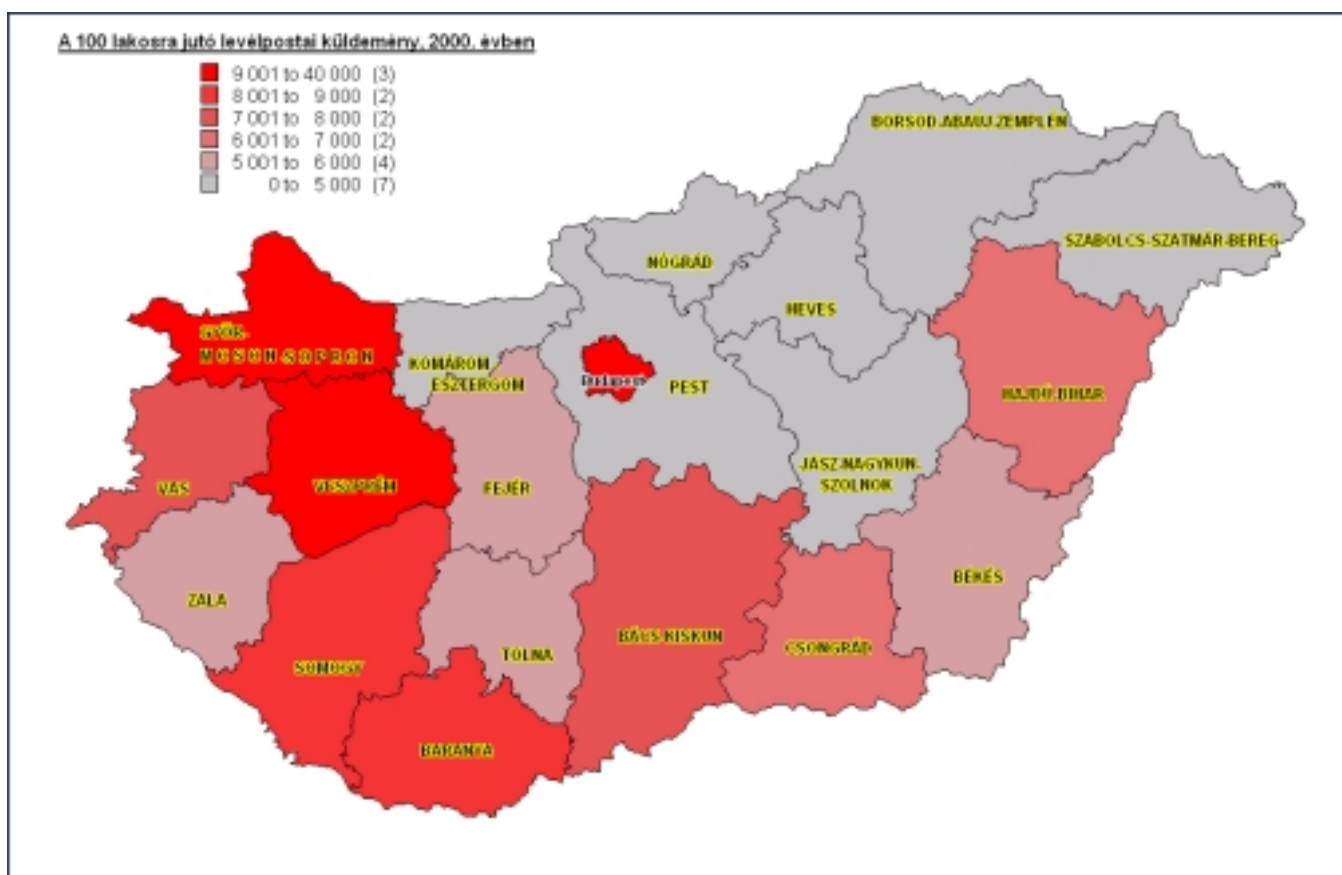
A Magyar Posta vállalat általános jogutódjaként 1994. január 1. óta működő Magyar Posta Rt. 2000-ben 98,7 milliárd forint nettó árbevételt ért el, ami 14,4%-os bevétel-növekedést jelent az 1999. évihez képest. 1,34 milliárd forintos mérleg szerinti eredményét 1,44 milliárd forintos üzleti tevékenység eredménnyel teljesítette. A bevételek növekedése mellett a Magyar Posta dolgozóinak átlagkeresete 11,7%-kal, 80 ezer forintra nőtt meg. A postai szolgáltató 2000-ben a 283 fős létszámcsökkenésének ellenére 14 újabb településen létesített postai kirendeltséget és teljesítette szolgáltatási kötelezettségét.

A levélpostai forgalom megoszlását a következő táblázat mutatja:

Kézbesített levélpostai küldemények (millió darab)			
	1998	1999	2000
Közösleges levélküldemény	911,6	968,4	1077,5
Ajánlott küldemény	94,6	101,2	102,8
Értéknyilvánított küldemény	2,1	2,3	2,1
Összesen	1008,3	1071,9	1182,4

Forrás: Hírközlés-statisztikai évkönyv, 2000

A táblázat adataiból jól látható, hogy a közösleges levélküldemények száma egyenletesen növekszik az elmúlt időszakban, annak ellenére, hogy az emberek közötti üzenetváltások, az információcsere egyre inkább más csatornákat és eszközöket igénybevevő szolgáltatások kifejlődésének irányába mutat. A 100 lakosra jutó levélpostai küldemény megyénkénti megoszlását jeleníti meg az alábbi térkép:

Postai szolgáltatások forgalma

A postai alapszolgáltatás ma Magyarország egész területén állandó és megbízható módon elérhető. A korábbi monopóliumok feloldásával az alapszolgáltatáson kívül piaci alapon egyre több és egyre újabb postai szolgáltatás igénybe vehető.

A klasszikus postai szolgáltatások igénybe vétele, forgalma változatos képet mutat. 1999-hez képest 2000-ben több mint 10 %-kal növekedett a belföldön felvett és kézbesített levélpostai küldemények száma, és ez a növekedés 2001. első félévében is tovább tartott.

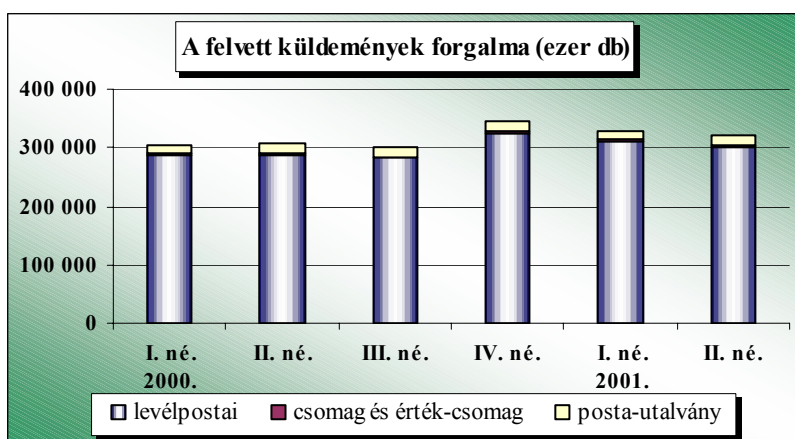
A posta legfontosabb teljesítményei (ezer db)

időszak	Felvett küldemények			terjesztésre átvett hírlap (millió db)	felvett távirat
	levélpostai	csomag és érték-csomag	posta-utalvány		
1999. I-IV. né.	1 074 100	8 900	63 100	802	499
2000. I. né.	287 363	2 903	15 496	196	121
II. né.	288 369	2 780	15 369	211	134
III. né.	282 121	2 534	14 649	198	134
IV. né.	325 286	3 084	17 102	190	118
2001. I. né.	311 316	2 740	14 581	190	102
II. né.	300 847	2 737	17 040	181	121

A csomag és értékcsomag forgalom jelentősebb növekedést mutat, hiszen 2000-ben az előző évhez képest 26%-al nőtt a felvett csomagok száma. Ugyanakkor 2001. első félévének adatait 2000.

hasonló időszakával összevetve mintegy 4%-os visszaesést tapasztalhatunk.

Az elektronikus pénzkezelési módok fejlődésének hatására mérsékelten csökkennek a papíralapú pénzügyi tranzakciók. A Magyarországon felvett posta-utalványok forgalma 2000-ben 1999-hez viszonyítva 1,1%-kal csökkent, ugyanakkor 2001. első félévében pedig 2%-os emelkedést mutat az előző év hasonló időszakához képest. A postautalványokon belül ugyanakkor a postai pénzforgalom 6,6%-kal nőtt 2000. folyamán 1999-hez képest, ami a gazdaság élénkülésének egyik jele.

A távirat-forgalom

évek óta tartó csökkenése 2000-ben tovább folytatódott. A belföldön felvett táviratok száma 14%-kal, a kézbesítetteké 20%-kal csökkent. Eme csökkenő tendencia főbb oka, hogy a táviratozást jelentősen visszaszorítja a faxon, a mobiltelefonon küldött rövid üzenetek (SMS), a számítógépen küldött e-mail-ek, képes üzenetek és más távközlési szolgáltatások széles körű elterjedése.

Futárszolgálatok

A különféle okmányok, dokumentumok, az áruk és csomagok háztól házig történő szállítását - különleges igények esetén - nemzetközi expressz szállítási vállalkozások látják el.

Arányait tekintve a futárpostai szolgáltatók összbevételük alapján kisebb szerepet játszanak a 112 milliárd Ft-os nemzeti postai szolgáltatások mellett a postai szolgáltatások piacán, ám teljesítményük és jelentőségük fokozatosan növekszik. A piacon jelenleg több mint 110 szolgáltató

működik országszerte, de – néhány kivételtől eltekintve - ezek többsége nem jelentős méretű és kizárólag belföldi tevékenységet végez.

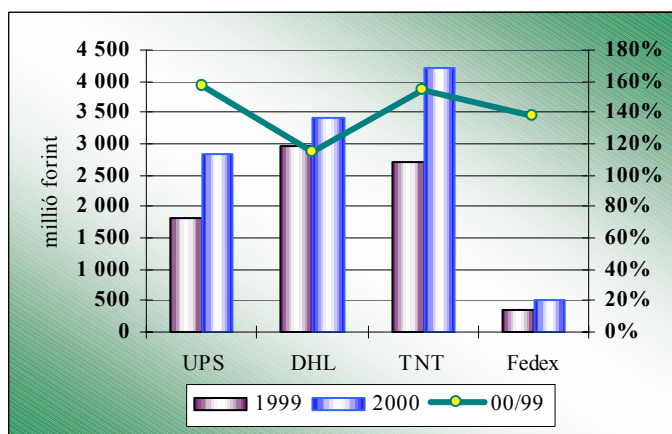
Évek óta a magyar piac szereplői a legnagyobb nemzetközi expressz futárszolgálatok hazai leányvállalatai, melyek tevékenysége főleg a nemzetközi kismértékben a belföldi küldemények továbbítására fókuszál. A legnagyobb árbevétellel rendelkezők:

Értékesítés nettó árbevétele (millió)			
	1999	2000	00/99
UPS	1 817	2 841	156,4%
DHL	2 962	3 413	115,2%
TNT	2 712	4 205	155,1%
Fedex	367	504	137,5%

Forrás: Cégbíróság információs rendszere

és

- *TNT Express Worldwide Hungary Kft.*, amely 1988-óta van jelen a magyar piacon, de csak 1993. óta működik jelenlegi formájában. Korábban ugyanis a Malévvel tartott fenn vegyes vállalatot. Jelenleg a TPG - TNT Post Group holland posta tulajdonában van.
- *DHL International Magyarország Kft.*, amely teljes egészében az anyacég tulajdonában áll, 1985. óta szolgáltat Magyarországon.

- *UPS Magyarország Kft.*, amely korábban egy magyar céggel együttműködve szolgáltatott, 1997. októbere óta működik leányvállalati formában.
- *Federal Express Corporation (Fedex)* kizárólagos magyarországi képviselőjét az 1993-ban 100%-os magyar tulajdonnal alapított Royal Express Futárszolgálati Kft. látja el.

A futárszolgáltatók mellett a Magyar Posta Rt. EMS (Express Mail Service) nemzetközi szolgáltatása is jelen van a szállítási piac valamennyi szegmensében. Ez a nemzeti posták által létrehozott gyorsposta-szolgáltatás a

2 kg-os okmány nemzetközi kézbesítésének díjai Magyarországról, forint*					
	DHL	TNT	UPS	FedEx	EMS*
Ausztia	12 850	11 720	11 897	14 250	6 290
Németország	12 850	11 720	12 606	11 200	7 220
Nagy-Britannia	14 450	13 230	13 517	11 200	7 220
Szlovákia	12 850	11 720	11 897	14 850	6 290
Cseh Közt.	13 700	11 720	12 606	14 250	7 220
Románia	15 150	11 720	13 973	14 850	6 290
Lengyelo.	13 700	13 230	12 606	14 850	14 850
Oroszo.	18 000	14 600	13 973	14 850	7 220
Kína	18 000	19 230	18 833	16 100	11 210
Japán	18 000	19 230	18 833	16 100	11 210
USA	15 250	14 770	14 376	14 250	9 760
Ausztrália	22 250	19 230	18 833	19 450	14 610

*Express Mail Service (Gyorspostaszolgálat)

Forrás: Gazdasági Értesítő

világ postáinak együttműködésén alapul. Segítségével a világ számos országába továbbítható küldemény, ami által fontos versenytársa a futárszolgálatoknak.

Annak ellenére, hogy a futárszolgálatok közvetlen versenyben vannak, közös érdekük, hogy működési feltételeiket folyamatosan javítsák. Ennek eredményeképpen 1998. november 4-én a Magyarországon működő TNT, a DHL és az UPS létrehozta egy érdekvédelmi egyesülést Nemzetközi Integrált Expressz Szállítási Vállalkozások Magyarországi Egyesülése néven. Ez az érdekvédelmi egyesülés hosszú távon kívánja elősegíteni tagjainak eredményes működését, a szakmai érdekek képviselését, az ügyfelek érdekeinek védelmét, a vámolással kapcsolatos feladatok megoldását, valamint a megfelelő jogi háttér biztosítását.

Összefoglalás

- **A postai alapszolgáltatás monopóliumának hatályán kívül eső szolgáltatások engedéllyel vagy bejelentéssel is nyújthatóak, ami lehetővé tette más vállalkozások megjelenését és a szektor átalakulását.**
- **Az utóbbi évek tekintetében a szektor összes bevétele 2000-ben először mutatott visszaesést, 1999-hez képest 4 milliárd forinttal kisebb teljesítményt ért el (119,5 mrd).**
- **A postai szolgáltatások piacán egyre növekvő teljesítménnyel és jelentőséggel bírnak a futárpostai szolgáltatók. Jelenleg a piacon működő több mint 110 szolgáltató többsége a nemzeti posta szolgáltatóhoz képest nem jelentős méretű és legnagyobb részük kizárólag belföldi tevékenységet végez.**

III. A Hírközlésről szóló XL. törvény (hírközlési törvény)

Az életbe lépő hírközlési törvény

Piacra lépés

A hírközlési szolgáltatások tekintetében a piacra lépést az eddigi jogszabályok alapvetően engedélyekhez kötötték. A hírközlési törvény életbe lépésével az engedélyek felől a bejelentési kötelezettség irányába tolódik el a piacra lépés adminisztrációja. Ezáltal kiteljesedik a bejelentés alapján végezhető szolgáltatások köre. Így a legtöbb hírközlési szolgáltatást a hatósághoz történt bejelentés alapján bárki végezheti. Az új szabályozással egyszerűbbé válik a piacra lépés, az adminisztratív akadályok lebontásával erősödik a verseny, bővül a piacon megjelenő szolgáltatók köre.

A piacra lépés korlátait a törvény egyes szolgáltatások esetében – például az országos és körzeti rádió- és televízió-műsor szétosztás és szórás esetében, valamint a postai szolgáltatások esetében – illetve a korlátos erőforrások felhasználását igénybe vevő szolgáltatások esetében köti engedélyek, illetve egyedi engedélyek megszerzéséhez.

Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató

A Hírközlési Döntőbizottság a piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként, azonosítja azt a szolgáltatót, amelyik

- a távbeszélő szolgáltatási piac,
- a mobil rádiótelefon szolgáltatási piac,
- a bérlet-vonali szolgáltatási piac, ill.
- az összekapcsolási szolgáltatási piac

valamelyikében, - főszabályként- legalább 25%-os piaci részesedéssel bír. A piaci szereplők ilyen típusú megkülönböztetése megteremti egy úgynevezett aszimmetrikus szabályozásnak a lehetőségét, mely szerint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat többletkötelezettségek terhelik. Az aszimmetrikus szabályozás célja, hogy egyenlő esélyeket teremtsen a kisebb vagy újonnan belépő versenytársak számára, lehetővé téve a különböző súlyú szereplők eltérő erőforrásainak, lehetőségeinek, hatékonyságának kiegyenlítését, az adott szegmens hatékonyan szolgáltató új szereplőinek piacon maradását, hosszú távú sikeres működését.

Egyetemes szolgáltatás

Ebbe a kategóriába tartozik az egyetemes távközlési és az egyetemes postai szolgáltatás, amely az egész országot lefedve egyfajta minimális szolgáltatási csomagot jelent, és mindenki számára elérhető áron és - földrajzi elhelyezkedésétől függetlenül - azonos feltételekkel kívánja biztosítani a fenti szolgáltatásokat. Egyetemes szolgáltató lehet az eddigi koncessziós szolgáltató,

amíg koncessziós szerződése érvényben van, köthet egyéb távközlési szolgáltató is egyetemes szolgáltatási szerződést, ill. a postai egyetemes szolgáltató kijelölés alapján végzi tevékenységét.

Az egyetemes szolgáltatók kötelessége, hogy a fenti célok érdekében minden hozzájuk tartozó fogyasztót potenciálisan ellássanak és az ehhez szükséges hálózati és egyéb fejlesztéseket megtegyék. Amennyiben ez gazdaságilag nem vagy kevésbé kifizetődő számukra a törvény a becsült kiadásaikhoz képest jelentkező pénzügyi terheik mérséklésére támogatást alakít ki kompenzációs alap létrehozásával.

A postai egyetemes szolgáltatás finanszírozása érdekében a postai egyetemes szolgáltató egyes postai szolgáltatások nyújtására kizárólagos jogosítvánnyal rendelkezik (fenntartott szolgáltatások). Mind az egyetemes, mind a fenntartott postai szolgáltatások köre az EU postai irányelve alapján lett meghatározva.

A postai egyetemes szolgáltatások – a fenntartott egyetemes szolgáltatásokon kívüli – árainak kialakítása tekintetében is a szolgáltatók kötelesek diszkrimináció-mentes, átlátható, költségalapú árakat kialakítani.

A futárposta, gyorsposta és a dokumentumcsere szolgáltatás önálló piaci szegmenseit képezik a postai szolgáltatásoknak, ezek elkülönülnek az egyetemes szolgáltatások körébe tartozó szolgáltatásoktól. Az ilyen szolgáltatók akkor sem az egyetemes szolgáltatás körébe tartozó szolgáltatást nyújtanak, ha az általuk továbbított küldemények tömeghatára a jogszabály által meghatározott egyetemes szolgáltatásra vonatkozó határokon belül van. E szolgáltatókra is vonatkozik azonban a fenntartott szolgáltatások tiszteletben tartásának kötelezettsége.

A hivatalos iratokkal kapcsolatos szolgáltatás fenntartását az irányelv nem írja elő, de a jogbiztonság megtartása és elősegítése indokolja, hiszen ezeknél a szolgáltatás piaci alapon történő nyújtásának, a piaci verseny szelektáló képességének kockázatai nem megengedhetők. A 350 gramm alatti levélküldeményeket és címzett reklámküldeményeket továbbíthatja a nem-egyetemes szolgáltató is, de a jogszabályban meghatározott minimál árnál magasabb díjat kell felszámolnia.

Számviteli (üzletági) szétválasztás

Minden távközlési szolgáltató köteles a fent említett négy szolgáltatási piac szerint bevételeit nyilvántartani. Továbbá a fenti négy szolgáltatási piac bármelyikén jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató, valamint minden egyetemes szolgáltató bevételeit, ráfordításait ill. költségeit még tovább köteles bontani piaci alapon nyújtott ill. egyetemes szolgáltatás keretén belül nyújtott szolgáltatások szerint is.

Ezekre az elkülönített nyilvántartások vezetésére a költségalapú árképzés, valamint az egyetemes távközlési ill. postai támogatási alaphól kapott árbevétel kiegészítés miatt van szükség, a szolgáltatók nem nyereséges szolgáltatásaik után járó kompenzáció mértékének megállapításához.

Fontos a keresztfinanszírozás, vagyis a különböző üzletágak közötti pénzmozgások átláthatósága is, amely szintén indokoltá teszi a számviteli szeparációt.

Összekapcsolás

Összekapcsolási kötelezettség terhel minden távközlési szolgáltatást végző piaci szereplőt gazdaságilag és műszakilag indokolt esetben. Piaci alapon a törvény értelmében bármely piaci szereplő köthet összekapcsolási szerződést, így adott a lehetőség arra, hogy a szolgáltatók saját belátásuk szerint kössenek megállapodásokat jól felfogott érdekeik alapján. Ezt segíti az a szabály is, miszerint szerződéskötési kötelezettség nélküli esetben is kötelesek egymással tárgyalásokat folytatni az érdekelt felek.

A verseny feltételeinek megteremtése, javítása érdekében a szabályozó előírja a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára referencia összekapcsolási ajánlat kidolgozását, melyet a Hírközlési Döntőbizottság hagy jóvá. A távbeszélő és a bérelt-vonali szolgáltatást nyújtó jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató esetében, ezt költség alapon kiszámított árakon kell, hogy tegye. Ennek következtében a fent említett két piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató csak közgazdasági értelemben normál profitot tartalmazó árakon nyújthatja az összekapcsolási ajánlatban szereplő szolgáltatásokat.

Az így kialakított asszimetrikus szabályozás célja hogy a szolgáltatások viszonteladói minél kedvezőbb – költség alapon kiszámított – árakon jussanak hozzá az összekapcsolási szolgáltatáshoz, ezáltal versenyképes kiskereskedelmi árakon legyenek képesek szolgáltatásaikat a végfelhasználóknak nyújtani.

A szolgáltatók hálózatainak összekapcsolására a liberalizált piacon a referencia összekapcsolási ajánlat mellett természetesen lehetőség van piaci alapon történő összekapcsolásra is, melyet az érintett szolgáltatók egymás közötti megállapodása (végső soron az összekapcsolási szolgáltatás ára) határoz meg.

Előfizetői hurok átengedése

A távbeszélő szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató az előfizetői hurok tekintetében köteles teljes vagy részleges átengedést biztosítani megfelelő feltételek megléte esetén - mindenki számára azonos műszaki gazdasági és jogi feltételekkel, a referencia ajánlat alapján -, lehetővé téve új piaci szereplők számára is a fogyasztók elérését, a piaci verseny erősödését.

A hírközlési törvény szerint az előfizetői hurok átengedésére kötelezett szolgáltatónak a hatálybalépés időpontját megelőző 80 napig kell a referencia ajánlatot a Hírközlési Döntőbizottsághoz benyújtani. A hírközlési törvény szabályainak egyik első következményként

tehát a Matáv Rt. 2001. október 4-én benyújtotta referencia ajánlatát. Az ajánlat csak abban az esetben fogadható el, ha minden tekintetben megfelel a jogszabályi előírásoknak.

A Hírközlési Felügyelet

Egy többszereplős liberalizált piacon várhatóan megnő a vitás ügyek száma, a hatóság szerepe is megváltozik. Ennek megfelelően a Hírközlési Főfelügyelet Hírközlési Felügyeletté alakul át, melynek szervei: a Hírközlési Főfelügyelet, a Hírközlési Területi Hivatal, valamint a Hírközlési Döntőbizottság lesznek.

A Hírközlési Döntőbizottság alapvető feladata a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítása (vagy ennek megszüntetése), a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató referencia összekapcsolási ajánlatának, az előfizetői hurok megosztását célzó ajánlatának elfogadása, az egyetemes szolgáltatás más technológiával, vagy más szolgáltató által történő ellátásának engedélyezése. Ezek mellett további feladat lesz különböző (összekapcsolási, egyetemes szolgáltatáshoz kötődő) jogviták rendezése, illetve a hírközléssel kapcsolatos elvi jelentőségű döntések meghozatala.

A Hírközlési Területi Hivatal fő feladata a hatósági feladatok ellátása: piacra lépéssel kapcsolatos hatósági tevékenységek (bejelentések, engedélyek ellenőrzése, nyilvántartásba vétele, törlése), piac-felügyeleti funkciók, valamint az ehhez szükséges különböző mérési feladatok ellátása.

A Főfelügyeletnél hatósági, szakértői és támogató funkciók kapnak helyet. Legfontosabb feladatai: a jogszabály előkészítésben megvalósuló közreműködés, döntés-előkészítés a Döntőbizottság számára, információszolgáltatási feladatok.

Szolgáltató választás, számhordozhatóság

A szolgáltató váltást és így a verseny fokozódását hivatott szolgálni azon szabály, hogy a vezetékes távbeszélő szolgáltatás esetében amennyiben a felhasználás földrajzi helye nem változik, a szolgáltató köteles biztosítani az előfizetői szám megtartását. A számhordozhatóság lehetősége a fogyasztók számára 2003. január 1-től lép érvénybe, tovább csökkentve a szolgáltatóválasztás korlátait.

A törvény életbe lépése után a vezetékes távolsági és a nemzetközi hívások tekintetében a fogyasztóknak lehetőségük lesz előválasztással ill. hívásonkénti előtétválasztással a szolgáltatóválasztásra. A törvény a nemzetközi hívások esetében a mobil rádiótelefon szolgáltatókra is kiterjeszti a fogyasztók szolgáltatóválasztásának jogát.

Árszabályozás

A hírközlési szolgáltatók az általuk az előfizetőknek, illetve felhasználóknak nyújtott előfizetői, illetve postai szolgáltatások árait a hírközlési törvényben kiemelt árak kivételével szabadon állapíthatják meg. A kivételeket egyrészt az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény szerinti hatósági árak, illetve a hírközlési törvényben kiemelt árak jelentik.

Hatósági áras árképzés vonatkozik az egyetemes távbeszélő szolgáltatás előfizetői díjaira, a vezetékes piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató által nyújtott távbeszélő szolgáltatások díjaira, a műsorszóró szolgáltatások áaira és a fenntartott postai szolgáltatások bizonyos áaira. Továbbá hatósági árasak lesznek a vezetékes hálózathoz kezdeményezett és mobil hálózatban végződő hívások árai (mobil végződtetési díjak).

Az Internet szolgáltatás távközlési hálózaton keresztül történő elérése esetén (modem, ISDN) a szolgáltatás maximális árát a hatóság fogja megállapítani. Továbbá hatósági ár határozza meg a törvény szerint a távközlő szolgáltatás díjának azt a hányadát, melyet a távközlési szolgáltató átad az Internet szolgáltatóknak. A szabályozás célja a fogyasztókat érintő Internet elérés, valamint az Internetezés költségének kontrolálása, végső soron az Internetezők táborának és a hálóra kötött háztartások és vállalkozások számának növelése.

A hírközlési törvény teljes szövege elérhető a HiF honlapján (www.hif.hu).